

Osasto 11

VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT

03. Apteekkimaksut

Momentille arvioidaan kertyvän 143 500 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot ovat apteekkimaksusta annetun lain (148/1946) mukaisia maksuja.

Hallitus antaa eduskunnalle esityksen apteekkimaksusta annetun lain 2 §:n muuttamisesta siten, että taulukon tarkistus perustuu toteutuneeseen kokonaisliikevaihdon muutokseen vuodesta 2012 vuoteen 2013. Tarkistettua apteekkimaksutaulukkoa sovelletaan ensimmäisen kerran apteekkimaksuun, joka määrätään vuoden 2013 liikevaihdon perusteella.

2014 talousarvio	143 500 000
2013 talousarvio	146 000 000
2012 tilinpäätös	144 041 810

Osasto 12

SEKALAISET TULOT

33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala

02. Sosiaali- ja terveystalouden lupa- ja valvontaviraston tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 1 460 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot ovat valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla sosiaali- ja terveysministeriön määräämien perusteiden mukaisia alkoholilain (1143/1994) tarkoittamia lupa- ja valvontamaksuja, toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain (693/1976) 25 §:n mukaisia käsittelymaksuja, terveydensuojelulain (763/1994) 20 b ja 28 a §:ssä tarkoitettujen suoritteiden maksuja sekä valtioneuvoston määräämien perusteiden mukaisia geenitekniikkalain (377/1995) tarkoittamia tarkastusmaksuja.

2014 talousarvio	1 460 000
2013 talousarvio	960 000
2012 tilinpäätös	1 668 700

03. Terveystalouden ja hyvinvoinnin laitoksen tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 500 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot ovat Terveystalouden ja hyvinvoinnin laitoksesta annetun lain (668/2008) 7 §:n mukaisia maksuja ja sekalaisia tuloja.

Tulot kertyvät rokotteiden myynnistä ja välitystoiminnasta sekä sekalaisista tuloista. Vastaavat menot on merkitty momenteille 33.03.04 ja 33.70.20.

2014 talousarvio	500 000
2013 talousarvio	500 000
2012 tilinpäätös	92 607

90. Raha-automaattiyhdistyksen tuotto

Momentille arvioidaan kertyvän 420 295 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot ovat arpajaislain (1047/2001) 3 §:n 4 momentin mukaisia tuottoja. Tuloja vastaavasti momentilta 33.90.50 myönnetään 308 000 000 euroa avustuksina yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen sekä momenteilta 33.50.52, 55 ja 56 yhteensä 92 295 000 euroa valtion korvauksena sotainvalidien laitosten käyttökustannuksiin, eräisiin kuntoutustoiminnan menoihin ja rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan menoihin. Edelleen viitaten momentin 33.50.51 perusteluihin tuloarvion mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 20 000 000 euroa kunnille ja kuntayhtymille korvattavien avohuoltokustannusten kattamiseen.

2014 talousarvio	420 295 000
2013 talousarvio	413 295 000
2012 tilinpäätös	381 475 000

Talousarvioesitys 2014, Ministeriön ehdotus

98. Valtionapujen palautukset

Momentille arvioidaan kertyvän 93 200 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot ovat sosiaali- ja terveydenhuollon ja sosiaalivakuutuksen erityislakien nojalla maksettujen valtionapujen ja valtion osuuksien palautuksia.

2014 talousarvio	93 200 000
2013 talousarvio	93 500 000
2012 tilinpäätös	138 777 202

99. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön hallinnonalan muut tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 175 000 euroa.

2014 talousarvio	175 000
2013 talousarvio	175 000
2012 tilinpäätös	188 632

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 12 d §:n mukaisten sosiaaliturvan yleisrahastoon kuuluvien etuuksien tilapäiseen suorittamiseen saa käyttää muun saman rahaston etuuden maksamiseen varattua määrärahaa seuraavilta momenteilta: 33.10.50, 51, 52, 53, 54, 55, 60 ja 33.20.51, 52, 56.

Selvitysosa:

Toimintaympäristö

Hyvinvointi ja vauraus luodaan työllä ja kaikkien osallisuudella. Suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan rahoitus nojaa talouden tasapainoiseen kehitykseen. Väestön ikärakenteen muuttumisen myötä julkisen talouden menot kasvavat. Samaan aikaan työkäisten määrä vähenee ja kansantalouden kasvumahdollisuudet heikkenevät. Euroopan integraatio syvenee ja laajenee, ihmisten liikkuvuus rajojen yli kasvaa ja maiden sisällä monikulttuurisuus lisääntyy. Hyvinvointi ja vauraus luodaan työllä ja kaikkien osallisuudella. Suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan rahoitus nojaa talouden tasapainoiseen kehitykseen. Väestön ikärakenteen muuttumisen myötä julkisen talouden menot kasvavat. Samaan aikaan työkäisten määrä vähenee ja kansantalouden kasvumahdollisuudet heikkenevät. Euroopan integraatio syvenee ja laajenee, ihmisten liikkuvuus rajojen yli kasvaa ja maiden sisällä monikulttuurisuus lisääntyy.

Sosiaali- ja terveyspalvelut, eläkkeet ja muu sosiaaliturva on kyettävä tarjoamaan kaikille, vaikka olosuhteet muuttuvat. Sosiaalisen ja taloudellisen kestävyuden ehtona on korkea työllisyysaste, terveet ja toimintakykyiset kansalaiset sekä vaikuttavat ja tehokkaat sosiaali- ja terveyspalvelut.

Talousarvioesityksen lähtökohdat

Hallituksen tavoitteena on köyhyyden, eriarvoisuuden ja syrjäytymisen vähentäminen; julkisen talouden vakauttaminen sekä kestävä talouskasvu, työllisyyden ja kilpailukykyyn vahvistaminen. Tulo-, hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamiseksi vahvistetaan ja uudistetaan peruspalveluita, turvataan ikäihmisille ihmisarvoinen vanhuus, ehkäistään sosiaalisia ja terveydellisiä ongelmia, vahvistetaan mielenterveys- ja päihdepalveluita sekä parannetaan toimeentuloturva- ja estetään asuinalueiden eriytymistä.

Pääosa, kaksi kolmannesta, sosiaalimenoista rahoitetaan työnantajien ja työntekijöiden sosiaaliturvamaksuin, kuntien verovaroin sekä asiakasmaksuin. Sosiaali- ja terveysministeriön pääluokan osuus sosiaalimenoista on vajaa viidennes. Pääluokan suurimmat menoerät ovat siirtomenot kotitalouksille, kunnille ja kuntayhtymille. Pääluokan loppusumma kasvaa talousarvioesityksen mukaan noin 108,7 milj. eurolla vuoden 2013 varsinaiseen talousarvioon verrattuna.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan strategiset tavoitteet

- Hyvinvoinnille vahva perusta
- Kaikille mahdollisuus hyvinvointiin
- Elinympäristö tukemaan terveyttä ja hyvinvointia.

Sosiaali- ja terveysministeriö koordinoi hallituksen tasa-arvopolitiikkaa sekä edistää sukupuolinäkökulman huomioonottamista kaikessa valtioneuvoston päätöksenteossa. Ministeriössä se toteutetaan vuosille 2012—2015 vahvistetun toiminnallisen tasa-arvo-ohjelman mukaisesti. Valmistelussa on mm. kolmikantainen samapalkkaisuusohjelma, yhteistyö työelämän osapuolten kanssa naisten urakehityksen edistämiseksi ja poikkihallinnollinen naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämisen ohjelma. Sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista jatketaan lainvalmistelussa, talousarvion laadinnassa sekä muissa tasa-arvon kannalta merkittävissä hankkeissa.

Sosiaali- ja terveysministeriön strategisissa hankkeissa toteutetaan sukupuolivaikutusten arviointi, erityisesti poikkihallinnollisessa, syrjäytymistä, köyhyyttä ja terveysongelmia vähentävässä

toimenpideohjelmassa ja sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisen kehittämissuunnitelman (Kaste) toimeenpanossa.

Sosiaali- ja terveysministeriö toteuttaa soveltuvin osin alueiden kehittämislain (1651/2009) periaatteita. Euroopan unionin rakennerahastovarojen (EAKR- ja ESR-ohjelmat) alueellisessa kohdentamisessa neuvotellaan aluekohtaiset sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan hankkeisiin tulevat voimavarat vastuuministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön, kanssa. Voimavarojen tarkoituksenmukainen hyödyntäminen varmistetaan käyttösuunnitelmalla.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet strategioittain

Hyvinvoinnille vahva perusta

Sosiaaliturvalla lisätään ihmisten hyvinvointia tukemalla terveyttä ja toimintakykyä, antamalla turvaa muuttuvissa elämäntilanteissa, vahvistamalla sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja vakauttamalla yhteiskunnallisia oloja. Sosiaaliturva edistää myös vakaata talouden kasvua ja kilpailukykyä vahvistamalla työkykyä ja tarjoamalla työllistymis-, koulutus- ja kuntoutumismahdollisuuksia.

Verotuksen, maksujen, sosiaalietuuksien, tulonsiirtojen ja palvelujen on muodostettava kokonaisuus, joka kannustaa työntekoon ja varmistaa, että työntekijä voi siirtyä terveenä eläkkeelle. Kannustava sosiaaliturva rohkaisee ihmisiä myös itse edistämään hyvinvointia. Tavoitteena on, että

- terveys ja hyvinvointi otetaan osaksi kaikkea päätöksentekoa
- pidennetään työuria työhyvinvoinnilla
- tasapainotetaan elämän eri osa-alueet
- sosiaaliturvan rahoitus on kestävä.

Hyvinvoinnille vahva perusta -tunnusluvut

	2000	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	toteutunut	toteutunut	toteutunut	toteutunut	toteutunut	arvio	arvio
Ennakoarviointimenetelmä on käytössä kunnan päätöksenteossa, väestöllä painotettu %-osuus kunnista	..	..	..	39	45 ¹	50	55
Terveydenedistämistäktiivisuus toteutuu kunnassa (% tavoitearvosta)							
— kuntajohdossa	..	..	..	61	65 ¹	68	70
— perusterveydenhuollossa	..	..	54	..	60	69	70
— liikuntatoimissa	..	..	55	..	62	65	68
— perusopetuksessa	..	63	..	66	65 ¹	68	70
25-vuotiaan eläkkeellesiirtymisien odote	58,8	59,8	60,4	60,5	60,7 ¹	60,7	60,8
— miehet	58,6	59,7	60,3	60,4	60,6 ¹	60,6	60,7
— naiset	58,9	59,9	60,4	60,5	60,7 ¹	60,7	60,8
Työkyvyttömyyseläkkeiden ikävakiointu alkavuus ² 25—62-vuotiailla (työeläkkeet), yhteensä	8,7	7,6	7,2	7,2	7,1 ¹	7,0	6,9
— miehet	9,1	7,7	7,2	7,1	7,0 ¹	6,9	6,8
— naiset	8,3	7,5	7,2	7,4	7,2 ¹	7,2	7,1
Sairauspäivien osuus tehdyistä työ- ja sairauspäivistä (palkansaajat), %	4,0	4,6	4,5	4,6	4,5	4,4	4,4
— miehet	3,6	4,1	4,0	3,9	3,8	3,7	3,6
— naiset	4,5	5,2	4,9	5,2	5,2	5,0	5,0
Työterveyshuollon piiriin kuuluvien työntekijöiden osuus palkansaajana toimivasta työvoimasta, %	92	92	..	..	94	94	95
Työpaikkataturmien taajuus (palkansaajat), milj. työtuntia kohden	30,0	29,0	30,2	31,1	30,0 ³	29,5	29,3

Talousarvioesitys 2014, Ministeriön ehdotus

	2000 toteutunut	2009 toteutunut	2010 toteutunut	2011 toteutunut	2012 toteutunut	2013 arvio	2014 arvio
Korvatut ammattitaudit ja ammattitautiepäilyt (palkansaajat)	..	5 701	5 484	4 429	4 510 ¹	4 500	4 400
Vanhempainpäivärahoista isille maksettujen päivien osuus, %	4,2	6,7	7,1	8,3	8,7	9,2	11,0
Sosiaalimenot/bkt, %	25,1	30,4	30,6	29,9	30,8 ¹	31,4	31,6
Sosiaalimenot, €/asukas (vuoden 2010 hinnoin)	7 462	9 916	10 166	10 143	10 400 ¹	10 600	10 800
Sosiaalimenojen rahoitus, %							
— verovaroin	43,1	45,0	46,1	46,0	45,6 ¹	45,2	44,8
— työnantajat	37,6	37,3	35,8	35,4	35,6 ¹	35,8	36,0
— muu	19,3	17,7	18,1	18,6	18,8 ¹	19,0	19,2
Sosiaali- ja terveystoimen menojen osuus kuntien kokonaismenoista, %	50,9	55,0	54,4	54,8	55,0 ¹	49,5	50,0

¹⁾ Arvio

²⁾ Työkyvyttömyyseläkkeiden alkavuus kuvaa, kuinka suuri osa ei-eläkkeellä olevista työeläkevakuutetuista on siirtynyt vuoden aikana työkyvyttömyyseläkkeelle (esitetään useimmiten promilleina). Ikävakiointi alkavuus kertoo työkyvyttömyyseläkkeen alkavuudessa tapahtuvista muutoksista siten, että väestön ikärakenteen muuttuminen ei vaikuta siihen.

³⁾ Ennakkotieto

Kaikille mahdollisuus hyvinvointiin

Jokaisella on oikeus perustoimeentulon turvaan ja riittäviin sosiaali- ja terveystalouteihin. Ihmisarvoinen elämä on turvattava kaikissa olosuhteissa. Nämä oikeudet ja yhdenvertaisuusperiaate on kirjattu Suomen perustuslakiin. Julkisen vallan vastuu perusoikeuksista ei poista yksilön vastuuta valinnoista. Yksilön ja yhteiskunnan oikeuksien ja velvollisuuksien tasapainoilla edistetään sosiaalista kestävyttä.

Pelkän sosiaaliturvan varassa elävillä on suuri riski liukua köyhyyteen. Huolena on nuorten syrjäytyminen, lasten ja lapsiperheiden eriarvoistuminen ja syrjäytymisen siirtyminen yli sukupolvien. Väestön ikärakenteen muuttuessa vanhuksia on enemmän, dementia ja muut pitkäaikaissairaudet yleistyvät ja monisairaiden potilaiden lukumäärä kasvaa. Se merkitsee sosiaali- ja terveystaloutemenojen nousua ja henkilöstön lisätarvetta, ellei palvelujen tuottavuus parane. Sosiaali- ja terveydenhuolto pysyy tulevaisuudessakin työvoimavaltaisena. Tuottavuutta voidaan parantaa uudistamalla palvelujen organisointia ja tuotantotapoja. Tavoitteena on, että

- vähennetään hyvinvointi- ja terveyseroja
- asiakaskeskeisyys otetaan palvelujen lähtökohdaksi
- uudistetaan palvelujen rakenteet ja toimintatavat
- vahvistetaan sosiaalista yhteenkuuluvuutta.

Kaikille mahdollisuus hyvinvointiin -tunnusluvut

	2000 toteutunut	2009 toteutunut	2010 toteutunut	2011 toteutunut	2012 toteutunut	2013 arvio	2014 arvio
Terveytensä huonoksi tai keskinkertaiseksi kokeneiden osuus (25—64 v.), %							
— miehet	37,6	35,0	36,8	35,6	36,4 ¹	36,4	35
— 0—12 vuotta koulutusta	42,4	40,5	38,8	40,2	40,0 ¹	37,4	35
— 13 vuotta tai enemmän koulutusta	29,3	27,0	30,1	27,6	27,5 ¹	29,1	28
— naiset	33,7	34,0	32,9	32,1	32,5 ¹	32,5	32
— 0—12 vuotta koulutusta	38,6	36,3	36,5	38,6	39,0 ¹	35,8	35

Talousarvioesitys 2014, Ministeriön ehdotus

	2000	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	toteutunut	toteutunut	toteutunut	toteutunut	toteutunut	arvio	arvio
— 13 vuotta tai enemmän koulutusta	29,4	30,5	29,4	27,5	27,0 ¹	29,2	28
Nuorten koettu terveys: päivittäin vähintään kaksi oiretta (8.—9. lk), %	16	19	17	17	17 ¹	16	15
Vastasyntyneen elinajanodote	77,7	79,8	80,0	80,4	80,6 ¹	80,8	81,0
— miehet	74,1	76,5	76,7	77,2	77,5 ¹	77,7	78,0
— naiset	81,0	83,1	83,2	83,5	83,7 ¹	83,9	84,0
25-vuotiaan elinajanodote							
— miehet	49,7	52,4	52,6	52,9 ¹	53,2 ¹	53,5	53,8
— perusasteen koulutus	47,4	49,2	49,7	50,0 ¹	50,4 ¹	50,8	51,2
— keskiasteen koulutus	50,1	52,3	52,4	52,6 ¹	52,8 ¹	53,0	53,2
— korkea-asteen koulutus	54,0	55,6	55,9	56,1 ¹	56,3 ¹	56,5	56,7
— naiset	56,1	59,0	59,0	59,1 ¹	59,2 ¹	59,3	59,4
— perusasteen koulutus	54,6	56,9	56,6	56,6 ¹	56,6 ¹	56,6	56,6
— keskiasteen koulutus	57,2	59,0	59,1	59,2 ¹	59,3 ¹	59,4	59,5
— korkea-asteen koulutus	58,4	60,2	60,3	60,4 ¹	60,6 ¹	60,7	60,9
Niiden 75—84-vuotiaiden osuus, jotka kykenevät liikkumaan ulkona yksin ilman vaikeuksia, % ²							
— miehet	76	84	84 ¹	87	86 ¹	86	87
— naiset	72	78	78 ¹	79	80 ¹	80	82
Päivittäin tupakoivien osuus, %							
— miehet (25—64-v.)	28,3	23,3	24,1	23,4	21,0	20	19
— naiset (25—64-v.)	19,9	16,5	15,3	14,9	14,5	13	12
— pojat (8.—9. lk)	25	17	17	17	15 ¹	14	13
— tytöt (8.—9. lk)	22	14	14	14	13 ¹	12	11
Alkoholin kokonaiskulutus, l/as.	8,8	10,2	10,0	10,1	9,6	9,6	9,6
Ylipainoisten osuus (BMI 25 tai yli) 25—64 v., %							
— miehet	58,4	65,5	62,7	65,0	63,3	62	62
— naiset	41,2	46,8	48,3	48,3	47,9	46	45
Itsemurhien takia menetetyt elinvuodet (PYLL) ikävälillä 25—80 v. (100 000 asukasta kohti)							
— miehet	1 170	950	921	868 ¹	875 ¹	852	829
— naiset	368	341	291	255 ¹	277 ¹	269	262
Pienituloisten ³ osuus, %							
— koko väestö	10,5	13,2	13,7	13,2	13,2 ¹	13,3	13,3
— lapset	8,8	11,5	11,8	11,1	11,1 ¹	11,2	11,2
Yleisen asumistuen saajat (ruokakunnat), lkm	170 352	161 842	164 154	167 364	180 665	190 000	189 000
Toimeentulotukea saaneet, lkm							
— kotitaloudet	271 686	238 755	240 257	239 212	240 000 ¹	250 000	250 000
— henkilöt	454 353	377 688	375 152	371 898	373 000 ¹	388 000	388 000
— pitkäaikaisesti tukea saaneiden osuus 25—64-vuotiaasta väestöstä, %	2,4	2,1	2,2	2,2	2,2 ¹	1,8	..
— miehet	2,7	2,4	2,5	2,5	2,5 ¹	2,2	..
— naiset	2,0	1,7	1,8	1,8	1,8 ¹	1,6	..
Gini-kerroin (käytettävissä olevat tulot) ⁴ , %	24,9	25,5	25,9	25,9	26,0 ¹	26,1	26,1

Talousarvioesitys 2014, Ministeriön ehdotus

	2000 toteutunut	2009 toteutunut	2010 toteutunut	2011 toteutunut	2012 toteutunut	2013 arvio	2014 arvio
Nuoret, joilla ei ole perusasteen jälkeistä koulutusta eivätkä ole työssä tai koulutuksessa (eivätkä hoitovapaalla, eläkkeellä tai varusmies- tai siviilipalveluksessa), %	4,3	5,1	4,8	4,7	4,7 ¹	4,7	4,7
— 18—24 v. pojat	5,4	6,5	6,0	5,8	5,8 ¹	5,8	5,8
— 18—24 v. tytöt	3,1	3,6	3,6	3,6	3,6 ¹	3,6	3,6
Naisten säännöllisen työajan ansioiden osuus miesten vastaavista ansioista, %	80,6	81,8	82,8	83,2	82,9 ⁵	83,3	83,5
Väestön terveyden seuranta toteutuu perusterveydenhuollossa (% tavoitearvosta)	..	..	33	..	32	40	40
Hoitoon pääsy							
— erikoissairaanhoidon yli 6 kk jonottaneita, lkm	66 000	3 748	1 245	751	938	1 000	1 000
— odotusaika terveyskeskuslääkärin vastaanotolle kestää yli 14 pv (% väestöstä)	..	66	72	77	81	80	80
— suun terveydenhuolto: yli 6 kuukautta jonottaneita, lkm	..	7 600	12 100	14 000	7 205	7 200	7 200
— psykiatrian erikoissairaanhoidon yli 3 kk odottaneita alle 23-vuotiaita, lkm	..	84	136	73	64	50	50
Potilasvahinkokeskuksen korvaamien potilasvahinkojen määrä	..	2 359	2 204	2 214	2 073	2 100	2 100
Terveydenhuoltoon liittyvät infektiot: ⁶							
— vastustuskykyiset mikrobitartunnat (MRSA veri/likvor), tapauksia /v.	..	30	28	42	30	30	30
— antibioottiripulitapaukset (Clostridium diff.) tapauksia/v.	..	5 700	4 813	5 382	5 256	5 200	5 200
Vanhusten palveluja saavat 75 vuotta täyttäneistä, %							
— säännöllinen kotihoito ²	11,8	11,3	11,8	12,2	12,7 ¹	13,1	13,6
— miehet	8,7	8,4	8,9	9,3	9,8 ¹	10,2	10,7
— naiset	13,2	12,8	13,4	13,9	14,5 ¹	15,0	15,6
— tehostettu palveluasuminen	1,7	5,1	5,6	5,9	6,3 ¹	6,7	7,1
— miehet	1,1	3,3	3,7	3,9	4,2 ¹	4,5	4,8
— naiset	2,0	6,0	6,7	7,1	7,7 ¹	8,2	8,8
— vanhaishoidot ja terveyskeskusten vuodeosasto	8,4	5,4	4,7	4,4	3,9 ¹	3,4	2,9
— miehet	5,6	3,8	3,3	3,1	2,8 ¹	2,4	2,1
— naiset	9,6	6,3	5,5	5,1	4,5 ¹	3,9	3,3
— omaishoidontuki	3,0	4,1	4,2	4,4	4,6 ¹	4,7	4,9
Vaikeavammaisten palveluasuminen, as./v.	1 894	4 008	4 310	4 630	4 976 ¹	4 984	4 991
Terveyskeskusten lääkäriarvot, %	..	6,8	6,0	6,5	6,3	6	6
Merkittävimpien muiden sosiaali- ja terveydenhuollon ammattiryhmien kuin lääkärin vaje, %	..	..	3,6	..	3,2	3,2	3,2
Ehkäisevien terveyspalvelujen henkilöstömitoitus, % kansallisesta suosituksesta							
— äitiysneuvolalääkärit	..	55	..	62	64 ¹	66	66
— lastenneuvolalääkärit	..	13	..	20	25 ¹	28	30

Talousarvioesitys 2014, Ministeriön ehdotus

	2000	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	toteutunut	toteutunut	toteutunut	toteutunut	toteutunut	arvio	arvio
— koululääkärit	..	4	..	6	8 ¹	10	12
— äitiysneuvolan terveydenhoitajat	..	52	..	59	60 ¹	62	62
— lastenneuvolan terveydenhoitajat	..	29	..	34	38 ¹	40	42
— kouluterveydenhoitajat	..	60	..	75	78 ¹	80	82
Laajat terveystarkastukset toteutuvat (%-osuus terveyskeskuksista)							
— äitiysneuvolassa	..	50	..	87	88 ¹	89	90
— lastenneuvolassa	..	47	..	84	86 ¹	86	88
— kouluterveydenhuollossa	..	49	..	75	77 ¹	79	81
Yli vuoden työttömänä olleet, lkm	86 800	41 300	54 000	57 200	61 200	71 800	77 500
— miehet	47 500	23 800	32 900	34 100	36 000	42 600	46 000
— naiset	39 300	17 500	21 100	23 100	25 100	29 200	31 500
Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0—17- vuotiaat, %	0,9	1,3	1,3	1,4	1,4 ¹	1,5	1,5
— pojat	1,0	1,3	1,4	1,4	1,5 ¹	1,5	1,5
— tytöt	0,9	1,2	1,3	1,3	1,4 ¹	1,4	1,5
Asunnottomat, lkm	10 000	8 150	7 880	7 570	7 850	8 090	8 170
— miehet	8 250	6 560	6 490	5 990	5 950	6 000	6 070
— naiset	1 750	1 590	1 390	1 580	1 890	2 090	2 100
Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset, lkm	37 554	35 569	35 563	42 571	40 460	39 000	38 000
Maahanmuuttajataustaisten osuus sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöstä, %	1,9	2,9	3,6	3,7 ¹	3,8 ¹	3,9	4,0

¹⁾ Arvio

²⁾ Vuoden 2000 sarakkeessa on vuoden 2001 tieto.

³⁾ Köyhyysrajan alittaneisiin kotitalouksiin kuuluvien henkilöiden osuus (käytettävissä olevat rahatulo ovat alle 60 % kaikkien kotitalouksien mediaanitulosta kulutusyksikköä kohden).

⁴⁾ Gini-kerroin kuvaa muuttujan (tässä tapauksessa käytettävissä olevien rahatulujen) epätasaisuutta. Mitä suuremman arvon Gini-kerroin saa, sitä epätasaisemmin tulot ovat jakautuneet.

⁵⁾ Ennakkotieto

⁶⁾ Indikaattori korvataan myöhemmin paremmin potilasturvallisuuden tilannetta kuvaavalla indikaattorilla.

Elinympäristö tukemaan terveyttä ja turvallisuutta

Elinympäristön tila vaikuttaa ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin. Heikkenevät luonnonolot, toistuvat luonnonkatastrofit ja koko ekosysteemin tila kaventavat hyvinvoinnin mahdollisuuksia. Sosiaalinen ja ekologinen kestävyys edellyttävät, että hyvä elämä voidaan turvata silloinkin, kun jaettavana ovat niukkenevat voimavarat. Jokaisen sukupolven tulisi jättää perinnöksi elinkelpoisempi ympäristö.

Oikeudenmukainen hyvinvoinnin jakautuminen on haaste paitsi paikallisesti myös maailmanlaajuisesti. Globaalit väestörakenteen muutokset, talouden häiriöt, köyhyys ja eriarvoisuus koettelevat yhteiskuntien yhtenäisyyttä. Eriarvoistumiseen ja asuinalueiden erilaistumiseen liittyy myös turvallisuusriskejä.

Ilmastonmuutos, ympäristöongelmat ja luonnonvarojen niukkeneminen saattavat aiheuttaa monenlaisia terveysuhkia, esimerkiksi pandemioita ja epidemioita. Ne eivät noudata rajoja, voivat levitä nopeasti ja niiden torjunta vaatii viranomaisten yhteistyötä ja varautumista.

Maailmanlaajuiset taloudelliset kriisit ovat osoittaneet toimivien turvaverkkojen sekä rahoitus- ja vakuutusmarkkinoiden merkityksen. Yhteiskunnan elintärkeät toiminnot on turvattava myös poikkeusoloissa. Tavoitteena on, että

Talousarvioesitys 2014, Ministeriön ehdotus

- vahvistetaan ympäristön elinkelpoisuutta
- varmistetaan yhteiskunnan toimivuus erityistilanteissa.

Elinympäristö tukemaan terveyttä ja turvallisuutta -tunnusluvut

	2000	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	toteutunut	toteutunut	toteutunut	toteutunut	toteutunut	arvio	arvio
Koti- ja vapaa-ajan tapaturmissa kuolleet	2 256	2 595	2 572	2 444 ¹	2 420 ²	2 396	2 372
— miehet	..	1 750	1 649	1 604 ¹	1 588 ²	1 572	1 556
— naiset	..	845	923	840 ¹	832 ²	824	815
Vesivälitteiset epidemiat							
— epidemioiden lkm	7	4	2	5	3 ²	5	5
— sairastuneet henkilöt	6 428	213	38	70	250-1 000	100	100
Ympäristömyrkköjen pitoisuudet äidinmaidossa (PCDD/F- ja PCB-yhdisteiden kokonaistoksisuussekvivalenttimäärä)	15,3	..	8 ²	8 ²	5,6	5,8	5,5
Työeläkevakuutusyhtiöiden, -säätiöiden ja -kassojen vakavaraisuusaste	..	24,1	29,6	22,4 ¹	-26,4 ¹	-	-
Työeläkerahastot/bkt, %	50,2	72,4	76,7	71,1	76,9	77,0	77,0

¹⁾ Ennakkotieto

²⁾ Arvio

Eräiden etuuksien kehitys (euroa/kk)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Lapsilisä								
— 1. lapsi	100	100	100	100	100	104	104	104
— 2. lapsi	111	111	111	111	111	115	115	115
— 3. lapsi	131	131	141	141	142	147	147	147
— yksinhuoltajakorotus	37	47	47	47	47	49	49	49
Lasten kotihoidon tuki								
— hoitoraha	294	294	314	314	316	327	337	343
— seuraavasta alle 3-v.	94	94	94	94	94	98	101	103
— muista alle kouluikäisistä	60	60	60	60	61	63	65	66
— hoitolisä	168	168	168	168	169	175	180	184
Yksityisen hoidon tuki								
— hoitoraha	137	137	160	160	161	167	171	175
— hoitolisä	135	135	135	135	135	140	144	147
Osittainen hoitoraha	70	70	70	90	90	94	96	98
Vanhempainpäiväraha								
— minimi	380	380	551	551	553	574	594	600
— keskimäärin, miehet	1 620	1 747	1 858	1 936	1 997	2 035	2 097 ¹	2 181 ¹
— keskimäärin, naiset	1 170	1 241	1 342	1 398	1 427	1 467	1 513 ¹	1 563 ¹
Sairauspäiväraha								
— minimi (55 päivän jälkeen)	380	380	551	551	553	574	594	600
— keskimäärin, miehet	1 228	1 277	1 368	1 429	1 421	1 461	1 508 ¹	1 550 ¹
— keskimäärin, naiset	1 075	1 110	1 184	1 235	1 249	1 292	1 333 ¹	1 370 ¹
Työmarkkinatuki	514	527	551	551	553	674	698	704
Työttömän peruspäiväraha	514	527	551	551	553	674	698	704

Talousarvioesitys 2014, Ministeriön ehdotus

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Työttömien ansiopäiväraha								
— keskimäärin, miehet	1 201	1 234	1 326	1 401	1 409	1 514	1 565 ¹	..
— keskimäärin, naiset	922	945	1 017	1 071	1 082	1 159	1 184 ¹	..
Kansaneläke, yksinäinen	525	558	584	584	586	609	630	636
Takuueläke					688	714	739	746
Vanhuseläke (keskim. omaeläke)								
— miehet	1 507	1 557	1 659	1 687	1 728	1 809 ²	..	..
— naiset	971	1 000	1 071	1 097	1 133	1 195 ²	..	..
Työkyvyttömyyseläke (keskim. omaeläke)								
— miehet	1 117	1 077	1 117	1 119	1 121	1 147 ²	..	..
— naiset	934	891	927	929	934	961 ²	..	..
Alkaneet vanhuuseläkkeet (keskim. omaeläke)								
— miehet	1 814	1 793	1 922	1 974	1 947	..	..	..
— naiset	1 250	1 199	1 326	1 365	1 370	..	..	..
Alkaneet työkyvyttömyyseläkkeet (keskim. omaeläke)								
— miehet	1 044	1 018	1 090	1 126	1 174	..	..	..
— naiset	841	809	842	884	907	..	..	..
Toimeentulotuki, perusosa, yksin asuva	390	399	417	417	419	461	477	..

1) Arvio

2) Ennakkotieto

Vaikuttavuus ja tuloksellisuus

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla toteutetaan hallituksen linjausten mukaisesti vaikuttavuus- ja tuloksellisuusohjelmaa aidosti tuottavuutta lisäävin toimenpitein. Vaikuttavuutta ja tuloksellisuutta edistävät toimenpiteet koskevat hallinnonalan kaikkia virastoja ja laitoksia. Hallinnonalan vaikuttavuus- ja tuloksellisuushankkeina toteutetaan oikeuslääkinnän tietojärjestelmäprojekti ja vankien terveydenhuollon valvontaa, järjestämistä ja rahoitusta koskeva hanke. Hallinnonala on nimennyt ydintoimintoanalyysin pohjalta 25 vaikuttavuutta ja tuottavuutta edistävää hanketta. Niiden toimeenpano on meneillään. Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen toiminnan siirtoa Kuopioon toteutetaan asteittain vuoteen 2018 mennessä.

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2012—2014

	v. 2012	v. 2013	v. 2014	Muutos	
	tilinpäätös	varsinainen	esitys	2013—2014	
	1000 €	talousarvio	1000 €	1000 €	%
01. Hallinto	82 340	85 947	91 738	5 791	7
01. Sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	40 262	41 190	41 153	-37	0
02. Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	2 365	2 243	2 404	161	7

Talousarvioesitys 2014, Ministeriön ehdotus

	v. 2012 tilinpäätös 1000 €	v. 2013 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2014 esitys 1000 €	Muutos 2013—2014	
				1000 €	%
03. Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	5 237	4 534	4 602	68	1
04. Valtion mielisairaaloiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	301	600	600	—	0
05. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisten lastensuojeluyksiköiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	548	548	548	—	0
21. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)	26	100	879	779	779
25. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansalliset sähköiset asiakastietojärjestelmät (siirtomääräraha 3 v)	10 470	11 800	16 330	4 530	38
29. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	18 598	20 900	20 900	—	0
66. Kansainväliset jäsenmaksut ja maksusuudet (siirtomääräraha 2 v)	4 532	4 032	4 322	290	7
02. Valvonta	44 246	41 376	44 231	2 855	7
03. Säteilyturvakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	13 960	13 872	16 402	2 530	18
05. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	14 743	12 120	12 029	-91	-1
06. Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	4 147	3 584	5 500	1 916	53
20. Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menot (arviomääräraha)	9 896	10 300	10 300	—	0
(66.) Suomen ja Venäjän välisen säteily- ja ydinturvallisuuden yhteistyö (siirtomääräraha 3 v)	1 500	1 500	—	-1 500	-100
03. Tutkimus- ja kehittämistoiminta	117 645	117 488	113 888	-3 600	-3

Talousarvioesitys 2014, Ministeriön ehdotus

	v. 2012 tilinpäätös 1000 €	v. 2013 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2014 esitys 1000 €	Muutos 2013—2014 1000 €	%
04. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	69 796	70 198	68 466	-1 732	-2
50. Valtionapu Työterveyslaitoksen menoihin (siirtomääräraha 2 v)	37 369	37 964	37 442	-522	-1
63. Eräät erityishankkeet (siirtomääräraha 3 v)	10 480	9 326	7 980	-1 346	-14
10. Perhe- ja asumiskustannusten tasaus ja eräät palvelut	2 476 454	2 548 938	2 616 350	67 412	3
50. Äitiysavustus ja valtion tuki kansainväliseen adoptioon (arviomääräraha)	11 500	11 800	14 600	2 800	24
51. Lapsilisät (arviomääräraha)	1 481 500	1 483 300	1 483 800	500	0
52. Eräät valtion korvattavat perhe-etuudet (arviomääräraha)	2 379	2 500	3 050	550	22
53. Sotilasavustus (arviomääräraha)	20 700	20 250	19 200	-1 050	-5
54. Asumistuki (arviomääräraha)	603 900	655 800	714 100	58 300	9
55. Elatustuki (arviomääräraha)	172 380	180 900	185 800	4 900	3
56. Vaikeavammaisten tulkkauspalvelut (arviomääräraha)	30 396	34 966	38 300	3 334	10
60. Kansaneläkelaitokselle maksettavat sosiaaliturvan yleisrahaston ja palvelurahaston toimintakulut (arviomääräraha)	153 700	159 422	157 500	-1 922	-1
20. Työttömyysturva	2 265 149	2 653 236	2 560 586	-92 650	-3
31. Valtion korvaus kunnille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä (arviomääräraha)	13 238	26 486	26 486	—	0
50. Valtionosuus ansiopäivärahasta (arviomääräraha)	850 000	1 104 600	955 100	-149 500	-14
51. Valtionosuus peruspäivärahasta (arviomääräraha)	167 000	175 350	229 000	53 650	31
52. Valtionosuus työmarkkinatuesta (arviomääräraha)	1 143 680	1 253 000	1 243 000	-10 000	-1
55. Valtionosuus aikuiskoulutuksesta (arviomääräraha)	43 000	43 000	55 000	12 000	28

Talousarvioesitys 2014, Ministeriön ehdotus

	v. 2012 tilinpäätös 1000 €	v. 2013 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2014 esitys 1000 €	Muutos 2013—2014	
				1000 €	%
56. Valtionosuus vuorottelukorvauksesta (arviomääräraha)	48 232	50 800	52 000	1 200	2
30. Sairausvakuutus	1 323 951	1 243 000	1 314 272	71 272	6
28. Kansallisen yhteyspisteen ja palveluvalikoimatoimielimen toimintakulut (siirtomääräraha 2 v)	—	—	1 272	1 272	0
60. Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista (arviomääräraha)	1 323 951	1 243 000	1 313 000	70 000	6
40. Eläkkeet	4 279 873	4 460 508	4 509 300	48 792	1
50. Valtion osuus merimieseläkekassan menoista (arviomääräraha)	54 100	58 358	62 000	3 642	6
51. Valtion osuus maatalousyrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)	564 900	580 000	604 000	24 000	4
52. Valtion osuus yrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)	29 100	70 000	73 000	3 000	4
53. Valtion korvaus lapsen hoidon ja opiskelun ajalta kertyvästä eläkkeestä (arviomääräraha)	1 246	2 389	3 000	611	26
54. Valtion osuus maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kustannuksista (arviomääräraha)	15 020	15 761	17 200	1 439	9
60. Valtion osuus kansaneläkelaista ja eräistä muista laeista johtuvista menoista (arviomääräraha)	3 615 506	3 734 000	3 750 100	16 100	0
50. Veteraanien tukeminen	302 338	301 356	273 934	-27 422	-9
30. Valtion korvaus sodista kärsineiden huoltoon (arviomääräraha)	1 605	1 550	1 450	-100	-6
50. Rintamalisät (arviomääräraha)	42 031	38 500	31 900	-6 600	-17
51. Sotilasvammakorvaukset (arviomääräraha)	156 219	149 833	135 121	-14 712	-10
52. Valtion korvaus sotainvalidien laitosten käyttökustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)	65 207	68 207	66 207	-2 000	-3

Talousarvioesitys 2014, Ministeriön ehdotus

	v. 2012 tilinpäätös 1000 €	v. 2013 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2014 esitys 1000 €	Muutos 2013—2014	
				1000 €	%
53. Valtionapu sotainvalidien puolisoitten kuntoutustoimintaan (siirtomääräraha 2 v)	3 100	3 100	3 100	—	0
54. Rintama-avustus eräille ulkomaalaisille vapaaehtoisille rintamasotilaille (siirtomääräraha 2 v)	80	70	60	-10	-14
55. Eräät kuntoutustoiminnan menot (siirtomääräraha 2 v)	3 500	3 500	3 500	—	0
56. Rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan menot (siirtomääräraha 2 v)	30 588	30 588	22 588	-8 000	-26
57. Valtionapu rintamaveteraanien kuntoutustoimintaan (siirtomääräraha 2 v)	8	6 008	10 008	4 000	67
60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto	529 129	555 267	581 281	26 014	5
30. Valtion korvaus terveydenhuollon valtakunnallisen valmiuden kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)	200	500	500	—	0
31. Valtionavustus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon hankkeisiin ja eräisiin muihin menoihin (siirtomääräraha 3 v)	17 500	17 900	11 500	-6 400	-36
32. Valtion rahoitus terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen (kiinteä määräraha)	36 000	31 000	30 000	-1 000	-3
33. Valtion korvaus terveydenhuollon yksiköille lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin (arviomääräraha)	105 998	110 240	110 440	200	0
34. Valtion korvaus terveydenhuollon toimintayksiköille oikeuspsykiatrisista tutkimuksista sekä potilassiirroista aiheutuviin kustannuksiin (arviomääräraha)	7 716	10 500	13 200	2 700	26

Talousarvioesitys 2014, Ministeriön ehdotus

	v. 2012 tilinpäätös 1000 €	v. 2013 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2014 esitys 1000 €	Muutos 2013—2014 1000 €	%
35. Valtionosuus kunnille perustoimeentulotuen kustannuksiin (arviomääräraha)	308 855	345 350	332 350	-13 000	-4
36. Valtionavustus saamenkielisten sosiaali- ja terveyspalvelujen turvaamiseksi (kiinteä määräraha)	600	480	480	—	0
37. Valtionavustus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon korjaushankkeisiin (siirtomääräraha 3 v)	20 000	0	40 000	40 000	0
(38.) Valtionavustus kunnille vanhuspalvelulain toimeenpanoon (siirtomääräraha 2 v)	—	5 757	—	-5 757	-100
40. Valtion rahoitus lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan menoihin (siirtomääräraha 3 v)	22 460	23 740	32 811	9 071	38
63. Valtionavustus sosiaalialan osaamiskeskusten toimintaan (kiinteä määräraha)	3 500	3 500	3 000	-500	-14
64. Valtion korvaus rikosasioiden sovittelun järjestämisen kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)	6 300	6 300	7 000	700	11
70. Terveiden ja toimintakyvyn edistäminen	61 217	61 307	63 589	2 282	4
01. Työsuojelun aluehallintoviranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	27 720	27 675	27 807	132	0
20. Rokotteiden hankinta (siirtomääräraha 3 v)	22 890	24 390	27 090	2 700	11
21. Terveysvalvonta (siirtomääräraha 2 v)	1 000	930	930	—	0
22. Tartuntatautien valvonta (siirtomääräraha 2 v)	660	660	660	—	0
50. Terveiden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	5 100	3 780	3 130	-650	-17
51. Valtion korvaus työterveyshuollon erikoislääkäriskoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)	2 900	2 900	2 900	—	0
52. Valtionavustus UKK-instituutin toimintaan (siirtomääräraha 2 v)	947	972	1 072	100	10

Talousarvioesitys 2014, Ministeriön ehdotus

	v. 2012 tilinpäätös 1000 €	v. 2013 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2014 esitys 1000 €	Muutos 2013—2014 1000 €	%
80. Maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomitustoiminta	225 713	223 740	224 740	1 000	0
40. Valtion korvaus maatalousyrittäjien lomituspalvelujen kustannuksiin (arviomääräraha)	206 673	205 000	206 000	1 000	0
41. Valtion korvaus turkistuottajien lomituspalvelujen kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)	2 600	2 600	1 700	-900	-35
42. Valtion korvaus poronhoitajien sijaisapukokeilun kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)	300	—	300	300	100
50. Valtion korvaus maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituspalvelujen hallintomenoihin (kiinteä määräraha)	16 140	16 140	17 040	900	6
90. Raha- automaattiyhdistyksen avustukset	282 180	301 000	308 000	7 000	2
50. Avustukset yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen (arviomääräraha)	282 180	301 000	308 000	7 000	2
Yhteensä	11 990 235	12 593 163	12 702 209	109 046	1

Henkilöstön kokonaismäärä (htv)¹ 3 646 3 634 3 658

¹⁾ Htv-määrä ei sisällä Työterveyslaitoksen osuutta. Vuonna 2014 maksullisen toiminnan osuus on 1 596 henkilötyövuotta ja yhteisrahoitteen toiminnan osuus 371 henkilötyövuotta.

01. Hallinto

Selvitysosa: Luvun menot koostuvat sosiaali- ja terveysministeriön, työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan, sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan, valtion mielisairaaloiden ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisten lastensuojeluyksiköiden toimintamenoista sekä eräistä muista menoista.

Päätöksissä on esitetty sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan toimintapoliittiset tavoitteet. Lähtökohdaksi on poliittisen tason ohjaus, joka on linjattu hallitusohjelmassa. Toimintaa ohjaa lisäksi Sosiaalisesti kestävä Suomi 2020 -asiakirja.

Sosiaali- ja terveysministeriö johtaa ja ohjaa sosiaaliturvan ja sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kehittämistä sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Ministeriö määrittelee sosiaali- ja terveyspolitiikan suuntaviivat, valmistelee keskeiset uudistukset ja ohjaa niiden toteuttamista ja yhteensovittamista. Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan ja sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan tavoitteena on tuottaa asiakkailleen kohtuullisessa ajassa oikeat, perustellut ja yhdenmukaiset päätökset. Valtion mielisairaalat tuottavat valtakunnallisia oikeuspsykiatrian erikoisalalan hoito- ja tutkimuspalveluja. Valtion lastensuojeluyksiköiden tehtävänä on lastensuojelulain mukainen avo-, sijais- ja jälkihuolto.

01. Sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 41 153 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) Kansallisen veteraanipäivän pääjuhlan järjestämiseen
- 2) lääkinällisen pelastustoimen ja poikkeusolojen valmiudesta sekä näihin liittyvien laitteiden ja kalusteiden hankkimisesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 3) sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymien tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoittamiseen
- 4) tasa-arvon tietopalvelun ylläpitoon liittyviin kustannuksiin
- 5) yleissitovien työehtosopimusten kääntämiseen ruotsiksi.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö toimeenpantee hallitusohjelman ja ministeriön strategisten linjausten tavoitteita käyttäen apuna virastojen ja laitosten asiantuntemusta tulossopimuksissa sovittujen tavoitteiden mukaisesti.

Sosiaali- ja terveysministeriön talousarvio perustuu maksullisen toiminnan osalta osittain nettobudjettiin. Toimintamomentille tuloutettavat tulot ovat valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla sosiaali- ja terveysministeriön määräämien perusteiden mukaisia tuloja lääkkeiden hintalautakunnan maksullisista suoritteista ja tuloja työsuojeluhallinnon maksullisista suoritteista sekä raha-automaattivastuuksista annetun lain (1056/2001) 45 §:n mukaisia korvauksia Raha-automaattiyhdistyksen valvonnasta ja ohjauksesta sekä sosiaali- ja terveysministeriön peliriippuvuuden seurannan ja tutkimuksen kustannusten korvaamisesta antaman asetuksen (381/2002) nojalla rahapeliyhteisöiltä perittäviä korvauksia arpajaisiin osallistumisesta aiheutuvien ongelmien seuraamisesta ja tutkimisesta.

Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut toiminnalleen seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2014:

Toiminnallinen tehokkuus

- Kehitetään laskentatointia ja muuta seurantajärjestelmää Kieku-käyttöönoton yhteydessä.
- Maksullisen toiminnan, joka on suhteellisen vähäistä, tavoitteena on julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus ja liiketaloudellisten suoritteiden osalta kannattavuus.

Tuotokset ja laadunhallinta

- Toteutetaan ja seurataan ministeriön vastuulla olevia merkittäviä ohjelmia ja muita hankkeita, kuten Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelma (Kaste) ja Kansallisten sähköisten tietojärjestelmien kehittämissuunnitelma (KanTa ja Tikesos).

Talousarvioesitys 2014, Ministeriön ehdotus

- Osallistutaan kunta- ja palvelurakennehankkeen toimeenpanoon.
- Jatketaan sosiaalihuollon lainsäädännön uudistuksen valmistelua tehtyjen ehdotusten pohjalta.
- Jatketaan terveydenhuoltolain toimeenpanoa ja arviointia.
- Valmistellaan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä, rahoitusta, kehittämistä ja valvontaa koskevaa lakiuudistusta.
- Jatketaan vanhuspalvelulain toimeenpanoa ja arviointia.
- Otetaan huomioon alueellinen ja kuntien tasa-arvoinen kehittäminen.
- Lisätään tutkimus- ja kehittämislaitosten yhteistyötä alueellinen näkökulma huomioituna.
- Jatketaan tasa-arvon valtavirtaistamista.
- Vahvistetaan lainsäädännön vaikutusten arviointia.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

- Sosiaali- ja terveysministeriön henkilöstön ja henkilöstörakenteen kehittämistä jatketaan ministeriön tuottavuuden kehittämiseksi asetetut tavoitteet huomioon ottaen siten, että ministeriön ydintehtävissä tarvittavat voimavarat ja osaaminen varmistetaan.
- Työtyytyväisyysindeksi on korkeampi kuin 3,5 (asteikolla 1—5) (v. 2012 toteutuma 3,47, v. 2011 toteutuma 3,5, v. 2010 toteutuma 3,5).
- Sairauspoissaoloja on alle 10 pv/htv (v. 2012 toteutuma 8,6, v. 2011 toteutuma 11,2). Pidemmällä aikavälillä tavoitteena on saavuttaa ministeriöiden keskiarvo (v. 2012 ministeriöiden mediaani oli 8,0 pv/htv).

EU-projektien tuloja sekä muilta kansainvälisiltä tahoilta saatavia tuloja arvioidaan kertyvän 5 000 euroa ja näitä vastaavien bruttomenojen arvioidaan olevan 5 000 euroa.

Viraston tulosalueittaiset menot (1 000 euroa)

	2012 toteutuma	2013 talousarvio	2014 esitys
Johto ja erillisyyksiköt	6 065	6 354	6 472
Johdon tuki			
— hallinto- ja suunnitteluosasto	14 958	15 671	15 625
Vakuutusosasto	3 427	3 590	3 565
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen osasto	4 954	5 190	5 162
Sosiaali- ja terveystalvosasto	5 363	5 619	5 591
Työsuojeluosasto	4 549	4 766	4 738
Yhteensä	39 316	41 190	41 153

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2012 toteutuma	2013 varsinainen talousarvio	2014 esitys
Bruttomenot	43 320	45 063	45 316
Bruttotulot	4 271	3 873	4 163
Nettomenot	39 049	41 190	41 153
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	7 196		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	8 009		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Julkisen hallinnon atk-menosäästö, II kohdennus (HO)	-50
Julkisen hallinnon atk-menosäästö (HO) siirto momentille 33.01.21 Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha	236
Tasa-arvovaltuutetun toimiston kahden uuden ylitarkastajan viran perustaminen	140
Tuottavuustoimet	-360
Työehtosopimusten ruotsinnoksia koskeva tasomuutos	-130
Palkkausten tarkistukset	127
Yhteensä	-37

2014 talousarvio	41 153 000
2013 talousarvio	41 190 000
2012 tilinpäätös	40 262 000

02. Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)
Momentille myönnetään 2 404 000 euroa.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnalle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2014. Tavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Vaikuttavuus

Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta toimii toimialansa ensimmäisenä muutoksenhakuasteena edistäen kansalaisten oikeusturvaa yhdenmukaisilla ja oikeudenmukaisilla päätöksillä. Tavoitteena on kohtuullinen käsittelyaika.

Toiminnallinen tuloksellisuus

	2012 toteutuma	2013 ennakoitu	2014 arvio
<i>Toiminnallinen tehokkuus</i>			
Päätösten hinta (euroa/ratkaisu)	252	265	252
Työn tuottavuus (ratkaisut/htv)	291	290	316
<i>Tuotokset ja laadunhallinta</i>			
Vireille tulleet valitusasiat	9 286	9 500	9 500
Valitusten käsittelyaika (kk)	6,3	6,8	6,0

Työn tuottavuus on laskettu seuraavien arvioiden mukaan: 9 500 päätöstä ja 30 henkilötyövuotta. Päätöksen hinta on laskettu 9 500 päätöksen ja 2 398 000 euron määrärahan mukaan. Arviolta 1 000 valitusasiaa ratkaistaan lisätöinä.

Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan suoritteet eli valitusten ja poistohakemusten johdosta annetut päätökset ovat maksuttomia.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkilöstön osaamisesta huolehditaan. Lautakunnan johtamisjärjestelmän toimivuutta, esimiesten johtamistaitoa ja työhyvinvointia seurataan määrääjain työtyytyväisyyskyselyin.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Lautakunnan palkkioiden korottaminen	30
Lisätyö 1 000 asian ratkaisemiseksi	125
Julkisen hallinnon atk-menosäästö (HO)	-1
Palkkausten tarkistukset	7
Yhteensä	161

2014 talousarvio	2 404 000
2013 talousarvio	2 243 000
2012 tilinpäätös	2 365 000

03. Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 4 602 000 euroa.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnalle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2014. Tavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Vaikutavuus

Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta toimii toimialansa ensimmäisenä muutoksenhakuasteena kaikissa Kansaneläkelaitoksen käsittelemissä asioissa opintotukea ja työttömyysturvaa lukuun ottamatta edistäen kansalaisten oikeusturvaa toimeentuloa koskevilla asioilla tuottamalla mahdollisimman nopeasti oikeita, yhdenmukaisia ja oikeudenmukaisia päätöksiä. Tavoitteena on käsittelyajan lyhentäminen.

Toiminnallinen tuloksellisuus

	2012 toteutuma	2013 ennakoitu	2014 arvio
<i>Tuottavuus ja taloudellisuus</i>			
Päätösten hinta (euroa/ratkaisu)	185	203	199
Työn tuottavuus (ratkaisut/htv)	415	403	418
<i>Tuotokset ja laadunhallinta</i>			
Vireille tulleet valitusasiat (lkm)	21 178	22 000	21 000
Valitusten käsittelyaika (kk)	9,7	7	6

Työn tuottavuus on laskettu arvioilla 23 000 ratkaisua ja 55 henkilötyövuotta. Päätöksen hinta on laskettu arvioilla 23 000 ratkaisua ja 4 602 000 euron määrärahalta.

Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnalle tehdyistä valituksista annetut päätökset ovat maksuttomia.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Lautakunnan toimintaa tehostetaan, työprosesseja kehitetään ja parannetaan edelleen. Lisäksi henkilöstön työtä kehitetään tehtävien vaatimustason sekä työn haasteellisuuden lisäämiseksi sekä uudistetaan lautakunnan henkilöstörakennetta uusien tehtävien mukaisiksi. Henkilöstön työhyvinvointia tukevia toimenpiteitä jatketaan edelleen työpaikkaselvityksen mukaisesti.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Lautakunnan palkkioiden korottaminen	55
Palkkausten tarkistukset	13
Yhteensä	68

2014 talousarvio	4 602 000
2013 talousarvio	4 534 000
2012 tilinpäätös	5 237 000

04. Valtion mielisairaaloiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 600 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) tieteellisestä tutkimustyöstä ja yliopisto-opetuksesta aiheutuneiden menojen sekä muiden toimintamenojen maksamiseen
- 2) vaarallisten ja vaikeahoitoisten lasten ja nuorten psykiatrisen hoitoyksikön palvelujen kysynnän vaihtelusta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 3) maatalousavustuksia vastaavien menojen maksamiseen
- 4) sairaaloiden yleishallinnosta ja ohjauksesta Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle aiheutuviin kustannuksiin.

Selvitysosa: Valtion mielisairaaloiden menot katetaan pääasiassa kuntien maksamilla korvauksilla. Kunnilta perittävät korvaukset hinnoitellaan valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla sosiaali- ja terveysministeriön määräämien liikelatoudellisten perusteiden mukaisesti. Asiakasmaksut peritään sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (734/1992) annetun lain mukaisesti.

Valtion mielisairaaloille asetettavat tulostavoitteet määritellään Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen ja mielisairaaloiden välisissä tulossopimuksissa vuodelle 2014.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Sairaaloiden toiminnassa painottuu oikeuspsykiatrisen erityisosaaminen ja hoitotoimintaa tukevan tieteellisen tutkimustyön merkitys kasvaa. Hoidon laatuun ja hoidon tulosten seurantaan kiinnitetään edelleen huomiota terapeuttisia valmiuksia lisäämällä. Lisäksi parannetaan toiminnan mittausmenetelmiä ja seurantajärjestelmiä.

Toiminnan tuottavuutta parannetaan kehittämällä muun muassa erityistason psykiatrisen sairaanhoidon vaatimuksiin entistä paremmin sopivaa hoitotyötä. Työnohjausjärjestelmien tehostamisen ja työhyvinvointiohjelmien hyödyntämisen tavoitteena on vähentää sairauspäiviä ja parantaa terveysindeksiä. Valtion mielisairaalat toimivat tehokkaasti ja taloudellisesti huolehtien samalla toimintansa laadun kehittämisestä. Maksullisen toiminnan tuotoilla katetaan kustannukset.

Valtion mielisairaaloiden rahoitusrakenne

	2012 toteutuma 1 000 €	2013		2014 esitys		
		htv	varsinainen talousarvio 1 000 €	htv	1 000 €	htv
Toimintameno määräraha	600	3	600	3	600	3
Liikelatoudelliset suoritteet	55 870	834	58 220	831	58 220	831
Ulkopuolinen rahoitus yhteensä	186	3	137	2	137	2
Yhteensä	56 656	840	58 957	836	58 957	836

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2012	2013	2014
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Bruttomenot	56 561	58 820	58 220
Bruttotulot	55 870	58 220	58 220
Nettomenot	-691	-600	0
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	691	600	
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	600		

Mielisairaaloiden tuottavuuden (laskutettujen hoito- ja mielentilatutkimuspäivien määrä/henkilötyövuodet) kehitys

	2012	2013	2014
	toteutuma	arvio	arvio
Niuvanniemen aikuisosastot	185,8	183	183
Niuvanniemen nuoriso-osasto	89,6	78	78
Vanhan Vaasan aikuisosastot	203,0	198	198

Mielisairaaloiden taloudellisuuden (kokonaiskustannukset/laskutetut hoito- ja mielentilatutkimuspäivät) arvioitu kehitys

	2012	2013	2014
	toteutuma	arvio	arvio
Niuvanniemen aikuisosastot	343,3	370	370
Niuvanniemen nuoriso-osasto	848,2	911	911
Vanhan Vaasan aikuisosastot	347,6	366	366

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (liiketaloudelliset suoritteet, 1 000 euroa)

	2012	2013	2014
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	54 730	57 181	57 181
— muut tuotot	1 140	1 039	1 039
Tuotot yhteensä	55 870	58 220	58 220
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	55 724	58 163	58 163
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	146	57	57
Kustannusvastaavuus, %	100	100	100

Mielisairaaloiden arvioidaan tuottavan asiakkailleen mm. seuraavat suoritteet

	2012	2013	2014
	toteutuma	arvio	arvio
Hoitopotilaiden hoitovuorokausia	145 863	142 620	142 620
Mielentilatutkimushoitovuorokausia	5 076	4 767	4 767
Mielentilatutkimuksia	80	80	80

	2012 toteutuma	2013 arvio	2014 arvio
Alaikäisten hoitoyksikön hoitopäiviä	4 287	4 125	4 125
Alaikäisten hoitoyksikön mielentilatutkimusvuorokausia	43	109	109
Alaikäisten hoitoyksikön mielentilatutkimuksia	0	2	2

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkilöstön uudistumista ja työkykyä tuetaan kehittämällä muun muassa erityistason psykiatrisen sairaanhoidon vaatimuksiin entistä paremmin sopivia hoitomenettelyjä sekä tehostamalla työnohjausjärjestelmää ja työhyvinvointiohjelmiä. Tavoitteena on vähentää sairauspäiviä ja parantaa työterveysindeksiä. Henkilöstön täydennyskoulutusta tuetaan. Sisäisen erityistason täsmäkoulutusta lisätään.

2014 talousarvio	600 000
2013 talousarvio	600 000
2012 tilinpäätös	301 490

05. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisten lastensuojeluyksiköiden toimintamenot
(siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 548 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) koulukotien sekä vankilan perheosaston sisällölliseen kehittämiseen ja toiminnan tukemiseen
- 2) oppilashoitopaikka- ja koulupaikkakäytönsynnyksen sekä vankilan perheosaston paikkakäytönsynnyksen vuosittaisen vaihtelun tasaamiseen
- 3) alueelliseen lastensuojelutyöhön
- 4) kansainväliseen ja lähialueyhteistyöhön
- 5) perhekotitoiminnasta aiheutuvien palkkioiden ja muiden menojen maksamiseen
- 6) koulukotien ja vankilan perheosaston yleishallinnosta ja ohjauksesta Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle aiheutuvien kustannusten maksamiseen
- 7) koulukotien maatila- ja metsätaloudesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 8) koulukotioppilaille tarkoitetun kuukausirahan ja heidän vanhemmilleen tarkoitetun ateriakorvauksen maksamiseen
- 9) koulukodissa osana erikoistumisopintojaan työskentelevän, lasten- tai nuorisopsykiatria-erikoistuvan lääkärin palkkaukseen.

Selvitysosa: Valtion koulukotien menot katetaan pääasiassa kuntien maksamilla korvauksilla. Koulukodeissa annettavan perusopetuksen ja muun opetustoimen piiriin kuuluvan toiminnan rahoitukseen sovelletaan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) säädöksiä. Rahoitusjärjestelmä perustuu laskennallisiin yksikköhintoihin, jotka opetus- ja kulttuuriministeriö määrää ja valtioneuvosto vahvistaa ennalta seuraavaa vuotta varten. Oppilaille ja heidän vanhemmilleen maksettavat korvaukset perustuvat lastensuojelulakiin (417/2007), -asetukseen (1010/1983) ja sosiaalihuoltolakiin (710/1982).

Kunnilta perittävät korvaukset hinnoitellaan valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla sosiaali- ja terveysministeriön määräämin liikeloudellisin perustein.

Valtion koulukodeille asetettavat tavoitteet määritellään Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen ja koulukotien välisissä tulossopimuksissa vuodelle 2014.

Vaikuttavuus

Valtion koulukotitoiminnan vaikuttavuutta lisätään hallinnollisen rakenteen konserninomaisuutta kehittämällä. Huume-, lääke- ja/tai alkoholiongelmista sekä mielenterveyden häiriöistä kärsivien lasten ja nuorten auttamiseen kiinnitetään koulukotitoiminnan kehittämisessä entistä enemmän huomiota. Voimavaroja suunnataan koulukotityön sisältöä, laatua, asiakaslähtöisyyttä ja tuloksellisuutta

koskevaan tutkimus- ja kehittämistyöhön. Toiminnan laatua ja laatuajattelua kehitetään edelleen. Lasten ja nuorten psykososiaalista hoitoa kehitetään yhteistyössä lasten ja nuorten psykiatristen hoitoyksiköiden kanssa. Vankilan perheosastolla turvataan sijoitettujen lasten mahdollisuus turvallisiin varhaisen vuorovaikutuksen kokemuksiin sekä hyvään hoitoon ja huolenpitoon. Perheosaston työn vaikuttavuutta seurataan ja toimintaa kehitetään palvelujen ostajien eli kuntien muuttuvia tarpeita vastaavaksi.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Koulukodit toimivat tehokkaasti, taloudellisesti ja asiakassuuntautuneesti ja niiden laatu ja kustannusvaikuttavuus paranee. Maksullisen toiminnan tuotoilla katetaan kustannukset.

Valtion koulukotien rahoitusrakenne

	2012 toteutuma 1 000 €	2013		2014 arvio		htv
		htv	varsinainen talousarvio 1 000 €	htv	1 000 €	
Toimintamenomääräraha	548	6,5	548	5,5	548	5,5
Liiketaloudelliset suoritteet (sisältää opetushallituksen rahoitusosuuden)	22 159	333,5	21 896	319,3	21 896	319,3
Yhteensä	22 707	340,0	22 444	324,8	22 444	324,8

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2012 toteutuma	2013		2014 esitys
		varsinainen talousarvio	2013 varsinainen talousarvio	
Bruttomenot	20 138	21 063	20 909	
Bruttotulot	19 193	20 361	20 361	
Nettomenot	945	702	548	
Siirtyvät erät				
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	551	154		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	154			

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon ulkopuolisena rahoituksena saatavat maatalousavustukset.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (liiketaloudelliset suoritteet, 1 000 euroa)

	2012 toteutuma	2013		2014 esitys
		varsinainen talousarvio	2013 varsinainen talousarvio	
Maksullisen toiminnan tuotot				
— suoritteiden myyntituotot	18 765	18 791	18 791	
— muut tuotot	3 394	3 105	3 105	
Tuotot yhteensä	22 159	21 896	21 896	
— tästä toimintamenomomentille nettouttamattomat tuotot	2 966	1 535	1 535	
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	22 981	21 791	21 791	
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-822	105	105	
Kustannusvastaavuus, %	96	100	100	

Koulukotien maksullisen toiminnan tuotoilla katetaan 100 % niiden kustannuksista. Koulukotien arvioidaan tuottavan maksullisina palveluina muun muassa seuraavat palvelut asiakkailleen.

Eräitä koulukotien maksullisen toiminnan asiakassuoritteita

	2012 toteutunut	2013 arvio	2014 arvio
Hoitovuorokausi	48 703	45 842	47 192
Hoitovuorokausi erityisessä huolenpidossa	5 091	5 680	5 680
Koulupäivä	27 926	26 057	26 057
Jälkihuoltovuorokausi	7 384	9 222	9 222
<i>Vankilan perheosasto</i>			
Hoitovuorokausi	2 955	2 700	2 700

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkilöstön jaksamista vahvistetaan säännöllisellä työnohjauksella ja tukemalla koulutukseen hakeutumista.

2014 talousarvio	548 000
2013 talousarvio	548 000
2012 tilinpäätös	548 000

21. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 879 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla tuottavuuden edistämiseen tähtävien investointien, tutkimusten, selvitysten sekä koulutus- ja muiden palvelujen hankkimiseen.

Selvitysosa: Henkilötyövuosivähennyksiin liittyvistä palkkausrahojen vähennyksistä osa jää hallinnonalan käyttöön käytettäväksi erityisesti tuottavuutta edistäviin hallinnonalan hankkeisiin.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Alkoholielinkeinorekisterin uusiminen, siirto momentille 33.02.05	-50
Julkisen hallinnon atk-menosäästö, II kohdennus (HO)	-191
Julkisen hallinnon atk-menosäästön 2013 TAE:ssa laitoksille esitetty osuuden siirto momentille 33.01.21	-436
Siirto momentille 33.70.01 Vera-tietojärjestelmän jatkokehitykseen	-300
Julkisen hallinnon atk-menosäästö (HO)	-950
Tasomuutos	2 706
Yhteensä	779

2014 talousarvio	879 000
2013 talousarvio	100 000
2012 tilinpäätös	26 000

25. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansalliset sähköiset asiakastietojärjestelmät (siirtomääräraha 3 v) Momentille myönnetään 16 330 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisten sähköisten tietojärjestelmien (mm. KanTa -hanke, sosiaalihuollon kansalliset sähköiset asiakastietojärjestelmät) strategiseen suunnitteluun sekä operatiiviseen suunnitteluun ja ohjaukseen (STM, THL)
- 2) KanTa -hankkeeseen liittyvien kansallisten määrittelyjen tekemiseen ja ylläpitoon (THL)
- 3) korvauksen maksamiseen Kansaneläkelaitokselle sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain (159/2007) ja sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain (61/2007) mukaisesti KanTa -palveluiden (kansallinen potilastietojen sähköinen arkistointipalvelu, reseptikeskus, sekä kansalaisen omien sähköisten resepti- ja asiakastietojen katselupalvelu ja potilaan tiedonhallintapalvelu) kehittämiseen (Kela)
- 4) sosiaalihuollon sähköisen asiakastietojärjestelmän strategiseen suunnitteluun (STM) sekä operatiiviseen suunnitteluun ja ohjaukseen (THL)
- 5) valtionavustusten myöntämiseen sosiaali- ja terveydenhuollon paikallisen ja tietojärjestelmäinfrastruktuurin tehostamiseksi (STM, THL)
- 6) järjestelmän kehittämissyhteistyön, käyttöönoton ja levittämisen koordinointiin (THL)
- 7) enintään 30 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen vuodessa sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisten sähköisten asiakastietojärjestelmien strategista ja operatiivista suunnittelua ja ohjausta, kansallisten määrittelyjen tekemistä ja ylläpitoa ja järjestelmän kehittämistä sekä käyttöönottoa varten.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisten sähköisten asiakastietojärjestelmien strategisesta suunnittelusta ja ohjauksesta. Kansaneläkelaitoksen tehtävänä on sähköisen asiakastietoarkiston rakentaminen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain (159/2007) ja sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain (61/2007) mukaisesti. Rekisterin rakentaminen jatkuu vuonna 2014. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen yhteyteen perustettu operatiivinen yksikkö koordinoi sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisten sähköisten asiakastietojärjestelmien, kuten KanTa -hankkeen kansallisen määrittelytyön, ohjauksen, toimeenpanon ja kehittämisen, vastaavan työn sosiaalihuollon alueella sekä EU-tason yhteistyön (epSOS -hanke). Rahoituksen pääpaino siirtyy sosiaalihuollon sähköisen asiakastietojärjestelmän rakentamiseen tulevan lainsäädännön mukaisesti. Momentin määrärahaa on tarkoitus käyttää myös valtionavun maksamiseen kunnille ja kuntayhtymille sekä tarvittaessa muille tahoille sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmäkokonaisuuden paikallisen ja alueellisen infrastruktuurin selkiyttämiseen ja tehostamiseen.

Määrärahan arvioitu käyttö (1 000 euroa)

<i>Sosiaali- ja terveysministeriö</i>	
Strateginen suunnittelu ja ohjaus (STM)	400
Lainsäädännön aiheuttamat muutokset sekä uusien järjestelmäpalvelujen hankinnat	4 000
<i>Terveiden ja hyvinvoinnin laitos</i>	
Toimeenpanon operatiivinen johtaminen	2 000
Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisten määrittelyjen tekeminen ja ylläpito	5 530
Valtionavustukset paikallisen ja alueellisen tietojärjestelmäinfrastruktuurin tehostamiseksi	3 600
Yhteensä	15 530

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

KanTa -palvelujen ylläpitoon varatun määrärahan siirto momentille 33.10.60	-1 000
Kertaluonteisen siirron momentille 33.10.60 palautus	5 200
Potilastietojärjestelmien sertifiointi siirtona momentille 33.02.05	-70
Tasomuutos	400
Yhteensä	4 530

2014 talousarvio	16 330 000
2013 talousarvio	11 800 000
2012 tilinpäätös	10 470 000

29. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 20 900 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös lähialueyhteistyöhön käytettyjen ja kotimaasta hankittujen palvelujen ostoihin sisältyvien arvonlisäveromenojen maksamiseen.

2014 talousarvio	20 900 000
2013 talousarvio	20 900 000
2012 tilinpäätös	18 598 401

66. Kansainväliset jäsenmaksut ja maksuosuudet (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 4 322 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kansainvälisten järjestöjen ja laitosten jäsenmaksujen, maksuosuuksien ja erityisohjelmien tukemisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kansainvälisten jäsenmaksujen ja maksuosuuksien hinnankorotukset	290
Yhteensä	290

2014 talousarvio	4 322 000
2013 talousarvio	4 032 000
2012 tilinpäätös	4 532 000

02. Valvonta

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan valvontaa lakisääteisesti harjoittavien laitosten toimintamenoista sekä oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menosta. Valvontalaitoksia ovat Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto, Säteilyturvakeskus ja Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus. Oikeuslääkinnän tehtävät hoitaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

Valvontalaitosten toiminta kohdistuu sosiaali- ja terveysministeriön strategisista tavoitteista seuraaviin:

- hyvinvoinnille vahva perusta
- kaikille mahdollisuus hyvinvointiin
- elinympäristö tukemaan terveyttä ja turvallisuutta.

Vaikuttavuus

- oikeusturvan varmistaminen
- lupa-, rekisteri- ja valvonta-asioiden asiantuntevan ja hyvän hallintotavan mukainen käsittely
- ennakoivalvonnan toimivuuden varmistaminen lainsäädännön edellyttämällä palvelutasolla.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen tavoitteena on kansalaisen oikeusturvan ja kuolinsyyn oikeellisuuden varmistaminen. Tavoitteena on, että oikeuslääketieteellisten ruumiinavausten määrä on enintään 20 % kaikista vainajista. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää toimenpiteitä ja yhteistyön lisäämistä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ja poliisitoimen välillä oikeuslääketieteellisessä kuolemansyyn selvittämistoiminnassa.

Toiminnan laajuus 2012—2014

	2012 toteutunut	2013 arvio	2014 arvio
Menot, euroa	9 900 000	9 700 000	9 700 000
Oikeustieteellisten avausten määrä, kpl	10 033	9 800	9 800

03. Säteilyturvakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 16 402 000 euroa.

Määrärahasta saa käyttää enintään 1 500 000 euroa Suomen ja Venäjän välisen säteily- ja ydinturvallisuuden yhteistyöhön:

1) ensisijaisesti Venäjän Federaation ydinturvallisuusviranomaisen ja toiminnanharjoittajien kanssa toteutettaviin ydin- ja säteilyturvallisuutta edistäviin hankkeisiin

2) ydin- ja säteilyturvallisuusyhteistyöhön liittyvien valtion siirtomenojen maksamiseen.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut Säteilyturvakeskukselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2014. Tavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Tavoitteena on, että säteilylähteiden käytössä ei satu onnettomuuksia tai vakavia turvallisuuteen vaikuttavia tapahtumia ja että jokaisen työntekijän säteilyannos pysyy henkilökohtaisen annosrajan alapuolella.

Ydinlaitosten valvonnassa tavoitteena on, että laitoksilla ei satu onnettomuuksia tai vakavia turvallisuuteen vaikuttavia tapahtumia, radioaktiivisten aineiden normaalikäytön aikaiset päästöt laitoksilta ovat pieniä ja niistä lasketut vuotuiset säteilyannokset ovat alle yksi prosentti valtioneuvoston asetuksessa (733/2008) asetetusta raja-arvosta. Ydinjätteiden käsittely, varastointi ja

loppusijoitus suunnitellaan ja toteutetaan siten, että jätteiden määrä pysyy mahdollisimman pienenä eikä toiminnasta aiheudu käytännöllisesti katsoen lainkaan päästöjä. Ympäristön säteilyvalvonnan tavoitteena on, että Säteilyturvakeskus on jatkuvasti tietoinen ympäristön säteilytasosta.

Säteilyturvakeskuksen toiminta perustuu tehokkaaseen valvontaan, nopean onnettomuusvalmiuden ylläpitoon sekä vaikuttamiseen olennaisten toimijoiden kautta siten, että ydin- ja säteilyturvallisuuden kannalta tärkeät kohteet turvataan. Säteilyturvakeskus suuntaa mm. valmiustoiminnan kannalta olennaista tutkimustoimintaa yhteiskunnan tarpeiden ja linjausten mukaisesti. Säteilyturvakeskus turvaa tehokkaalla riskiviestinnällään eri yhteyksissä eri toimijoiden ja kansalaisten säteily- ja ydinturvallisuuteen liittyvät tietotarpeet. Säteilyturvakeskus järjestää tehokkaan valvonnan organisoitumalla joustavasti ja se pyrkii varmistamaan suunnitelmallisella osaamisen johtamisella ydin- ja säteilyturvallisuuden viranomaistoiminnan osaamisen erityisesti suurissa ydinturvallisuushankkeissa sekä säteilyn ympäristövalvonnassa. Säteilyturvakeskus pyrkii kehittämään palvelutoimintaansa osana talouden vakauttamista.

Viraston rahoitusrakenne ja henkilötyövuodet

	2012 toteutuma 1 000 €	2013 varsinainen talousarvio htv	2014 esitys		htv
			2013 toteutuma 1 000 €	2014 esitys 1 000 €	
Budjettirahoitus	13 960	118	13 872	124	121
Maksullinen toiminta	24 154	222	25 833	213	249
Yhteisrahoitteinen toiminta	1 018	23	1 000	25	20
Yhteensä	39 132	363	40 705	362	390

Säteilyturvakeskuksen tulosalueittaiset kustannukset ja henkilötyövuodet

	2012 tilinpäätös 1 000 €	2013 tavoite htv	2014		htv ¹
			2013 tavoite 1 000 €	2014 tavoite 1 000 €	
Ydinenergia	18 553	121	18 800	121	146
Säteilytoiminta	4 473	33	4 150	31	32
Valmiustoiminta	1 779	12	1 700	12	12
Tutkimus ja kehitys	6 589	45	7 500	51	35
Palvelut	4 483	25	4 500	24	27
Viestintä	1 039	7	1 100	7	7
Ympäristö	2 183	10	2 530	10	14
Yhteiset palvelut ²	-	42	-	41	45
Yhteensä	39 099	295	40 280	297	318

¹⁾ Taulukko ei sisällä lomaa ja poissaoloja. Vuonna 2014 niiden osuudeksi arvioidaan 72 htv.

²⁾ Yhteisten palveluiden kustannukset on vyörytetty muille tulosalueille.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2012 toteutuma	2013	
		varsinainen talousarvio	2014 esitys
Bruttomenot	38 967	40 705	50 045
Bruttotulot	25 510	26 833	33 643
Nettomenot	13 457	13 872	16 402

	2012 toteutuma	2013 varsinainen talousarvio	2014 esitys
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	3 073	2 500	
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	2 500		

Julkisoikeudellisen ja muun maksullisen toiminnan tavoitteena on kustannusvastaavuus.

Ydinturvallisuusvalvonnan maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmat (1 000 euroa)

	2012 toteutuma	2013 varsinainen talousarvio	2014 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot, suoritteiden myyntitulot	17 008	19 073	25 129
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	16 947	19 073	25 129
Kustannusvastaavuus, %	100	100	100

Erillislakien mukaiset julkisoikeudelliset suoritteet (1 000 euroa)

	2012 toteutuma	2013 varsinainen talousarvio	2014 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot, suoritteiden myyntitulot	2 663	2 440	2 814
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	2 625	2 440	2 814
Kustannusvastaavuus, %	101	100	100

Julkisoikeudellisen ja muun maksullisen toiminnan tavoitteena on kustannusvastaavuus.

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2012 toteutuma	2013 varsinainen talousarvio	2014 esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot			
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	149	200	100
— EU:lta saatava rahoitus	717	700	600
— muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	152	100	100
Tuotot yhteensä	1 018	1 000	800
Hankkeiden kokonaiskustannukset	2 320	2 000	1 600
Omarahoitusosuus (tuotot - kustannukset)	-1 301	-1 000	-800
Omarahoitusosuus, %	56	50	50

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Tavoitteena on, että henkilöstön osaaminen ja ammattitaito ovat korkealla tasolla, henkilöstön koulutukseen käyttämä aika on 3-4 % kokonaistyöajasta ja henkilöstön työtyytyväisyys ja motivaatio

kehittyvät myönteisesti. Tavoitteena on lisäksi, että henkilöstön omasta sairaudesta ja työtaturmista johtuvien poissaolopäivien määrä on alle 8,5 henkilötyövuotta kohden.

Ydin- ja säteilyturvallisuuden yhteistyö Venäjän federaation kanssa on kohdistunut kuuteen eri aihepiiriin: Leningradin ydinvoimalaitos, Kuolan ydinvoimalaitos, ydinturvallisuusvalvonta, radioaktiiviset jätteet, ympäristön säteilyvalvonta ja onnettomuusvalmius sekä ydinmateriaalivalvonta. Pääosa resursseista on kohdistettu mainittujen kahden ydinvoimalaitoksen turvallisuuden kohentamiseen siten, että pääkohde on Leningradin ydinvoimalaitos, jonka sijainti ja Tshernobyl-tyyppiset reaktorit korostavat jatkuvan parantamisen tarvetta. Hankkeisiin on sisällynyt mm. koulutustoimintaa, turvallisuusanalyysyjä, teknisiä turvallisuusparannuksia ja laitetöitä, laitteistojen tarkastustekniikan kehittämistä ja säännösten kehittämistä. Leningradin ja Kuolan laitoksen ympäristön säteilyvalvontajärjestelmät on toteutettu lähialueyhteistyön puitteissa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Julkisen hallinnon atk-menosäästö, II kohdennus (HO)	-50
Palkkausten tarkistukset	42
Siirto momentilta 33.02.66 Suomen ja Venäjän välisen säteily- ja ydinturvallisuuden yhteistyö	1 500
Säteilyvalvonnan ja valmiustoiminnan laitekannan uusiminen	1 200
Tuottavuussäästö	-162
Yhteensä	2 530

2014 talousarvio	16 402 000
2013 talousarvio	13 872 000
2012 tilinpäätös	13 960 000

05. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)
Momentille myönnetään nettomäärärahaa 12 029 000 euroa.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto edistää väestön terveyttä ja toimintakykyä valvonnan edellyttämän ohjauksen sekä ennakoivan ja jälkikäteisen valvonnan keinoin.

Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle alustavasti seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2014. Tavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston tavoitteena on

- tunnistaa ja ennakoita väestön terveyteen ja hyvinvointiin sekä palvelujärjestelmään liittyvät riskit ja kohdentaa työtä tämän perusteella
- huolehtia erityisesti niiden oikeuksista, jotka eivät itse niitä pysty puolustamaan
- yhdenmukaistaa sosiaali- ja terveysalan valvonnan edellyttämä ohjaus saumattomaksi kokonaisuudeksi koko maassa
- ohjata toiminnanharjoittajia tehostamaan omavalvontaa
- toimia ja vaikuttaa aktiivisesti EU:ssa ja kansainvälisessä yhteistyössä

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto on lupa- ja valvontaviranomainen, jonka toiminnan vaikutus yhteiskunnallisiin vaikutustavoitteisiin on luonteeltaan välillistä. Yhteiskunnallisiin tavoitteisiin vaikuttaa samanaikaisesti valtiokonsernin toiminta kokonaisuutena, yhteiskunnan toimijat muutoin sekä kansainvälinen kehitys.

Toiminnallinen tehokkuus

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston talousarvio perustuu osittaiseen nettobudjettiin. Bruttobudjetoidut tulot on budjetoitu momentille 12.33.02. Toimintamomentille kirjattavat tulot

ovat terveydenhuollon ammattihenkilöitä ja valtakunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon sekä yksityisten palveluntuottajien lupia koskevien suoritteiden maksuja ja viraston suoritteista liiketaloudellisin perustein määrättäviä maksuja. Lisäksi Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle yksityisten palvelunantajien rekisteristä aiheutuvia ylläpitokustannuksia vastaavasti aluehallintovirastot suorittavat osan saamistaan vuosimaksuista virastolle.

Toiminnan tehokkuus

	2012 tlinpäättös	2013 tavoite	2014 tavoite
Työn tuottavuusindeksi	96,07	muutos>0	muutos>0
Kokonaistuottavuusindeksi	98,96	muutos>0	muutos>0

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2012 toteutuma	2013 varsinainen talousarvio	2014 esitys
Bruttomenot	17 678	14 460	14 529
Bruttotulot	2 463	2 340	2 500
Nettomenot	15 215	12 120	12 029
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	4 628	4 108	
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	4 108		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2012 toteutuma	2013 varsinainen talousarvio	2014 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot , suoritteiden myyntituotot	3 606	3 000	3 850
Tuotot yhteensä	3 606	3 300	3 850
— tästä toimintamomentille nettouttamattomat tuotot	1 103	970	1 150
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset yhteensä	2 586	2 200	2 750
— osuus yhteiskustannuksista yhteensä	1 370	1 100	1 100
Kokonaiskustannukset yhteensä	3 956	3 300	3 850
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-350	0	0
Kustannusvastaavuus, %	91	100	100

Tuotokset ja laadunhallinta

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston käsiteltäväksi saapuvien asioiden määriä

	2012 toteutuma	2013 ennuste	2014 ennuste	2013/2014 muutos-%
Terveydenhuollon ammatinharjoittamista koskevat päätökset	18 760	17 000	18 800	10,6
Valvonta-asiat	1 247	1 200	1 300	8,3

Talousarvioesitys 2014, Ministeriön ehdotus

	2012 toteutuma	2013 ennuste	2014 ennuste	2013/2014 muutos-%
Raskauden keskeyttämistä koskevat luvat	1 020	900	1 000	11,1
Palvelukyky	2012 toteutuma	2013 arvio		2014 arvio
Ammattioikeutta koskevat laillistamispäätökset, 90 % hakemuksista käsitelty asetetussa määräajassa				
— suomalainen säännelty koulutus, 5 pv	5 pv	tavoitteen mukainen		tavoitteen mukainen
— EU/ETA-maiden koulutus, 3 tai 4 kk	80—85 % käsiteltiin 4 kk:ssa	tavoitteen mukainen		tavoitteen mukainen
— EU/ETA-maiden ulkopuolisten maiden koulutus, 4 kk	80 % käsiteltiin 4 kk:ssa	tavoitteen mukainen		tavoitteen mukainen
Raskauden keskeyttämistä koskevat asiat, 4 työpäivän kuluessa	4 työpäivän kuluessa	tavoitteen mukainen		tavoitteen mukainen
Yksityisen terveydenhuollon lupa-asiat, käsittelyaikojen mediaani 6 kk ja 70 % lupa-asioista käsitellään 8 kk:ssa	käsittelyaikojen mediaani 3,5 kk ja keskiarvo 5,5 kk	tavoitteen mukainen		tavoitteen mukainen
Terveydenhuollon valvonta-asiat, käsittelyaikojen mediaani 9 kk ja 80 % asioista käsitellään 20 kk:ssa	käsittelyajan mediaani 6 kk ja 80 % asioista käsiteltiin vajaassa 16 kk:ssa	tavoitteen mukainen		tavoitteen mukainen
Yksityisten sosiaalipalveluiden lupa-asiat, käsittelyaikojen mediaani 7 kk ja 70 % lupa-asioista käsitellään 7 kk:ssa	mediaani 4 kk ja keskiarvo 4 kk	tavoitteen mukainen		tavoitteen mukainen
Sosiaalihuollon valvonta-asiat, käsittelyaikojen mediaani 11,5 kk ja 80 % asioista käsitellään 18 kk:ssa	mediaani 5 kk ja keskimääräinen käsittelyaika 9 kk	tavoitteen mukainen		tavoitteen mukainen
Alkoholilupa-asiat				
— alkoholin valmistuslupien käsittely, 90 pv	132 pv	tavoitteen mukainen		tavoitteen mukainen
— alkoholin tukkumyyntilupien käsittely, 90 pv	96 pv	tavoitteen mukainen		tavoitteen mukainen
— alkoholin teollisen käytön lupien käsittely, 30 pv	14 pv	tavoitteen mukainen		tavoitteen mukainen

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkilöstöä ja henkilöstörakennetta kehitetään siten, että viraston ydintehtävien tuottaminen kyetään varmistamaan.

Tarvittavien kehittämistoimenpiteiden suunnittelu edellyttää viraston ydintehtävien selkiyttämistä sekä toissijaisten tehtävien ja toimintojen karsimista. Henkilöstön osaamista kehitetään ydintehtävien edellyttämällä tavalla. Vaihtuvuudesta huolehditaan siten, että poistuvan henkilöstön asiantuntemus pystytään tarvittaessa korvaamaan ja että vaihtuvuutta hyödynnetään uuden osaamisen hankkimisessa.

Henkilöstön työhyvinvointia tukevia toimenpiteitä jatketaan painopisteenä edelleen ennakointi. Suunnitelmallisella toiminnalla, työelämän joustojen hyödyntämisellä sekä varhaisella puuttumisella ylläpidetään henkilöstön työkykyä ja motivaatiota.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Alkoholielinkeinorekisterin uusiminen, siirto momentilta 33.01.21 Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha	50
Biopankkilain toimeenpanoon liittyvä siirto (1 htv) momentilta 33.03.04 THL toimintamenot	70
Palkkausten tarkistaminen	35
Potilasjärjestelmien sertifiointi, siirto momentilta 33.01.25 Sosiaali- ja terveydenhuollon kansalliset sähköiset asiakasjärjestelmät	70
Puolustusvoimien terveydenhuollon valvonta (1 htv), vastaava lisäys (1 htv) momentille 28.40.01 Aluehallintoviraston toimintamenot	70
Sosiaalihuollon resurssien valvonta ja ohjaus (1 htv)	70
Tarvearvion muutos	-72
Vankien terveydenhuollon valvonta (1 htv), vastaava lisäys (1 htv) momentille 28.40.01 Varmennepalvelun toteutus	70
Yhteishankinnat	-500
Ympäristöterveydenhuollon valvonta ja ohjaus (1 htv), vaatii vastaavan lisäyksen (1 htv) momentille 28.40.01	-12
Yhteensä	58
	-91

2014 talousarvio	12 029 000
2013 talousarvio	12 120 000
2012 tilinpäätös	14 743 000

06. Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 5 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen hyväksymien, viraston ulkopuolella toteutettavien tutkimus-, koulutus- ja kehittämishankkeiden rahoittamiseen

2) viraston alueellistamisen aiheuttamien lisämenojen maksamiseen.

Selvitysosa: Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus aloitti toimintansa 1.11.2009.

Keskuksen kaikki virat sijoitetaan Kuopioon viimeistään vuoden 2018 loppuun mennessä. Keskuksella on tarvittaessa toimitiloja toiminnan kannalta keskeisissä kaupungeissa, kuten Helsingissä ja Lontoossa. Keskuksen alueellistamisesta aiheutuvien lisämenojen kattamiseen vuonna 2014 varataan 2 300 000 euroa. Lisämenoja aiheutuu muutto- ja matkakustannuksista, uusien toimitilojen muutostöistä, hankinnoista sekä tietoliikenneyhteyksien ja muun ICT-infrastruktuurin rakentamisesta.

Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskukselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2014. Tavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Toiminnallinen tehokkuus (taloudellisuus, tuottavuus, kannattavuus, kustannusvastaavuus)

Tavoitteena on, että viraston maksullisen toiminnan suoritteet tuotetaan kustannusvastaavasti. Keskus seuraa tuottavuuden kehitystä Tilastokeskuksen määrittelemien tuottavuusindikaattorien avulla.

Toiminnan tehokkuus (indeksi 100 = vuosi 2011)

	2012 tilinpäätös	2013 tavoite	2014 tavoite
Työn tuottavuusindeksi	101,7	101	103
Kokonaistuottavuusindeksi	100,7	101	103

Viraston henkilötövuosien määrät (htv)

	2012 toteutuma	2013 arvio	2014 arvio
Maksullinen toiminta	188	191	197
Ei-maksullinen toiminta	39	39	38
Yhteensä	227	230	235

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2012 toteutuma	2013 varsinainen talousarvio	2014 esitys
Bruttomenot	25 903	24 684	26 900
- henkilöstömenot	15 390	15 950	15 900
- toimitilavuokrat	2 711	2 600	2 800
- palvelujen ostot	4 562	4 100	4 700
- muut toiminnan menot (aineet, tarvikkeet, yms.)	3 240	2 034	3 500
Bruttotulot	20 640	21 100	21 400
- maksullinen toiminta	20 546	21 100	21 400
- muut tulot	94	-	-
Nettomenot	5 263	3 584	5 500
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	3 954	2 581	
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	2 581		

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen rahoitusrakenne (1 000 euroa)

	2012 toteutuma	2013 varsinainen talousarvio	2014 esitys
Budjettirahoitus	4 147	3 584	5 500
Mom. 33.02.06	4 099	-	-
II LTA mom. 33.02.06	48	-	-
Maksullisen toiminnan tuotot yhteensä	20 546	21 100	21 400
- julkisoikeudelliset suoritteet	18 703	19 200	19 500
- liiketaloudelliset suoritteet	4	-	-
- erillislakien mukaiset suoritteet	1 839	1 900	1 900
Muut tuotot	94	-	-
Edelliseltä vuodelta siirtynyt	3 684	2 581	-
Yhteensä	28 471	27 265	26 900

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (maksuperustelain mukaiset suoritteet, 1 000 euroa)

	2012 toteutuma	2013 varsinainen talousarvio	2014 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot, suoritteiden myyntitulot	18 707	19 200	19 500
Maksullisen toiminnan yhteensä	17 437	19 200	19 500
- erilliskustannukset	13 662	14 601	14 800
- osuus yhteiskustannuksista	3 775	4 599	4 700
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	1 270	-	-
Kustannusvastaavuus, %	107	100	100

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (erillislakien mukaiset suoritteet, 1 000 euroa)

	2012 toteutuma	2013 varsinainen talousarvio	2014 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot, suoritteiden myyntitulot	1 839	1 900	1 900
Tuotot yhteensä	1 839	1 900	1 900
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
- erilliskustannukset	1 374	1 363	1 480
- osuus yhteiskustannuksista	391	537	420
Kustannukset yhteensä	1 765	1 900	1 900
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	74	0	0
Kustannusvastaavuus, %	104	100	100

Tuotokset ja laadunhallinta

- Parannetaan tuottavuutta toimintatapoja uudistamalla ja prosesseja tehostamalla.
- Lisätään yhteistyötä terveydenhuollon toimijoiden kanssa lääketurvallisuusasioissa lääke- ja lääkitysturvallisuuden parantamiseksi.
- Kehitetään viranomaisneuvontaa paremmin uusien alalle pyrkivien yritysten tarpeita vastaavaksi lääkekehityksen edistämiseksi.
- Lisätään valvontaviranomaisten ja toimijoiden ennakoivaa ohjaamista valvonnan kattavuuden ja vaikuttavuuden edistämiseksi.
- Tuotetaan tietoa ja moniammatillisia toimintamalleja järkevän lääkehoidon sekä tietoa lääkepoliittisen päätöksenteon tueksi.
- Lääkeinformaatioverkosto kehittää lääkeinformaatio toimintaa asiakaskeskeisesti.
- Lääkehoitojen arviointitoimintaa toteutetaan verkostoyhteistyönä kotimaisten ja valittujen kansainvälisten toimijoiden kanssa.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen henkilöstön osaamista ja työkykyä ylläpidetään, tuetaan ja kehitetään.

Tunnusluvut	2012 toteutuma	2013 tavoite	2014 tavoite
Henkilöstön hyvinvointi			
— työtyytyväisyysindeksi	3,5	3,6	3,6
— sairauspoissaolot pv/htv vähenevät	11,3	<10	<10

Määräraha on tarkoitettu 150 000 euroa tutkimushankkeiden rahoittamiseen. Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon nettobudjetoitavina maksullisen toiminnan tuloina maksuperustelain mukaisista julkisoikeudellisista suoritteista saadut tulot ja lääkelaissa (84 b §, 595/2009) tarkoitetut tulot.

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen talousarvio perustuu nettobudjetointiin. Menot katetaan pääasiassa valvonta- ja palvelutoiminnasta perittävillä maksuilla. Maksullisen toiminnan palvelut tuotetaan omakustannushintaan. Suoritteista perittävät maksut ovat maksuperustelain mukaisia. Lääkkeiden laadunvalvonnan kustannukset katetaan lääkelain (84 b §, 595/2009) mukaisella maksulla.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Julkisen hallinnon atk-menosäästöt, II kohdennus (HO)	-25
Kuopioon alueellistamisesta aiheutuva muutos	1 168
Palkkauksen tarkistukset	9
Tuottavuustoiminta	-40
Vuonna 2011 käyttämättä jääneen alueellistamisrahan uudelleen budjetointi	832
Tasomuutos	-27
Yhteensä	1 916

2014 talousarvio	5 500 000
2013 talousarvio	3 584 000
2012 tilinpäätös	4 147 000

20. Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 10 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain (459/1973) 12 §:n mukaisen oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menojen maksamiseen
- 2) oikeuslääkeopillisista tutkimuksista suoritettavista korvauksista annetun asetuksen (862/2004) mukaisten palkkioiden ja korvausten maksamiseen
- 3) yliopistoilta ostopalveluna tehtävän oikeuslääketieteen erikoislääkärikoulutuksen menojen maksamiseen.

2014 talousarvio	10 300 000
2013 talousarvio	10 300 000
2012 tilinpäätös	9 895 725

(66.) Suomen ja Venäjän välisen säteily- ja ydinturvallisuuden yhteistyö (siirtomääräraha 3 v)
Selvitysosa: Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta ja sen määräraha 1 500 000 euroa budjetoitavaksi momentille 33.02.03.

2013 talousarvio	1 500 000
2012 tilinpäätös	1 500 000

03. Tutkimus- ja kehittämistoiminta

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat pääosin sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tutkimus-, kehittämis-, tilasto-, rekisteri- ja asiantuntijatoiminnasta sekä valtionavusta Työterveyslaitoksen menoihin.

Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa toimialansa tutkimus- ja kehittämispolitiikasta. Sen tavoitteena on tuottaa sellaista tutkimustietoa, joka on systemaattisesti hyödynnettävissä sosiaali- ja terveyspolitiikan erilaisissa kehittämistoimenpiteissä, kuten lainsäädännön valmistelussa ja toimeenpanossa, erilaisissa ohjelmissa ja projekteissa sekä muussa ministeriön päätöksenteossa.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tutkimus- ja kehittämistoiminta on johtamisen väline ja edellytys strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Tutkimus- ja kehittämispolitiikka on strategista päätöksentekoa, lainsäädännön ja budjetin valmistelua ja niiden toimeenpanoa sekä informaatio-ohjausta tukeva investointi. Hallinnonalan tutkimuslaitoksilla on myös tutkimus- ja kehittämistoiminnan tulosten käytäntöön viemiseen liittyvää toimintaa, kuten asiantuntijapalveluja, tiedonvälitystä ja koulutusta. Lisäksi niillä on lakisääteisiä tai ministeriön kanssa sovittuja erityistehtäviä, esimerkiksi valvontaan, tilastointiin ja erityisiin vaaratilanteisiin varautumiseen liittyviä tehtäviä.

Vaikuttavuus

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tutkimus- ja kehittämistoiminnan pohjana on ministeriön Sosiaali- ja terveyspolitiikan strategia Sosiaalisesi kestävä Suomi 2020 -asiakirja sekä hallitusohjelman painotukset. Sen mukaisesti hallinnonalan tutkimus- ja kehittämistoiminta, tietotuotanto sekä tiedonvälitys kohdistuvat seuraaviin strategisiin tavoitteisiin:

- hyvinvoinnille vahva perusta
- kaikille mahdollisuus hyvinvointiin
- elinympäristö tukemaan terveyttä ja turvallisuutta.

Hallitusohjelman erityisenä painotuksena on korostettu myös perheiden asemaa sekä sukupuolten tasa-arvoa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Terveyden edistämisen osa-alueella kiinnitetään huomiota kansantautien vaaratekijöiden vähentämiseen, tapaturmien ehkäisemiseen ja terveyttä tukevien olosuhteiden luomiseen. Erityisesti tavoitteena on tupakoinnin, alkoholin käytön ja ylipainoisuuden hallinta (mom. 33.03.04 Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot ja mom. 33.03.50 Valtionapu Työterveyslaitoksen menoihin).

Työelämän hyvinvointi on tärkeä tavoite, johon pyritään työn mielekkyyttä lisäämällä fyysinen ja psyykinen terveys ja turvallisuus varmistuen. Myös työelämän tasa-arvon varmistaminen ja työ- ja perhe-elämän yhteensovittaminen ovat ensiarvoisen tärkeitä kohteita. (mom. 33.03.50 Valtionapu Työterveyslaitoksen menoihin).

Köyhyyden ja syrjäytymisen vähentämiseksi ehkäisevä näkökulma on ensisijainen toimintamalli. Lasten, nuorten ja perheiden ongelmiin puututaan uusilla malleilla, pitkäaikaistyöttömyys torjutaan ja suurimmassa köyhyysriskissä olevien toimeentulo turvataan (mom. 33.03.04 Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot ja mom. 33.03.50 Valtionapu Työterveyslaitoksen menoihin).

Toimiva palvelujärjestelmä ja osaava ja riittävä työvoima luovat pohjan laadukkaille palveluille. Erityisenä haasteena on peruspalveluiden ja ikääntyvän väestön palvelujen turvaaminen. Apuna tulee olla uuden teknologian laajamittainen hyväksikäyttö ja kehittäminen (mom. 33.03.04 Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot).

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tuottavuustoimenpiteitä kohdistetaan Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ja Työterveyslaitoksen tutkimustoiminnan tehostamiseen.

Tuotokset ja laadunhallinta

Laitokset varautuvat omalta osaltaan osallistumaan yhteiskunnan turvallisuusstrategian 2011 toimeenpanoon.

04. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 68 466 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) toimintaan liittyvien kansainvälisten ja kotimaisten järjestöjen jäsenmaksuista, yhteisrahoitteisten hankkeiden rahoitusosuuksista, ulkomailla toteutettavien projektien, täydennyskoulutuksen avustuksen ja yhteistyöstä aiheutuvien menojen maksamiseen

2) EU:n hyväksymien hankkeiden rahoitukseen liittyvien menojen maksamiseen

3) Alkoholitutkimussäätiöön, Käypä hoito -suositusten laadintaan, syöpärekisterin tekniseen ylläpitoon Suomen Syöpäyhdistys ry:lle, näkövammarekisterin tekniseen ylläpitoon Näkövammaisten Keskusliitto ry:lle sekä sosiaali- ja terveydenhuollon tietohallinnon kehittämishankkeisiin liittyvien valtionavustusten maksamiseen

4) Alkoholitutkimussäätiön toiminnasta Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle aiheutuvien menojen maksamiseen

5) koulutusneuvolatoiminnasta kunnille maksettavien korvausten maksamiseen

6) nettobudjetoidun yhteisrahoitteisen toiminnan tuloihin välittömästi liittyvien apurahojen maksamiseen

7) Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen itse toteuttamiin terveyden edistämisen hankkeisiin

8) Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen itse toteuttamiin tartuntatautien ehkäisyyn ja valvontaan liittyviin hankkeisiin.

Selvitysosa: Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tehtävänä on väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, sairauksien ja sosiaalisten ongelmien ehkäiseminen sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittäminen. Laitos toteuttaa tehtävänsä tutkimuksen, seurannan ja arvioinnin, kehittämistyön, asiantuntijavaikuttamisen ja viranomaistehtävien sekä kansainvälisen yhteistyön avulla. Lisäksi Terveyden ja hyvinvoinnin laitos toimii alansa tilastoviranomaisena sekä huolehtii tehtäväalueensa tietoperustasta ja sen hyödyntämisestä.

Hallinnollisesti itsenäinen Alkoholitutkimussäätiö edistää ja tukee alkoholi- ja muuta päihdetutkimusta jakamalla apurahoja ja tekemällä tai teettämällä tutkimusta sekä harjoittamalla tutkimukseen liittyvää julkaisutoimintaa.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos ottaa vuoden 2014 toimintansa perustaksi sosiaali- ja terveysministeriön strategian "Sosiaalisesti kestävä Suomi 2020" sekä THL:n oman strategian "Terveydestä hyvinvointia - 2020 - hyvinvoinnista terveyttä". Sosiaalisen kestävyuden teemat liittyvät hyvinvoinnin turvaamisen taloudelliseen perustaan, hyvinvoinnin oikeudenmukaiseen jakautumiseen ja varautumiseen globaalien ilmiöiden tuottamiin muutoksiin. THL:n toiminnassa kestävyysteemat ovat mukana väestön terveyden, hyvinvoinnin ja toimintakyvyn, palvelujärjestelmän tehokkuuden ja rahoituspohjan varmistamisen kysymyksissä. THL:n oman strategian päälinjaukset tähtäävät laitoksen toiminnan vaikuttavuuden lisäämiseen juuri näissä kysymyksissä. Linjauksissa määritellään tavoitteiksi, että väestön terveys, toimintakyky ja hyvinvointi kohentuvat, terveys- ja hyvinvointierot kaventuvat, valmius torjua globaaleja ja kansallisia terveys- ja hyvinvointiuhkia on korkealla tasolla ja sosiaali- ja terveysalan palvelujärjestelmä vastaa tehokkaasti väestön ja yhteiskunnan tarpeisiin.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toiminnassa 2010-luvulla korostuu myös asiantuntijalaitoksen rooli tiedon käytön edistämässä päätöksenteon kaikilla tasoilla. Tätä tukee laitoksen toiminta tietovarantojen kehittämiseksi ja niiden käytön helpottamiseksi. Julkisin varoin kerättyjen tietovarantojen käytettävyyden parantaminen on määritelty vuonna 2011 annetussa valtioneuvoston periaatepäätöksessä kaikilla aloilla keskeiseksi tavoitteeksi. THL on sosiaali- ja terveysalan tietovarantojen keskeinen tuottaja, jalostaja ja käytön edistäjä. THL:n strategiassa tietovarantoihin liittyy kaksi kuudesta päälinjauksesta. Tavoitteena on, että sosiaali- ja terveysalan tietovarantoja käytetään laajasti terveyden ja hyvinvoinnin sekä palvelujärjestelmän toimivuuden edistämiseen. Lisäksi toimitaan niin, että hyvinvointi- ja terveystieteiden vaikutukset vaikuttavat vahvasti päätöksentekoon eri tasoilla.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos kohdentaa voimavarojaan uudelleen strategiansa mukaisesti. Laitos huolehtii siitä, että sen toiminnassa otetaan huomioon kansallisen innovaatiojärjestelmän kehittämistavoitteet, jotka liittyvät myös sektoritutkimusjärjestelmän uudistamiseen.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ydintoiminnot toimivat tehokkaasti, taloudellisesti ja asiakassuuntautuneesti ja niiden laatu ja kustannusvaikuttavuus paranee. Laitoksen tuottavuus kasvaa ja maksullisen toiminnan ylijäämä käytetään tuotekehitykseen ja investointeihin. Laitoksen tieto- ja tilastotuotanto sekä verkkopalvelut ja portaalit ovat yhdessä toimiva kokonaisuus. Laitoksen organisaatio toimii kokonaisuutena ja organisaatorakenne tukee laitoksen strategian linjauksia. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen hallinto- ja toimintatavat edistävät sukupuolten välisen tasa-arvon valtavirtaistamista.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen rahoitusrakenne on hallinnassa. Taloudelliset ja henkilöstövoimavarat kohdennetaan strategisten linjausten mukaisesti. Henkilöstösuunnittelu on pitkäjänteistä ja henkilöstömäärä ja -rakenne vastaavat strategisia linjauksia. Laitos toimii taloudellisesti ja tuottavasti.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksella on riittävä osaaminen toteuttaa tavoitteet. Laitoksen henkilöstön toimintavalmiutta ja osaamista kehitetään laitoksen strategian mukaisesti. Johtaminen on osaavaa ja kannustavaa ja henkilöstön kokemaa työhyvinvointia kasvaa ja työnantajakuva paranee.

Määrärahaa on varattu 400 000 euroa Alkoholitutkimussäätiölle suoritettavan valtionavustuksen maksamiseen.

Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon nettobudjetoituina tuloina yhteisrahoitteisten sopimustutkimusten ja muiden yhteishankkeiden maksuosuudet, maksullisen palvelutoiminnan ja erillisiin sopimuksiin perustuvien tilaustutkimusten tulot, muut maksullisen toiminnan myyntitulot kuten rojalitit ja vastaavat sekä tekijänoikeustulot ja saadut lahjoitusvarat ja sponsoritulot.

Tulot harvinaisten rokotteiden myynnistä ja välitystoiminnasta on merkitty momentille 12.33.03.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2012 toteutuma	2013 varsinainen talousarvio	2014 esitys
Bruttomenot	105 753	110 559	103 466
Bruttotulot	35 751	34 000	35 000
Nettomenot	70 002	76 559	68 466
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	6 567	6 361	
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	6 361		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2012	2013	2014
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Maksullisen toiminnan tuotot , suoritteiden myyntituotot	6 232	7 250	7 250
— tästä toimintamenomomentille nettouttamattomat tuotot	93	250	250
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	6 535	7 105	7 105
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-303	145	145
Kustannusvastaavuus, %	95	102	102

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2012	2013	2014
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot			
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	20 518	17 000	17 000
— EU:lta saatava rahoitus	4 177	4 500	4 500
— muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	1 715	1 700	1 700
— yhteisrahoitteisen toiminnan muut tuotot	5 187	2 550	3 550
Tuotot yhteensä	31 597	25 750	26 750
Hankkeiden kokonaiskustannukset	35 736	30 294	31 294
Omarahoitusosuus (tuotot - kustannukset)	-3 779	-4 544	-4 544
Kustannusvastaavuus, %	89	85	85

THL:n toiminnan kokonaiskustannukset ja htv:t tulosalueittain¹

	TP 2012	Arvio	Tavoite			
	1 000 €	htv	2013	htv	2014	htv
			1 000 €		1 000 €	
Hyvinvointi- ja terveyspolitiikat -toimiala	10 927	127	10 927	127	10 173	127
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimiala	28 954	290	28 954	290	27 232	290
Terveyden suojelun toimiala	25 741	332	25 741	332	23 769	332
Sosiaali- ja terveyspalvelut -toimiala	28 749	292	28 749	292	27 015	292
Tieto-osasto	12 274	106	12 274	106	11 645	106
Kansanväliset asiat	3 763	22	3 763	22	3 632	22
Yhteensä	110 408	1 169	110 408	1 169	103 466	1 169

¹⁾ Yhteiset palvelut ja muut tukitoiminnot on jaettu toimialoille htv-suhteessa. Menot sisältävät myös rokoteohjelman mukaiset rokotehankinnat ja oikeuslääkintätoimen momentin käytön. Nämä menot eivät vähennä THL:n toimintamenomomenttia.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Biopankkilain toimeenpanoon liittyvä siirto (1 htv) momentille 33.02.05	-70
Hallituksen menosäästöpäätös	-500
Julkisen hallinnon atk-menosäästö, II kohdennus (HO)	-150
Palkkausten tarkistus	206

Tuottavuustoimet	-1 165
Tasomuutos	-53
Yhteensä	-1 732

2014 talousarvio	68 466 000
2013 talousarvio	70 198 000
2012 tilinpäätös	69 796 000

50. Valtionapu Työterveyslaitoksen menoihin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 37 442 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain (159/1978) 3 §:n nojalla Työterveyslaitoksen toiminnasta aiheutuviin menoihin suoritettavan valtionavun maksamiseen
- 2) EU:n hyväksymien tutkimushankkeiden rahoittamiseen.

Määrärahasta saa käyttää enintään 350 000 euroa työterveydenhuollon koulutuksesta ja työterveyshenkilöstön kehittämiseen liittyvien hankkeiden toteuttamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Työterveyslaitokselle suoritetaan sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamiin menoihin valtionapua 80 % kustannuksista kuitenkin siten, että valtion kiinteistölaitokselle maksettavan toimitilan vuokraa ja arvonlisäveroa vastaava osuus myönnetään edellä mainitun lain 3 §:n 2 momentin nojalla lisättyinä valtionapuna.

Valtionavusta arvioidaan kohdistuvan palkkausmenoihin 21 884 000 euroa ja muihin menoihin 15 208 000 euroa ja työterveydenhuollon koulutuksesta ja työterveyshenkilöstön kehittämiseen liittyvien hankkeiden toteuttamisesta aiheutuviin menoihin 350 000 euroa.

Työterveyslaitos on itsenäinen, sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla toimiva julkisoikeudellinen yhteisö. Työterveyslaitos on tutkimus- ja asiantuntijalaitos, joka edistää työn terveellisyttä ja turvallisuutta osana hyvää elämää.

Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut Työterveyslaitokselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2014. Tavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa. Tavoitteet toteuttavat sosiaali- ja terveysministeriön strategiaa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Hyvinvoinnille vahva perusta -linjauksen toteuttamiseksi Työterveyslaitos kehittää, markkinoi ja tarjoaa ratkaisuja:

- työurien pidentämiseen, työelämän vetovoimaan, työssä jaksamiseen ja tuottavuuteen
- työn, työolojen ja työelämän laadun kehittämiseen
- työhyvinvoinnin arviointiin, kehittämiseen ja johtamiseen työpaikoilla, myös pientyöpaikkojen tarpeet huomioon ottaen
- johtamisen ja työhyvinvoinnin kehittämisen valtakunnallisille ja alueellisille verkostoille
- työterveyshuollon, kuntoutuksen ja työpaikkojen yhteistyöhön työhyvinvoinnin parantamisessa ja sairauspoissaolojen hallinnassa.

Kaikille mahdollisuus hyvinvointiin -linjauksen toteuttamiseksi Työterveyslaitos kehittää, markkinoi ja tarjoaa ratkaisuja:

- työterveyshuollon palvelujen sisällön, laadun, saatavuuden ja kustannustehokkuuden parantamiseen ja yhteentoimivuuden parantamiseen osana sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutosta
- nuorten, osatyökykyisten ja työttömien työllistymisedellytysten parantamiseen
- työterveyshuollon henkilöstön osaamisen kehittämiseen
- sosiaali- ja terveysalan johtamiseen ja henkilöstön työhyvinvoinnin edistämiseen.

Elinympäristö tukemaan hyvinvointia -linjauksen toteuttamiseksi Työterveyslaitos kehittää, markkinoi ja tarjoaa ratkaisuja:

- toimivan ja hyvinvointia edistävän sisäilmaympäristön varmistamiseen toimitilojen korjaus- ja uudisrakentamisessa
- työtapaturmien ja työstä johtuvan sairastumisen vähentämiseen
- nanoteknologian turvallisen käytön varmistamiseen erilaisissa työympäristöissä ja sen turvallisuuden edistämiseen teollisissa prosesseissa
- ympäristöyliherkkyyksien hallintaan
- kemiallisten riskien hallintaan kriisitilanteissa (C-laboratoriovalmiuden ylläpito)

Henkisten voimavarojen hallinta

Työterveyslaitos kehittää osaamistaan vuonna 2012 valmistuneen henkilöstörakennesuunnitelman mukaisesti ottaen huomioon toiminnan rahoitusmahdollisuudet. Työterveyslaitos toteuttaa tutkimus- ja kehittämishankkeita sosiaali- ja terveysalan asiantuntijalaitosten yhteenliittymän (SOTERKO) kanssa yhteistyössä ja tehostaa kumppanuus- ja asiakasyhteistyötään osaamisen laadun ja hyödyntämisen parantamiseksi.

Tuotokset ja laadunhallinta

Työterveyslaitoksen määrälliset suoritteet

	2012 toteutuma	2013 tavoite	2014 tavoite
Tieteelliset julkaisut	475	450	450
Yleistajuiset julkaisut	379	450	450
Verkkosivuilla kävijöiden lkm/kk	121 000	130 000	140 000
Asiantuntijapalvelutyöpäivät	53 400	50 000	56 000
Työympäristön mittaukset ja analyysit	58 700	48 000	56 000
Ammattitauti- ja työkyvyn arviointitutkimukset	1 864	1 700	1 800
Koulutettavapäivät	22 700	18 000	24 000

Työterveyslaitoksen kokonaismenoihin, joiden arvioidaan olevan 66 860 000 euroa, myönnetään valtionapua 37 442 000 euroa. Toiminnan laajuus tulosalueittain arvioidaan vuonna 2014 seuraavaksi:

Työterveyslaitoksen toiminnan laajuus tulosalueittain vuosina 2012—2014

	Menot (1 000 euroa)			Oma rahoitus (1 000 euroa)			Valtionapu (1 000 euroa)		
	2012 tot.	2013 arvio	2014 arvio	2012 tot.	2013 arvio	2014 arvio	2012 tot.	2013 arvio	2014 arvio
Osaamiskeskus									
Tiedolla vaikuttaminen	9 540	9 664	9 645	1 925	1 845	1 845	7 615	7 819	7 652
Ratkaisujen kehittäminen	22 812	23 109	23 063	8 866	9 000	9 000	13 946	14 109	13 850
Asiakasratkaisut	20 511	20 778	20 736	18 749	18 500	18 500	1 763	2 278	2 170
Osaamiskeskukset	14 220	14 405	14 376	447	872	872	13 773	13 533	13 770
Yhteensä	67 083	67 956	67 820	29 987	30 217	30 217	37 097	37 739	37 092
Rahoitusosuus %				45	44	45	55	56	55

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hallituksen menosäästöpäätös	-500
Johtamisen kehittämisverkoston vakinaistaminen (HO, s. 66)	300
Julkisen hallinnon atk-menosäästö, II kohdennus (HO)	-100

Palkkausten tarkistusten vaikutus valtionapuun	250
Tuottavuustoimet	-832
Yrittäjien ja pienten yritysten työturvallisuuden ja työhyvinvoinnin kehittäminen	300
Tasomuutos	60
Yhteensä	-522

2014 talousarvio	37 442 000
2013 talousarvio	37 964 000
2012 tilinpäätös	37 369 000

63. Eräät erityishankkeet (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 7 980 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän kehittämiseen tietoteknologian avulla ja tietoteknologian hyödyntämisen edellyttämän infrastruktuurin rakentamiseen
  - 2) hankkeen läpiviemisen edellyttämään koulutus- ja kehittämistoimintaan sosiaali- ja terveystieteiden erikseen määräämin perustein
  - 3) valtionavustusten ja rahoitusavustusten maksamiseen
  - 4) terveydenhuollon kansallisen sähköisen arkiston tietojärjestelmäarkkitehtuurin määrittelyyn ja perustamiseen liittyviin menoihin ja sähköisen arkistopalvelun valtakunnallisen toimijan toiminnasta aiheutuviin menoihin
  - 5) sosiaali- ja terveystieteiden strategista ja toiminnallista suunnittelua ja päätöksentekoa tukevien tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoittamiseen
  - 6) ministeriön toimialaan liittyvien ohjelmien ja kokeilujen toimeenpanosta aiheutuvien toimintamenojen ja rahoitusavustusten maksamiseen
  - 7) EU:n hyväksymien puite- ja aihealueittaisten ohjelmien mukaisten hankkeiden rahoittamiseen
  - 8) hankkeen tarkastuksesta ja valvonnasta aiheutuviin menoihin.
- Määrärahaa saa käyttää enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen ja siitä aiheutuvien muiden menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahalla tuetaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden verkottumista ja yhteentoimivien tietojärjestelmien kehittämistä ennen muuta toteuttamalla kansallisen tason palveluja, jotka tukevat hallinnonalan tietohallintopalvelujen yhdenmukaista kehitystä. Tavoitteena on tietoteknologian hyväksikäyttöä tehostamalla parantaa myös palvelujen tasavertaista saatavuutta ja laatua sekä tukea omatoimisuutta, kotona asumista ja itsenäistä suoriutumista. Tavoitteena on myös varmistaa, että uuden tietoteknologian käyttöönotto toteutuu tasapuolisesti koko maassa, muunmuassa toteuttamalla kansalaisten terveysverkkopalvelu.

Määrärahan arvioitu jakautuminen eri hankkeisiin

Käynnissä olevien hankkeiden jatkaminen ja tehostaminen

Terveys 2015 -kansanterveysohjelma
 Työterveystoiminta
 Toimivat sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelut
 Työhyvinvointifoorumi, työhyvinvoinnin verkostoyhteistyö
 Ympäristöterveydenhuollon kohdetietojärjestelmä
 Harvinaissairauksien kansallinen ohjelma
 Kansallisen syöpäkeskuksen verkosto
 Joint Action hankkeiden kansallinen rahoitus
 Naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämisen ohjelma
 Vammaislakien yhdistämisen suunnittelu ja valmistelu hanke
 Hoitoon pääsy ja valinnanvapauden laajentamisen vaikutukset

Uusien hankkeiden käynnistäminen

Johtamisen kehittämisverkosto

Viranomaisten yhteiset kenttäjohtamisjärjestelmät (KEJO, Erica)

Inhimillinen pääoma osatyökykyisten työurien pidentämisen tukena

Kansallinen ikäihmisten liikunnan toimenpideohjelma

Monialainen kuntoutusselvitys 2013—2015, sisältää kokonaisselvityksen vammaisten apuvälinepalveluista

Ammattikorkeakoulun opiskelijoiden terveydenhuollon kehittäminen

Lääkepolitiikka 2020 seuranta; lääkehuolto tulevaisuuden palvelurakenteissa

Tupakoinnin terveystaloudelliset vaikutukset -hanke

Osatyökykyisten toimintakonseptin juurruttaminen

Mielekäs-hanke-sote-alan vetovoimaisuuden edistämiseksi

Tasa-arvo -hankkeet

Työpankkikokeiluhankkeen laajentamista kohderyhmänä nuoriso ja oppisopimuskoulutus

Mielekäs-hanke sote-alan vetovoimaisuuden edistämiseksi

EU:n puite- ja aihealueittaiset ohjelmat

EU:n tasa-arvo-ohjelman kansallinen rahoitusosuus

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ammattikorkeakoulun opiskelijoiden terveydenhuollon kehittäminen	100
Eduskunnan kertaluonteisen lisäyksen vähennys VeTo -projektiin ja päihdeäiteihin liittyen	-1 550
Kansallisen syöpäkeskusverkoston selvitys (HO, s. 59)	250
Osatyökyky -toimenpideohjelman toimeenpano	400
Säästöpäätös	-1 000
Työpankkikokeiluhankkeen laajentaminen nuoriso- ja oppisopimuskoulutukseen	500
Työpankkikokeilun laajentaminen valtakunnalliseksi (HO)	200
Tasomuutos	-246
Yhteensä	-1 346

2014 talousarvio	7 980 000
2013 talousarvio	9 326 000
2012 tilinpäätös	10 480 000

10. Perhe- ja asumiskustannusten tasaus ja eräät palvelut

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat lähinnä äitiysavustuksesta, lapsilisistä, sotilasavustuksesta, yleisestä asumistuesta, elatustuesta ja tulkkauspalvelujen järjestämisestä sekä näiden etuuskien toimeenpanon Kansaneläkelaitokselle aiheuttamista toimintakuluista ja Kansallisen Terveysarkiston (KanTa) palvelurahaston kuluista.

Äitiysavustuksen ja lapsilisien tarkoituksena on tasata lasten syntymästä ja elatuksesta, ottolapseksi ottamisesta sekä kansainvälisestä adoptiosta aiheutuvia kustannuksia lapsiperheiden ja muiden kotitalouksien välillä. Kyseiset etuudet suoritetaan lapsiperheille lapsikohtaisina perheen tuloista tai varallisuudesta riippumatta.

Äitiysavustuksen perhe voi ottaa joko rahana tai äitiyspakkauksena ja se suoritetaan korotettuna perheelle, johon syntyy tai adoptoidaan samanaikaisesti useampi lapsi. Äitiysavustuksen suuruudesta päättää valtioneuvosto.

Lapsilisää maksetaan alle 17-vuotiaista lapsista. Lapsilisän suuruudesta säädetään lapsilisälaiissa. Lapsilisät on porrastettu siten, että niiden määrä lasta kohti suurenee perheen lapsiluvun kasvaessa. Yksinhuoltajalle lapsilisä maksetaan korotettuna.

Lasten kotihoidon tukea maksetaan ulkomaille ETY-asetuksen 883/2004 mukaisissa tilanteissa. Tavoitteena on estää työntekijän ja hänen perheensä jääminen sosiaaliturvan ulkopuolelle liikkumisvapauden käyttämisen seurauksena.

Sotilasavustusta maksetaan asevelvollisuuslain tai siviilipalveluslain nojalla palveluksessa olevan asevelvollisen omaiselle edellyttäen, että palvelus on heikentänyt omaisen toimeentulon mahdollisuuksia ja että hän on avustuksen tarpeessa. Asevelvollisen omaiselle suoritettava avustus koostuu perusavustuksesta, asumisavustuksesta sekä erityisavustuksesta. Asevelvolliselle itselleen sotilasavustuksena maksetaan opintolainojen korot, jotka erääntyvät maksettaviksi palvelusaikana sekä erityisestä syystä asumisavustus hänen käytössään olevasta asunnosta aiheutuviin kohtuullisiin menoihin.

Yleisellä asumistuella edistetään kohtuullisen asumistason saavuttamista ja säilyttämistä alentamalla tuen tarpeessa olevien lapsiperheiden ja muiden ruokakuntien asumismenoja.

Elatustuen tavoitteena on turvata lapsen oikeus riittävään elatukseen tilanteissa, joissa lapsen yksityisoikeudellinen elatus ei tule turvatuksi. Elatustuen suuruudesta ja saamisedellytyksistä säädetään elatustukilaissa (580/2008).

Tulkkaukspalvelujen järjestämisen tavoitteena on tarjota vaikeasti kuulovammaisille, kuulo- ja näkövammaisille ja puhevammaisille henkilöille heidän tarvitsemansa tulkkaukspalvelut. Järjestäminen koskee työssä käymisen, opiskelun, asioimisen, yhteiskunnallisen osallistumisen, virkistyksen tai muun sellaisen synn vuoksi suoritettavaa tulkkausta.

Edellä mainitut etuudet ovat saajalleen verovapaita. Luvun menot maksetaan kokonaisuudessaan valtion varoista.

Toiminnan laajuus 2012—2014

	2012 toteutunut	2013 arvio	2014 arvio
Äitiysavustus			
Äitiysavustusten (lasten) lukumäärä	58 878	61 300	61 300
Äitiysavustuksen määrä euroa	140	140	180
Kansainvälinen adoptio			
Adoptiokorvausten (lasten) lukumäärä	180	260	260
Lapsilisät			
Lapsia keskimäärin	1 008 300	1 008 600	1 007 400
Yksinhuoltajien lapsia keskimäärin	154 800	154 800	154 600
Lapsilisää saavia perheitä keskimäärin	557 100	557 700	558 500
Lapsilisien määrät euroa/kk			
1. lapsi	104,19	104,19	104,19
2. lapsi	115,13	115,13	115,13
3. lapsi	146,91	146,91	146,91
4. lapsi	168,27	168,27	168,27
5. jne. lapsi	189,63	189,63	189,63
Yksinhuoltajille maksettava korotus euroa/kk	48,55	48,55	48,55
Ulkomailla asuville korvattava lasten kotihoidon tuki			
Tukea saavia perheitä keskimäärin kuukausittain	280	280	280
Sotilasavustus			
Avustuksen piirissä olevien henkilöiden lukumäärä	14 369	14 680	14 600
Avustusta saavien kotitalouksien lukumäärä	12 373	12 600	12 500
Avustuksen määrä keskimäärin euroa/kk (kotitalous)	331	340	350

	2012 toteutunut	2013 arvio	2014 arvio
Yleinen asumistuki			
Asumistuen saajien lukumäärä (ruokakuntia)	180 655	190 000	189 000
Tukea saavia lapsiperheitä, joista	61 876	65 740	65 400
— yksinhuoltajia	42 893	44 400	44 200
Työttömiä ruokakuntia ¹	109 221	115 900	115 290
Keskimääräinen tuki euroa/kk	279	284	300
Vuokra-asunnossa asuvat asumistuen saajat			
— keskivuokra euroa/m ² /kk	10,4	10,8	11,0
— keskipinta-ala m ²	53,1	53,0	53,0
Vuokra-asunnossa asuvien asumistuensaajien asumismeno-osuus asumistukituloista (%)			
— ilman asumistukea	64,6	64,0	65,0
— asumistuen jälkeen	31,1	31,0	32,0
— asumistuen osuus keskimääräisestä vuokrasta (%)	51,8	51,9	51,7
Elatustuki			
Elatustukea saaneet lapset (tilanne 31.12.), joille elatustuki maksettu	99 710	100 900	101 600
— täysimääräisenä	82 297	90 200	91 300
— elatusapua täydentävänä tai muutoin alennettuna	17 413	10 700	10 300
Täysi elatustuki euroa/kk	147,9	151,85	155,29
Elatusvelvolliset 31.12.	41 594	41 000	40 000
Maksettu elatustukea vuoden aikana yhteensä (milj. euroa)	177,1	180,5	185,8
Tulkkauspalvelut			
Tulkkauspalveluun oikeutettuja	5 159	5 300	5 500
Todelliset saajat (palvelua käyttäneet)	3 333	3 500	3 700
Tulkkauspalvelun menot (milj. euroa)	31,8	35,0	38,3

¹⁾ Tuensaaja tai ainakin toinen puolisoista työtön.

50. Äitiysavustus ja valtion tuki kansainväliseen adoptioon (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 14 600 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) äitiysavustuslain (477/1993) mukaisten äitiysavustusten suorittamiseen, äitiyspakkauksiin liittyvien arvonlisäverojen ja yleiskulujen maksamiseen

2) tuen maksamiseen kansainvälisestä adoptiosta aiheutuviin kustannuksiin.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa perusteena on valtioneuvoston asetus äitiysavustuksesta ja adoptiotuesta. Äitiyspakkauksen sisältöä tarkistetaan raaka-aineiden hinnannoususta johtuen. Talousarvioesitykseen liittyen annetaan valtioneuvoston asetus äitiysavustuksesta ja adoptiotuesta annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n muuttamisesta siten, että äitiysavustus korotetaan nykyisestä 140 eurosta 180 euroon. Muutos tulee voimaan 1.1.2014 alkaen. Äitiysavustus suoritetaan korotettuna perheelle, johon syntyy tai adoptoidaan samanaikaisesti useampi lapsi.

Äitiysavustus suoritetaan vuonna 2014 arviolta 61 300 lapsesta. Äitiysavustuksen ottaa noin 70 % siihen oikeutetuista äideistä äitiyspakkauksena ja osin rahana muiden nostaessa avustuksen rahana.

Kansainvälisestä adoptiosta aiheutuvista kustannuksista osa korvataan adoptiovanhemmalle valtion varoista. Tuen suuruus on 1 900, 3 000, 3 800 tai 4 500 euroa lapsen lähtömaan mukaan. Jos samalla

kertaa nimetään tai sijoitetaan useampia lapsia samaan perheeseen, toisesta tai sitä useammasta lapsesta maksetaan kustakin 30 % edellä mainituista tuista. Vuonna 2014 tuen saajia arvioidaan olevan 260.

Määräraha arvioidaan käytettävän 13 600 000 euroa äitiysavustusten ja 1 000 000 euroa kansainvälisestä adoptiosta aiheutuvien kustannusten maksamiseen/korvaamiseen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Äitiysavustuksen korottaminen 140 eurosta 180 euroon	2 800
Yhteensä	2 800

Momentin nimike on muutettu.

2014 talousarvio	14 600 000
2013 talousarvio	11 800 000
2012 tilinpäätös	11 499 500

51. Lapsilisät (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 483 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää lapsilisälain (796/1992) mukaisten lapsilisien maksamiseen.

Selvitysosa: Momentilta arvioidaan maksettavan lapsilisiä vuonna 2014 keskimäärin 1 007 400 lapsesta. Yksinhuoltajien lapsia näistä on noin 154 600. Yksinhuoltajalle lapsilisiä maksetaan korotettuna. Lapsilisää saavia perheitä arvioidaan vuonna 2014 olevan noin 558 500.

Hallitus antaa talousarvioesitykseen liittyvän esityksen asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (/2013) siten, että EU- ja ETA -alueelta tulevat työntekijät pääsevät työnteon perusteella asumisperusteisen sosiaaliturvan piiriin edellyttäen, että työskentely on tosiasiallista ja aitoa ja että työntekijän ansiot kuukaudessa täyttävät työttömyysturvalaissa säädetyt palkkaa koskevat edellytykset. Määrärahassa on lisäyksenä otettu huomioon 700 000 euroa. Muutos koskee momentteja 33.10.51, 52, 33.20.50, 51 ja 33.30.60.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (/2013) siten, että esityksellä pannaan täytäntöön ns. yhdistelmälapadirektiivi, joka koskee kolmansien maiden kansalaisille maassa oleskelua ja työskentelyä varten myönnettävää lupaa sekä heidän yhdenvertaista kohteluaan. Kolmansista maista tulevat työntekijät pääsevät työnteon perusteella asumisperusteisen sosiaaliturvan piiriin edellyttäen, että työskentely on tosiasiallista ja aitoa ja että työntekijän ansiot kuukaudessa täyttävät työttömyysturvalaissa säädettyä palkkaa koskevat edellytykset. Direktiivin täytäntöönpanon arvioidaan lisäävän maksettavien lapsilisien määrää noin 1 000 000 eurolla. Muutos koskee momentteja 33.10.51, 52 ja 33.30.60.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Soveltamisalain muuttaminen EU/ETA -alueelta tulevien työntekijöiden osalta	
1.1.2014	700
Tarvearvion muutos	-1 200
Ulkomaalaislain muuttaminen 1.1.2014 lukien (ns. yhdistelmälapadirektiivi)	1 000
Yhteensä	500

2014 talousarvio	1 483 800 000
2013 talousarvio	1 483 300 000
2012 tilinpäätös	1 481 500 000

52. *Eräät valtion korvattavat perhe-etuudet* (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 3 050 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) 9 §:n mukaisten korvausten maksamiseen.

Selvitysosa: Lasten kotihoidon tukea arvioidaan maksettavan ulkomaille vuonna 2014 kuukausittain keskimäärin 280 perheelle.

Viitaten momentin 33.10.51 selvitysosaan asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muutoksista on määrärahassa lisäyksenä otettu huomioon 150 000 euroa ulkomaille maksettavasta lasten kotihoidontuesta.

Viitaten momentin 33.10.51 selvitysosaan ulkomaalaislain muuttamisen (ns. yhdistelmälapadirektiivin) toimeenpanon arvioidaan lisäävän ulkomaille maksettavaa lasten kotihoidontuen määrää noin 400 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Soveltamisalain muuttaminen EU/ETA -alueelta tulevien työntekijöiden osalta 1.1.2014	150
Ulkomaalaislain muuttaminen 1.1.2014 lukien (ns. yhdistelmälapadirektiivi)	400
Yhteensä	550

2014 talousarvio	3 050 000
2013 talousarvio	2 500 000
2012 tilinpäätös	2 378 711

53. *Sotilasavustus* (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 19 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sotilasavustuslain (781/1993) mukaisten sotilasavustusten maksamiseen.

Selvitysosa: Sotilasavustuksen piirissä arvioidaan vuonna 2014 olevan 14 600 henkilöä.

Avustuksen saajista on varusmiesten ja siviilipalvelusmiesten omaisia noin 5,5 % vuosittain.

Perusavustusten määrä omaisille on vuositasolla yhteensä noin 1 400 000 euroa.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi eräiden kansaneläkeindeksiin sidottujen etuuksien indeksitarkistuksesta vuonna 2014 siten, että vuonna 2013 osittain aikaistetun 0,7 % indeksikorotuksen vaikutus otetaan vähentävänä huomioon eräiden etuuksien indeksitarkistuksessa 1.1.2014. Muutos koskee momentteja 30.20.45, 33.10.53, 33.20.50, 51, 52, 55, 56, 33.30.60, 33.40.60, 33.50.50 ja 33.60.35.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	-975
Vuoden 2014 indeksitarkistuksen aikaistaminen	-75
Yhteensä	-1 050

2014 talousarvio	19 200 000
2013 talousarvio	20 250 000
2012 tilinpäätös	20 700 000

54. Asumistuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 714 100 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää asumistukilain (408/1975) mukaisten asumistukien maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa perusteena on vuosittain annettava valtioneuvoston asetus asumistuen määräytymisperusteista. Vuoden 2014 määräytymisperusteissa asumistuessa huomioon otettavia enimmäisasumismenoja korotetaan kuntaryhmittäin enimmäisasumismenonormin ylitysten vähentämiseksi tehokkaasti. Korotuksen kustannusvaikutus on vuositasolla 10 000 000 euroa ja 6 000 000 euroa vuonna 2014. Muutoin vuoden 2014 tukiperusteet säilytetään vuoden 2013 tasolla siten, että niitä tarkistetaan yleistä kustannuskehitystä ja tuensaajien asumismenojen muutosta vastaavasti.

Asumistuen saajien määrän ennakoitaan alentuvan noin 1 000 tuensaajalla ja keskimääräisen tuen kasvavan asumismenojen nousun myötä vuoden 2013 tasosta noin 10 eurolla kuukaudessa.

Asumistuen saajia arvioidaan olevan vuoden 2014 lopussa noin 190 000.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Enimmäisasumismenojen korottaminen (osatyökykyryhmä)	6 000
Määräraha korotus vuoden 2014 tasoon	14 010
Tarvearvion muutos	38 290
Yhteensä	58 300

2014 talousarvio	714 100 000
2013 talousarvio	655 800 000
2012 tilinpäätös	603 900 000

55. Elatustuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 185 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää elatustukilain (580/2008) mukaisten elatustukien maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon vuoden aikana yhteensä maksettu elatustuki. Elatustuen takautumissaatavat ja takaisinperintäsaatavat tuloutetaan momentille 12.33.98. Näitä arvioidaan olevan noin 69 000 000 euroa. Elatustuen saajia arvioidaan olevan vuoden 2014 lopussa noin 101 600. Määrärahat eivät koske Ahvenanmaan maakuntaa, jonka kanssa Kansaneläkelaitos tekee erillissopimuksen elatustuen maksamisesta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Lakisääteinen indeksikorotus v. 2014	3 818
Tarvearvion muutos	1 082
Yhteensä	4 900

2014 talousarvio	185 800 000
2013 talousarvio	180 900 000
2012 tilinpäätös	172 380 221

56. (33.10.60) *Vaikeavammaisten tulkkauspalvelut* (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 38 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää vammaisten henkilöiden tulkkauspalveluista annetun lain (133/2010) mukaiseen tulkkauspalvelujen järjestämiseen.

Selvitysosa: Vaikeavammaisten tulkkauspalvelujen järjestämisestä vastaa Kansaneläkelaitos. Vaikeavammaisten tulkkauspalvelun menojen on arvioitu olevan 38 300 000 euroa. Tulkkauspalveluun oikeutettuja henkilöitä arvioidaan olevan vuonna 2014 noin 5 500.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	3 334
Yhteensä	3 334

2014 talousarvio	38 300 000
2013 talousarvio	34 966 000
2012 tilinpäätös	30 395 734

60. (33.10.28) *Kansaneläkelaitokselle maksettavat sosiaaliturvan yleisrahaston ja palvelurahaston toimintakulut* (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 157 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 12 d §:n mukaisten sosiaaliturvan yleisrahastosta maksettavien etuuksien toimeenpanosta Kansaneläkelaitokselle aiheutuviin toimintakuluihin.

Määrärahaa saa käyttää myös enintään 1 700 000 euroa valtion osuudesta terveydenhuollon valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen rakentamis- ja käyttökuluista annetun lain (1254/2011) 2 §:n mukaisesti kansallisen terveysarkiston palvelurahaston kuluihin sekä 4 000 000 euroa kansallisen terveysarkiston puskurin kartuttamiseen.

Selvitysosa: Sosiaaliturvan yleisrahaston osuus Kansaneläkelaitoksen toimintakuluista määräytyy Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 12 e §:n mukaisesti etuuksien toimeenpanosta aiheutuvien toimintakulujen suhteessa. Sosiaaliturvan yleisrahaston osuus Kansaneläkelaitoksen toimintakuluista on 33,90 % vuonna 2014.

Valtio osallistuu EU:n sähköisen tiedonvaihdon tietojärjestelmän rakentamiskustannuksiin 200 000 eurolla vuonna 2014.

Valtio rahoittaa palvelurahaston kautta sähköisten terveystietojärjestelmäpalveluiden ylläpitokustannukset niiltä osin kuin käyttäjämaksut eivät niitä kata.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Sosiaaliturvan yleisrahasto	151 800 000
Palvelurahasto	1 700 000
KanTa -puskuri	4 000 000
Yhteensä	157 500 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

EU:n sähköisen tiedonvaihdon (EESSI) valtionosuus rakentamiskustannuksista	200
Kansallisen terveysarkiston puskuri (palvelurahasto)	4 000
KanTa -palvelujen ylläpitoon varatun määrärahan siirto momentilta 33.01.25	1 000

Kertaluonteisen siirron momentilta 33.01.25 palautus	-5 200
Siirto VRK:n momentille 28.30.03	-2 040
Tarvearvion muutos	118
Yhteensä	-1 922

2014 talousarvio	157 500 000
2013 talousarvio	159 422 000
2012 tilinpäätös	153 700 000

20. Työttömyysturva

Selvitysosa: Työttömäksi jääneen toimeentulon turvaavat työttömyysturvalain perusteella maksettava työttömyyspäiväraha sekä työmarkkinatuki. Työttömyyspäivärahaa maksetaan joko peruspäivärahana tai ansiopäivärahana. Päivärahan edellytyksenä on työssäoloehdon täyttäminen. Myös Suomesta toiseen EU- tai ETA -maahan työnhakijaksi lähtevä työtön voi saada työttömyyspäivärahaa kolmen kuukauden ajan. Työmarkkinatuki turvaa niiden Suomessa asuvien työttömien toimeentulon, jotka eivät työssäoloehdon puuttumisen vuoksi ole oikeutettuja päivärahaan tai joiden oikeus päivärahaan on päättynyt.

Työttömyysturvan tavoitteena on kohtuullisen taloudellisen toimeentulon takaaminen kaikille työttömille. Kohtuullinen toimeentulo määritellään vähimmäistoimeentulona ja suhteessa aikaisempiin tuloihin.

Työttömyysetuutta maksetaan paitsi työttömyyden myös työllistymistä edistävien palvelujen ajalta. Tällöin hakijalle maksetaan sitä työttömyysetuutta, johon hänellä työttömänä ollessaan olisi oikeus. Työttömien työnhakijoiden kannustamiseksi aktiivisuuteen koulutuksen ja muiden aktiivitoimien ajalta maksetaan korkeampaa etuutta kuin työttömyysajalta. Työllistymistä edistävien toimien ajalta maksetaan lisäksi kulukorvausta.

Työttömyysturvaa kehitetään siten, että se tukee aktiivivaihtoehtoja ja työurien pidentämistä. Työttömiä, irtisanottuja ja lomautettuja kannustetaan osallistumaan koulutukseen tai muihin työllistymistä tukeviin toimiin, jotta mahdollisuudet nopeaan uudelleen työllistymiseen paranevat. Ansio-osan tasoja vähennetään kahteen poistamalla korotettu ansio-osa. Työllistymistä edistävien toimien ajalta maksetaan muutosturvan suuruista ansio-osaa.

Maahanmuuttajalla on oikeus työmarkkinatukeen kotoutumistukena edellyttäen, että hänellä on voimassa oleva kotoutumissuunnitelma. Kuntouttavan työtoiminnan tavoitteena on henkilön työkyvyn säilyttäminen tai palauttaminen. Kunta järjestää pitkään työttömänä olleille työmarkkinatukea ja toimeentulotukea saaville henkilöille kuntouttavaa työtoimintaa työllistymisen edistämiseksi.

Työelämän muutoksiin vastaamiseksi ammattitaitoa on pidettävä yllä ja tarvittaessa on varauduttava sen muokkaamiseksi uusiin tehtäviin sopivaksi. Työssä oleville maksettavan aikuiskoulutustuen tavoitteena on edistää työssä olevien työelämän tarpeista lähtevää osaamista ja elinikäistä oppimista, jolla samalla ennaltaehkäistään työttömyyttä.

Ikääntyvän työvoiman työssä pysymistä on edistetty nostamalla lisäpäiväoikeuden ikäraja 60 vuoteen vuonna 1955 tai sen jälkeen syntyneillä. Ikärajaa nostetaan edelleen vuonna 1957 tai sen jälkeen syntyneiltä 61 vuoteen.

Vuorottelukorvausta maksetaan työntekijälle, joka siirtyy vuorotteluvapaalle työnantajan palkatessa työttömän henkilön vastaavaksi ajaksi.

Toiminnan laajuus 2011—2014

	2011 toteutunut	2012 toteutunut	2013 arvio	2014 arvio
Työttömyysaste (%)	7,8	7,7	8,2	8,1
Kuntouttava työtoiminta				
Toimintaan osallistuvat henkilöt keskimäärin vuodessa	11 800	17 000	19 000	21 000
Toimintapäiviä keskimäärin vuodessa/osallistuja	105	115	120	125
Ansiopäiväraha				
Saajia keskimäärin kuukaudessa	127 400	126 500	136 000	136 000
Korvauspäiviä yht. milj. kpl	31,4	30,9	34,4	33,1
— työttömyysajalta	27,21	27,3	30,5	29,2
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta yht.	4,2	3,7	3,9	3,9
Keskimääräinen päiväraha (€pv)	60,8	64,3	65,2	66,4
Peruspäiväraha				
Saajia keskimäärin kuukaudessa	29 300	25 400	25 000	27 000
Korvauspäiviä yht. milj. kpl	7,8	7,7	8,2	8,1
— työttömyysajalta	6,6	6,7	7,4	7,2
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta	1,2	1,2	1,1	1,1
Keskimääräinen päiväraha (€pv)	27,82	32,66	33,8	34,2
Työmarkkinatuki				
Saajia keskimäärin kuukaudessa	119 400	125 897	132 000	139 000
Korvauspäiviä yht. milj. kpl	32,7	35,3	39,2	38,3
— työttömyysajalta	22,8	24,6	27,3	26,7
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta	9,8	10,7	11,9	11,6
Keskimääräinen työmarkkinatuki (€pv)	28,95	33,97	35,1	35,5
Aikuiskoulutustuki				
Saajia keskimäärin kuukaudessa	4 245	5 400	6 500	6 500
Keskimäärin maksettu etuus (€kk)	1 301	1 417	1 446	1 500
Vuorottelukorvaus				
Saajia keskimäärin kuukaudessa	6 989	8 349	7 700	7 700
Korvauspäiviä ansioturvassa, milj. kpl	1,7	1,8	1,9	1,9
Korvauspäiviä perusturvassa, milj. kpl	0,02	0,02	0,02	0,02
Keskimääräinen korvaus ansioturvassa (€pv)	50,9	55,8	62,0	62,0
Keskimääräinen korvaus perusturvassa (€pv)	18,5	19,0	19,0	19,0

31. Valtion korvaus kunnille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 26 486 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain (189/2001) mukaisen valtion korvauksen maksamiseen kunnille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä.

Määräraha budjetoidaan suoriteperusteisena.

Selvitysosa: Kunnalle maksettava korvaus on 10,09 euroa toimintapäivää ja toimintaan osallistujaa kohti. Toiminnan piirissä ovat pitkään työttömänä olleet työmarkkinatukea tai toimeentulotukea saavat henkilöt, joille kunta järjestää työllistymisen edistämiseksi kuntouttavaa työtoimintaa. Kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvia arvioidaan olevan vuonna 2014 noin 21 000 henkilöä ja toimintapäiviä arvioidaan olevan keskimäärin 125 osallistujaa kohti. Valtion korvausta

maksetaan jokaisesta kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvasta niiltä päiviltä, joina henkilö osallistuu kuntouttavaan työtoimintaan, kuitenkin enintään viideltä päivältä viikossa.

2014 talousarvio	26 486 000
2013 talousarvio	26 486 000
2012 tilinpäätös	13 237 589

50. Valtionosuus ansiopäivärahasta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 955 100 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) työttömyysturvalain (1290/2002) mukaisen ansiopäivärahan rahoittamiseen siten kuin työttömyysetuuksien rahoittamisesta annetussa laissa (555/1998) ja työttömyyskassalaissa (603/1984) on säädetty valtion osuudesta

2) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettujen kulukorvausten rahoittamiseen työttömyysturvalain mukaisesti

3) työttömyyskassojen hallintokuluosuuden maksamiseen työttömyyskassalain (603/1984) mukaisesti.

Selvitysosa: Ansiopäivärahaa maksetaan sekä työttömyyden että työllistymistä edistävien palvelujen ajalta. Ansiopäivärahan rahoittavat Työttömyysvakuutusrahasto, työttömyyskassat ja valtio. Palkansaajien päivärahoista työttömyyskassojen osuus on pääsääntöisesti 5,5 % kuitenkin siten, että ansioturvan korotusosat ja muutosturvalisät Työttömyysvakuutusrahasto rahoittaa kokonaan. Valtio rahoittaa peruspäivärahaa vastaavan osuuden ja rahasto loppuosan. Valtio ei osallistu lomautusajalta eikä ns. lisäpäiviltä maksettavien päivärahojen eikä myöskään lapsikorotusten rahoitukseen. Työttömyysvakuutusrahaston rahoituksen turvaamiseksi valtio osallistui poikkeuksellisesti vuonna 2013 lomautusajalta maksettavien päivärahojen rahoitukseen peruspäivärahaa vastaavalta osuudelta. Yrittäjien päivärahoista valtio rahoittaa peruspäivärahaa vastaavan osuuden ja lapsikorotukset, yrittäjäkassat rahoittavat loppuosan. Valtio rahoittaa työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavat kulukorvaukset.

Viitaten momentin 33.10.53 selvitysosaan määrärahan mitoituksessa on vähennyksenä otettu huomioon 3 500 000 euroa vuoden 2014 indeksitarkistuksen aikaistamisesta johtuen.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen työttömyysturvalain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta 1.1.2014. Määrärahan mitoituksessa on lisäyksenä otettu huomioon 48 900 000 euroa työssäoloehdon lyhenemisestä 34 viikosta 26 viikkoon ja 2 000 000 euroa sovitellun työttömyysetuuden enimmäismäärän korottamisesta 90 prosentista 95 prosenttiin. Määrärahan mitoituksessa on vähennyksenä otettu huomioon 1 100 000 euroa sovitellun työttömyysetuuden enimmäismäärän laskemisesta 95 prosenttiin niiltä, joilla nyt on 100 prosentin enimmäismäärä.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Valtionosuus maksetuista päivärahoista	
— työttömyysajalta	755 100 000
— työllistymistä edeltävien palvelujen ajalta	142 000 000
Kulukorvaukset	50 000 000
Valtionosuus hallintokuluihin	8 000 000
Yhteensä	955 100 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Sovittelun työttömyysetuuden enimmäismäärän korottaminen	2 000
Sovittelun työttömyysetuuden enimmäismäärän laskeminen niiltä, joilla nyt 100 %:n enimmäismäärä	-1 100
Tarvearvion muutos	-35 800
Työssäoloehdon lyheneminen 34 viikosta 26 viikkoon	48 900
Valtion rahoitusosuus lomautuspäivistä	-160 000
Vuoden 2014 indeksitarkistuksen aikaistaminen (ks. momentti 33.10.53)	-3 500
Yhteensä	-149 500

2014 talousarvio	955 100 000
2013 talousarvio	1 104 600 000
2012 tilinpäätös	850 000 000

51. Valtionosuus peruspäivärahasta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 229 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää työttömyysturvalain (1290/2002) mukaisen peruspäivärahan, siihen liittyvän lapsikorotuksen ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaisten lakisääteisten kulukorvausten rahoittamiseen siten kuin työttömyysturvalaissa on säädetty valtion osuudesta.

Määrärahaa saa käyttää myös valtioiden välisten kustannusten korvaamiseen kolmelta ensimmäiseltä kuukaudelta toiseen EU -jäsenvaltioon tilanteessa, jossa henkilö ei täytä kansallisen lainsäädännön työttömyysetuuksien edellytyksiä.

Selvitysosa: Peruspäivärahaa maksetaan sekä työttömyyden että työllistymistä edistävien palvelujen ajalta. Peruspäiväraha, siihen liittyvä lapsikorotus, palvelujen ajalta maksettavat korotusosat ja muutosturvalisät rahoitetaan valtion varoista ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun tuotosta. Valtio rahoittaa työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavat kulukorvaukset. Työttömyysvakuutusrahasto rahoittaa työttömyysajalta maksetut korotusosat. Työttömyysvakuutusmaksu, joka peritään työttömyyskassoihin kuulumattomilta henkilöiltä, tilitetään Kansaneläkelaitokselle.

Viitaten momentin 33.10.53 selvitysosaan määrärahan mitoituksessa on vähennyksenä otettu huomioon 725 000 euroa vuoden 2014 indeksitarkistuksen aikaistamisesta johtuen.

Viitaten momentin 33.20.50 selvitysosaan määrärahan mitoituksessa on lisäyksenä otettu huomioon 36 100 000 euroa työssäoloehdon lyhentämisestä 34 viikosta 26 viikkoon.

Määrärahan arvioitu käyttö ja siihen vaikuttavat tekijät (euroa)

Valtionosuus maksetuista päivärahoista	
— työttömyysajalta	219 500 000
— työllistymistä edeltävien palvelujen ajalta	51 500 000
Kulukorvaukset	10 000 000
Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun osuus	-52 000 000
Yhteensä	229 000 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	18 275
Työssäoloehdon lyhentäminen 34 viikosta 26 viikkoon	36 100
Vuoden 2014 indeksitarkistuksen aikaistaminen (ks. momentti 33.10.53)	-725
Yhteensä	53 650

2014 talousarvio	229 000 000
2013 talousarvio	175 350 000
2012 tilinpäätös	167 000 000

52. Valtionosuus työmarkkinatuesta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 243 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) työttömyysturvalain (1290/2002) sekä kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) perusteella maksettavan työmarkkinatuen, siihen liittyvän lapsikorotuksen ja työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavien korotusosien maksamiseen siten kuin työttömyysturvalaissa on säädetty valtion osuudesta

2) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaisten lakisääteisten kulukorvausten rahoittamiseen työttömyysturvalain mukaisesti

3) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain perusteella työnantajalle maksettavan palkkatuen perustukiosuuden maksamiseen niiden osalta, jotka ovat saaneet työttömyysetuutta työttömyyden perusteella vähintään 500 päivältä tai jotka ovat työttömyyden perusteella saaneet työmarkkinatukea vähintään 130 päivältä ja täyttävät lain 11 luvun 8 §:n edellytykset tai jotka ovat alle 25-vuotiaita ja saaneet työmarkkinatukea työttömyyden perusteella yhdenjaksoisesti vähintään 65 päivältä

4) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain perusteella työmarkkinatukeen oikeutetulle myönnetyn starttirahan perustukea vastaavan osuuden maksamiseen.

ELY-keskukset saavat käyttää julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain perusteella työnantajalle maksettavan palkkatuen ja starttirahan perustukiosuuden maksamiseen enintään 125 000 000 euroa. Palkkatuen ja starttirahan perustuki budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Kunnat ja valtio rahoittavat puoliksi työttömyyden perusteella vähintään 500 päivää työmarkkinatukea saaneiden henkilöiden työttömyysaikaisen työmarkkinatuen. Muun työmarkkinatuen valtio rahoittaa kokonaan. Lisäksi valtio huolehtii Kansaneläkelaitoksen maksuvalmiudesta työmarkkinatuen osalta (maksuvalmiussuoritus).

Viitaten momentin 33.10.53 selvitysosaan määrärahan mitoituksessa on vähennyksenä otettu huomioon 5 000 000 euroa vuoden 2014 indeksitarkistuksen aikaistamisesta johtuen.

Viitaten momentin 33.20.50 selvitysosaan määrärahan mitoituksessa on vähennyksenä otettu huomioon 85 100 000 euroa työssäoloehdon lyhenemisestä 34 viikosta 26 viikkoon sekä 1 500 000 euroa työmarkkinatuen tarveharkinnan ulottamisesta myös ensimmäisiin 180 päivään. Lisäksi määrärahan mitoituksessa on lisäyksenä otettu huomioon 950 000 euroa työmarkkinatuen korotusosan 500 päivän ja 180 päivän rajoitusten kumoamisesta sekä 500 000 euroa työmarkkinatuen omavastuuajan ottamisesta vain kerran ennen työssäoloehdon täyttymistä.

Määrärahan arvioitu käyttö ja siihen vaikuttavat tekijät (euroa)

Työmarkkinatuet	
— työttömyysajalta	733 000 000
— kuntien rahoitusosuus	-193 400 000
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta	385 900 000
— kulukorvaukset	76 200 000
Kotoutumistuet	
— työttömyysajalta	25 600 000
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta	72 100 000
— kulukorvaukset	18 600 000
ELY-keskusten maksama palkkatuen ja starttirahan perustuki	125 000 000
Yhteensä	1 243 000 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	80 150
Työmarkkinatuen korotusosan 500 ja 180 päivän rajoitusten kumoaminen	950
Työmarkkinatuen omavastuuajan ottaminen vain kerran	500
Työmarkkinatuen tarveharkinnan ulottaminen myös ensimmäisiin 180 päivään	-1 500
Työssäoloehdon lyheneminen 34 viikosta 26 viikkoon	-85 100
Vuoden 2014 indeksitarkistuksen aikaistaminen (ks. momentti 33.10.53)	-5 000
Yhteensä	-10 000

2014 talousarvio	1 243 000 000
2013 talousarvio	1 253 000 000
2012 tilinpäätös	1 143 679 941

55. Valtionosuus aikuiskoulutustuesta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 55 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää aikuiskoulutustuesta annetun lain (1276/2000) mukaisen valtionosuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Palkansaajan aikuiskoulutustuki muodostuu peruspäivärahan suuruudesta perusosasta ja ansio-osasta. Yrittäjän aikuiskoulutustuki maksetaan perusosan suuruisena. Valtio rahoittaa peruspäivärahaa vastaavan osuuden. Jos aikuiskoulutustuki maksetaan soviteltuna valtio rahoittaa määrän, joka vastaa perusosan suhteellista osuutta täydestä aikuiskoulutustuesta. Työttömyysvakuutusrahasto rahoittaa ansio-osan sekä Koulutusrahaston hallintokustannukset.

Viitaten momentin 33.10.53 selvitysosaan määrärahan mitoituksessa on vähennyksenä otettu huomioon 175 000 euroa vuoden 2014 indeksitarkistuksen aikaistamisesta johtuen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Aikuiskoulutuksen uudistus (raamisopimus)	400
Tarveharkinnan muutos	11 775
Vuoden 2014 indeksitarkistuksen aikaistaminen (ks. momentti 33.10.53)	-175
Yhteensä	12 000

2014 talousarvio	55 000 000
2013 talousarvio	43 000 000
2012 tilinpäätös	43 000 000

56. Valtionosuus vuorottelukorvauksesta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 52 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaisen vuorottelukorvauksen valtion osuuden maksamiseen siten, kuin työttömyysetuuksien rahoituksesta annetussa laissa (555/1998) ja työttömyysturvalaissa (1290/2002) säädetään valtionosuudesta.

Selvitysosa: Vuorottelukorvausmenot rahoitetaan samoin kuin vastaavat työttömyysetuudet. Valtionosuus kassan jäsenille maksettavista korvauksista vastaa peruspäivärahan osuutta täydestä ansiopäivärahasta. Kassaan kuulumattomien henkilöiden vuorottelukorvaukset valtio rahoittaa kokonaan.

Viitaten momentin 33.10.53 selvitysosaan määrärahan mitoituksessa on vähennyksenä otettu huomioon 200 000 euroa vuoden 2014 indeksitarkistuksen aikaistuksesta johtuen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	1 400
Vuoden 2014 indeksitarkistuksen aikaistaminen (ks. momentti 33.10.53)	-200
Yhteensä	1 200

2014 talousarvio	52 000 000
2013 talousarvio	50 800 000
2012 tilinpäätös	48 231 799

30. Sairausvakuutus

Selvitysosa: Sairausvakuutus täydentää julkista terveydenhuoltoa korvaamalla väestölle osan avohoidon lääke- ja matkakustannuksista sekä turvaamalla väestölle mahdollisuuden hankkia terveystalvveluja yksityiseltä sektorilta kohtuullisin kustannuksin. Lisäksi turvataan riittävä toimeentulo tasaamalla lyhytaikaisesta sairaudesta sekä vanhempainvapaasta aiheutuvaa työtulojen menetystä.

Sairausvakuutuksen rahoitus on jaettu sairaanhoitovakuutukseen ja työtulovakuutukseen.

Sairanhoitovakuutuksesta korvataan osa avohoidon lääkemenoista, matkakuluista, ylioppilaiden perusterveydenhuollon kustannuksista sekä Kansaneläkelaitoksen järjestämän kuntoutuksen kustannuksia. Sairanhoitovakuutuksesta korvataan myös osa yksityisen terveydenhuollon lääkärin- ja hammaslääkärinpalkkioista sekä lääkärin määräämistä tutkimuksista ja hoidoista.

Työtulovakuutuksesta maksetaan sairauspäivärahaa, kuntoutusrahaa, erityishoitorahaa sekä äitiys-, isyys-, vanhempain- ja erityisäitiysrahaa. Lisäksi työtulovakuutuksesta korvataan osa työnantajien ja yrittäjien järjestämän työterveyshuollon kustannuksista sekä vanhempainloma-ajalta kertyvistä vuosilomakustannuksista.

Toiminnan laajuus 2011—2014

	2011 toteutunut	2012 toteutunut	2013 arvio	2014 arvio
Päivärahat				
Sairauspäivärahan saajat	320 668	322 227	319 000	318 000
Vanhempainpäivärahan saajat	161 653	162 305	162 000	162 900
Keskimääräinen sairauspäiväraha (€/pv)	53,82	54,78	56,53	58,11
Keskimääräinen vanhempainpäiväraha (€/pv)	62,81	60,67	62,66	65,38
Sairaus- ja vanhempainpäivärahan vähimmäistaso 1.3.2011 alkaen 22,13(€/pv)	22,13	22,96	23,77	23,99
Lääkkeet				
Lääkkeiden omavastuukerrat (1 000 kpl)	29 600	30 300	30 900	31 600
Sairausvakuutuksen korvaama osuus peruskorvatuista lääkkeistä (%)	42,0	42,0	35,0 ¹	35,0
Lääkkeiden lisäkorvausraja (€)	675,39	700,92	670,00	xxx ²
Lääkkeiden lisäkorvausta saaneet henkilöt	130 532	129 031	172 000	177 000

Sairanhoitokorvaukset

	2011 toteutunut	2012 toteutunut	2013 arvio	2014 arvio
Vuonna 2012 sairausvakuutus korvasi kustannuksista lääkäripalkkioiden osalta 22,1 %, hammaslääkäripalkkioista 33,3 %, tutkimuksen ja hoidon osalta 28,4 % sekä matkojen osalta 90,8 %.				

1) 1.2.2013 alkaen.

2) Täydennetään myöhemmin.

28. Kansallisen yhteyspisteen ja palveluvalikoimatoimielimen toimintakulut (siirtomääräraha 2 v) Momentille myönnetään 1 272 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Kansaneläkelaitoksen yhteyteen perustettavan kansallisen yhteyspisteen toimintakuluihin
- 2) palveluvalikoimatoimielimen perustamisesta ja toiminnasta aiheutuvien menojen korvaamiseen sekä enintään 6 henkilötövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen sosiaali- ja terveystieteiden yhteyteen perustettavaan palveluvalikoimatoimielimeen.

Selvitysosa: Suomi on sitoutunut osana Euroopan unionia täyttämään potilasdirektiivin (2011/24/EU) asettamat edellytykset. Kansaneläkelaitoksen yhteyteen perustetaan potilasdirektiivin 6 artiklan edellyttämä kansallinen yhteyspiste, jonka tehtävänä on koota, tuottaa ja jakaa tietoa terveyspalvelujen käyttämisestä ja siitä aiheutuneiden kustannusten korvaamisesta Suomessa ja muissa EU-valtioissa. Tietosisältöjä yhteyspisteen pääasiallisena informaatiokanavana toimivaan tietoportaaliiin tuottavat useat kansalliset viranomaiset ja viranomaistehtäviä hoitavat muut toimijat. Yhteyspisteen työ käynnistyy jo vuonna 2013, koska sen on oltava toiminnassa lain voimaantulon ajankohtana 1.1.2014.

Potilasdirektiivin implementointi edellyttää myös uuden palveluvalikoimatoimielimen perustamista vuoden 2013 syksyllä, jotta se on toiminnassa lain voimaantulon ajankohtana. Direktiivi velvoittaa korvaamaan vain sellaisen ulkomailta annetun hoidon, joka on potilaan kotimaassa korvattavaa eli kuuluu kyseisen valtion terveydenhuoltojärjestelmään. Suomen terveydenhuollon palveluvalikoimaa ei tällä hetkellä ole yksityiskohtaisesti määritetty. Palveluvalikoiman määrittelyä varten perustettavan toimielimen tehtävänä on määrittellä suomalaisen terveydenhuollon palveluvalikoiman sisältö ja soveltamisperiaatteet ja päivittää näitä säännöllisesti. Toimielin myös määrittää hoitoja ja potilasryhmiä, joiden osalta palveluvalikoimaan on tehtävä tarkempia määrittelyjä ja tekee näitä määrittelyjä. Toimielin arvioi ja ilmaisee, mitkä ovat vaikuttamattomat ja kustannusvaikutuksiltaan heikot hoidot, jotka eivät kuulu palveluvalikoimaan. Uusien hoitomenetelmien kohdalla toimielin arvioi, onko menetelmä yleisesti käyttöön hyväksytty ja siten palveluvalikoimaan kuuluva. Toimielin voi myös määrittää, että jokin aiemmin kansalliseen palveluvalikoimaan kuulunut hoitomuoto tai -menetelmä ei sisälly palveluvalikoimaan, kun sen käytölle ei enää ole perusteita.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Potilasdirektiivin implementoinnin edellyttämän kansallisen yhteyspisteen perustaminen ja ylläpito	700
Potilasdirektiivin implementoinnin edellyttämän palveluvalikoimatoimielimen perustaminen ja ylläpito	572
Yhteensä	1 272

Momentin nimike on muutettu.

2014 talousarvio

1 272 000

60. Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 313 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) sairausvakuutuslain (1224/2004) sekä Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) mukaisten valtion osuuksien maksamiseen
- 2) maatalousyrittäjien työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista annetun lain (859/1984) mukaisen valtion osuuden maksamiseen

3) rajat ylittävistä terveydenhuollosta annetun lain (/2013) mukaisten korvausten maksamiseen.

Kansaneläkelaitos saa käyttää Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain mukaiseen harkinnanvaraiseen yksilökohtaiseen kuntoutukseen enintään 82 400 000 euroa ja saman lain mukaisen yksilökohtaisen kuntoutuksen kehittämishankkeisiin, sairauksien ehkäisemiseen sekä kuntoutusta, sairauksien ehkäisyä ja sairausvakuutusta koskeviin tutkimus- ja kehittämishankkeisiin enintään 12 100 000 euroa.

Määrärahan mitoitus perustuu harkinnanvaraisen kuntoutuksen yksilökohtaisen kuntoutuksen osalta suoriteperusteeseen.

Selvitysosa: Sairausvakuutus on jaettu sairaanhoitovakuutukseen ja työtulovakuutukseen. Valtio rahoittaa sairaanhoitovakuutuksen menoista EU-maihin maksettavat sairaanhoitokorvaukset, ulkomailla asuvien sairaanhoidosta kunnille aiheutuvat kustannukset ja osan Kansaneläkelaitoksen toimintakuluista. Muutoin sairaanhoitovakuutuksen menot rahoitetaan vakuutettujen ja valtion yhtä suurella osuudella.

Työtulovakuutus rahoitetaan työnantajien, palkansaajien, yrittäjien ja valtion osuuksilla. Valtio rahoittaa työtulovakuutuksen menoista vähimmäismääräiset sairaus- ja vanhempainpäivärahat sekä vähimmäismääräiset kuntoutusrahat. Lisäksi valtio rahoittaa 0,1 %-osuuden vanhempainpäivärahamenoista sekä osuuden yrittäjien ja maatalousyrittäjien työterveyshuollon menoista. Lisäksi valtio turvaa sairausvakuutusrahaston maksuvalmiuden.

Kansaneläkelaitoksen harkinnanvarainen kuntoutus jakaantuu yksilökohtaiseen kuntoutukseen, yksilökohtaisen kuntoutuksen kehittämishankkeisiin, sairauksien ehkäisemiseen sekä kuntoutusta, sairauksien ehkäisyä ja sairausvakuutusta koskeviin tutkimus- ja kehittämishankkeisiin.

Sairanhoitovakuutuksesta maksetaan määräaikaisesti sekä suun terveydenhuollon kokeiluhankkeesta että ammattikorkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon järjestämistapakokeilusta aiheutuvia korvauksia. Suun terveydenhuollon kokeiluhanketta jatketaan vuoden 2014 loppuun, johon varataan määrärahaa 265 000 euroa.

Hallitus antaa talousarvioesitykseen liittyvän esityksen sairausvakuutuslain 13 luvun 11 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta siten, että ammattikorkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon järjestämistapakokeiluhanketta jatketaan vuoden 2015 loppuun, johon varataan määrärahaa 200 000 euroa vuodelle 2014.

Vuonna 2014 sairaanhoitovakuutuksen rahoittamiseksi sairaanhoitomaksuina kaikilta vakuutetuilta peritään 1,37 % tuloista paitsi eläke- ja etuustulojen osalta kuitenkin 1,54 %. Työtulovakuutuksen rahoittamiseksi palkansaajilta peritään sairausvakuutuksen päivärahamaksua 0,85 %, yrittäjiltä sairausvakuutuksen päivärahamaksua 0,99 % ja työnantajilta sairausvakuutusmaksua 2,15 %.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen sairausvakuutuslain muuttamisesta siten, että osasairauspäivärahakautta pidennetään ja ammatillisen kuntoutuksen kriteereitä lievennetään työkyvyttömyysuhan suhteen. Uudistukset lisäävät valtion menoja vähimmäismääräisten kuntoutusrahojen ja kuntoutuskustannusten osalta 2 400 000 eurolla sekä osasairauspäivärahakauden pidentämisen osalta noin 100 000 eurolla.

Hallitus antaa talousarvioesitykseen liittyvän esityksen sairausvakuutuslain 5 luvun 8 §:n muuttamisesta siten, että lääkkeiden vuotuinen omavastuuosuus lasketaan XXX euroon. Määrärahan mitoituksessa on lisäksi otettu huomioon 15 800 000 euroa.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi rajat ylittävästä terveydenhuollosta. Esityksessä ehdotetaan, että valtio korvaisi kunnille kotikuntaa vailla olevien henkilöiden terveydenhuoltopalveluista aiheutuvat kustannukset, joista Suomi EU-lainsäädännön nojalla vastaa. Kotikunnattomien henkilöiden kunnallisen terveydenhuollon menojen arvioidaan olevan vuositasolla noin 11 000 000 euroa. Kustannusvastuun siirtyminen valtiolle on valtion kannalta kustannusneutraali ratkaisu, sillä vastaava summa vähennetään kuntien peruspalvelujen valtionosuuksista.

EU:n potilasdirektiiviä toimeenpanevan rajat ylittävää terveydenhuoltoa koskevan lakiesityksen mukaan toisessa EU- tai ETA-valtiossa tai Sveitsissä annetusta terveydenhuollon palvelusta aiheutuneita kustannuksia korvattaisiin varta vasten tapahtuvassa hoitoon hakeutumisessa sairausvakuutuslain mukaisesti. Toisessa EU- tai ETA-valtiossa tai Sveitsissä tilapäisen oleskelun aikana annetusta kiireellisestä hoidosta aiheutuneet kustannukset sen sijaan korvattaisiin todellisten kustannusten suuruusina, mutta enintään siihen määrään saakka, joka vastaa henkilön kotikunnan julkisen terveydenhuollon kustannusta vastaavan hoidon järjestämisestä. Henkilölle maksettavasta korvauksesta vähennettäisiin asiakasmaksu, joka olisi tullut henkilön maksettavaksi Suomessa julkisessa terveydenhuollossa annetussa vastaavassa hoidossa. Hoitokustannusten korvauksista tällaisissa tilanteissa vastaisi valtio. Uudistus lisää valtion menoja noin 7 000 000 eurolla.

Viitaten momentin 33.10.51 selvitysosaan määrärahan mitoituksessa on lisäyksenä otettu huomioon 150 000 euroa soveltamisalalain muuttamisesta siten, että EU/ETA -alueelta tulevat työntekijät pääsevät työnteon perusteella asumisperusteisen sosiaaliturvan piiriin, jos työskentely täyttää työttömyysturvalaissa säädetyt palkkaa koskevat edellytykset. Määrärahan mitoituksessa on lisäyksenä otettu huomioon ns. yhdistelmäladirektiivin toimeenpanosta johtuen 3 600 000 euroa, josta 200 000 euroa aiheutuu sairaanhoitokorvausten valtion osuuden kasvusta ja 3 400 000 euroa julkisen terveydenhuollon kustannusten korvaamisesta kunnille, jonka valtio rahoittaa kokonaan.

Viitaten momentin 33.10.53 selvitysosaan määrärahan mitoituksessa on vähennyksenä otettu huomioon 550 000 euroa vuoden 2014 indeksitarkistuksen aikaistamisesta johtuen.

Erityiskorvattavien lääkkeiden luetteloon tehtävistä muutoksista aiheutuva kustannusten lisäys on vuositasolla enintään 8 400 000 euroa.

Hallituksen esitykset huomioon ottaen sairausvakuutuksen menot ja valtionosuudet vuonna 2014 ovat arviolta seuraavat (milj. euroa)

Menot

Työtulovakuutus

Sairauspäivärahat	910
Vanhempainpäivärahat	1 221
Mata-päivärahat	7
Kuntoutusrahat	90
Työterveyshuolto	330
Toimintakulut	77
Yrittäjien lisäpäivät	7
Rahaston 8 % osuus	11
Yhteensä	2 653

Sairaanhoitovakuutus

Lääkekorvaukset	1 318
Matkat	321
Sairaanhoitokorvaukset EU-maihin	56
Lääkäripalkkiot	77
Hammaslääkäripalkkiot	135
Muut sairaanhoitokorvaukset	96
Kuntoutuspalvelut	320

Talousarvioesitys 2014, Ministeriön ehdotus

Toimintakulut	143
Rahaston 8 % osuus	8
Yhteensä	2 475
Menot yhteensä	5 128

Tulot

Työtulovakuutuksen tuotot

Vakuutettujen maksut	740
Työnantajamaksut	1 758
Yrittäjien lisäpäivät	7
Valtion rahoitusosuus	146
Vuoden 2013 yli-/alijäämä	0
Yhteensä	2 651

Sairaanhoitovakuutuksen tuotot

Palkansaajien ja yrittäjien maksut	894
Etuudensaajien maksut	386
Valtion rahoitusosuus	1 168
Vuoden 2013 yli-/alijäämä	16
Yhteensä	2 464
Tulot yhteensä	5 115

Valtion osuudet yhteensä

<i>Työtulovakuutus</i>	
Vanhempainrahat	1
Vähimmäispäivärahat	143
Osuus yrittäjien ja maatalousyrittäjien työterveyshuollosta	3
<i>Sairaanhoitovakuutus</i>	
Osuus sairaanhoidosta	1 049
Osuus toimintamenoista	69
Sairaanhoitokorvaukset EU-maihin	48

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ammatillisen kuntoutuksen kriteerien lieventäminen (osatyökykyryhmä)	2 400
Laki rajat ylittävästä terveydenhuollosta, kotikuntaa vailla olevien terveydenhuollon korvaaminen valtion varoista. Vastaava vähennys momentilta 28.90.30	11 000
Laki rajat ylittävästä terveydenhuollosta (ns. potilasdirektiivin toimeenpano) 1.1.2014	7 000
Lääketaksa-asetuksen muuttaminen 1.1.2014	-15 800
Lääkkeiden lisäkorvauksien laskeminen 1.1.2014	15 800
Osasairauspäivärahauden pidentäminen (osatyökykyryhmä)	100
Soveltamisalain muuttaminen EU/ETA -alueelta tulevien työntekijöiden osalta 1.1.2014	150
Suun terveydenhuollon yhteistyöhankkeen (1.10.2010-31.12.2013) jatkaminen	265
Tarvearvion muutos	46 035
Ulkomaalaislain muuttaminen (yhdistelmälapadirektiivi) 1.1.2014	3 600
Vuoden 2014 indeksitarkistuksen aikaistaminen (ks. momentti 33.10.53)	-550
Yhteensä	70 000

2014 talousarvio	1 313 000 000
2013 talousarvio	1 243 000 000
2012 tilinpäätös	1 323 951 073

40. Eläkkeet

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat valtion osuuksista eläkejärjestelmien sekä osuudesta maatalousyrittäjien ja apurahansaajien tapaturmavakuutuksen ja sairauspäivärahan omavastuuajan rahoittamiseen sekä vammaisetuuksien ja eläkkeen saajan asumistuen rahoittamisesta.

Eläketurva muodostuu työeläkkeestä sekä sitä täydentävästä kansaneläkkeestä. Työeläkkeen tehtävänä on turvata kohtuullinen toimeentulo ja kansaneläkkeen tehtävänä on turvata vähimmäistoimeentulo vanhuuden, työkyvyttömyyden, työttömyyden ja perheenhuoltajan kuoleman varalta. Eläkkeensaajia oli 31.12.2011 yhteensä 1 483 041, joista vanhuuseläkkeellä 1 134 942, perhe-eläkkeellä 284 499, työkyvyttömyyseläkkeellä 260 453, työttömyyseläkkeellä 23 017, osaaikaeläkkeellä 27 521 sekä muilla eläkkeillä 22 152. Henkilön on mahdollista saada samanaikaisesti usean lajin mukaista eläkettä.

Vuosina 2010—2012 maksetut eläkkeet (milj. euroa)

	2010	2011	2012
Yksityinen sektori	12 245	12 895	13 831,6
Kunnalliset eläkkeet	3 354	3 369	3 859,1
Valtion eläkkeet	3 673	3 802	4 009,8
Muut julkiset yhteensä	254	271	292,5
<i>Työeläkkeet yhteensä</i>	<i>19 526</i>	<i>20 537</i>	<i>21 993,0</i>
Solita-eläkkeet	510	507	510
Kelan eläkkeet	2 495	2 550	2 595,5
<i>Lakisääteiset eläkkeet yhteensä</i>	<i>22 531</i>	<i>23 594</i>	<i>25 098,5</i>
Keskimääräinen kokonaiseläke (oma eläke) euroa/kk	1 228	1 272	1 333

Työeläkkeet rahoitetaan työnantajien ja vakuutettujen vakuutusmaksuilla. Työeläkkeet ovat talousarvion ulkopuolella lukuun ottamatta valtion eläkkeitä, joiden rahoitus kuuluu valtiovarainministeriön pääluokkaan. Valtio osallistuu merimieseläkkeiden, yrittäjäeläkkeiden, maatalousyrittäjäeläkkeiden ja lapsen hoidon ja opiskelun ajalta kertyvän eläkkeen rahoitukseen. Kansaneläkkeet, yleiset perhe-eläkkeet ja takuueläkkeet rahoitetaan valtion varoista.

Toiminnan laajuus 2011—2014

Eläkkeen saajia	2011 toteutunut	2012 toteutunut	2013 arvio	2014 arvio
Merimieseläkkeen saajia	10 600	8 684	8 834	9 000
Maatalousyrittäjäeläkkeen saajia	174 400	169 704	164 000	157 800
Yrittäjäeläkkeen saajia	200 448	215 345	222 796	230 423
Tapaturmavakuutustapahtumia, maatalousyrittäjät	4 463	4 372	4 250	4 130
Sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan päivärahatapauksia, maatalousyrittäjät ja apurahansaajat	12 053	11 907	11 500	11 200
Lapseneläkkeen saajia	20 446	19 813	19 700	19 500
Leskeneläkkeen saajia	6 631	6 224	6 200	6 100
Maahanmuuttajan erityistukea saavia keskimäärin (maksetaan 1.3.2011 lukien takuueläkkeenä)	5 380	-	-	-
Kansaneläkkeen saajia	659 561	648 316	641 000	637 500
Takuueläkkeen saajia 1.3.2011 lukien	105 031	103 840	102 600	100 400

Toiminnan laajuus 2011—2014

	2011	2012	2013	2014
Vakuutettujen lukumäärä	toteutunut	toteutunut	arvio	arvio
MEL-vakuutettuja	7 600	7 600	7 600	7 600
MYEL-vakuutettuja	75 980	73 334	70 938	68 898
YEL-vakuutettuja	235 443	238 500	237 500	236 800
MYEL-vakuutettuja apurahansaajia	2 589	2 600	2 600	2 600
Tapaturmavakuutettuja maatalousyrittäjiä	94 164	91 900	89 600	89 600

Toiminnan laajuus 2011—2014

	2011	2012	2013	2014
Keskimääräisiä eläkkeitä	toteutunut	toteutunut	arvio	arvio
Keskimääräinen merimieseläke (€kk)	1 187	1 236	1 473	1 540
Keskimääräinen maatalousyrittäjäeläke (€kk)	315	3476	375	406
Keskimääräinen yrittäjäeläke (€kk)	944	998	1 028	1 050
Keskimääräinen tapaturmaeläke (€kk), maatalousyrittäjät	555	575	591	607
Keskimääräinen leskeneläke (€kk)	173	174	179	182
Keskimääräinen maahanmuuttajan erityistuki (€kk) maksetaan 1.3.2011 lukien takuueläkkeenä	374	-	-	-
Keskimääräinen kansaneläke (€kk)	290	298	305	304
Keskimääräinen takuueläke (€kk), 1.3.2011 lukien	115	122	125	128

Toiminnan laajuus 2011—2014, eläkkeen saajan asumistuki ja vammaisetuudet

	2011	2012	2013	2014
	toteutunut	toteutunut	arvio	arvio
Eläkkeensaajan asumistuki, saajat	179 300	184 186	187 000	189 000
Maksetut eläkkeensaajan asumistuet, milj.	420,2	441,5	466,4	491,6
Eläkettä saavan hoitotuki, saajat	226 000	229 693	232 300	234 300
Vammaistuki, saajat	43 700	45 000	45 500	45 800
Ruokavaliokorvaukset, saajat	29 000	31 300	32 500	33 600
Maksetut vammaisetuudet, milj.	531,6	554,9	586,4	600,0

Yksityisen työnantajan työsuhteessa olevat merimiehet on vakuutettu merimiesten eläkelain (MEL) mukaisesti. Itsenäisten liikkeen- ja ammatinharjoittajien sekä osan yrityksen omistajista on vakuutettava ansiotoimintansa yrittäjän eläkelain (YEL) mukaisesti ja maanviljelijöiden, kalastajien, apurahansaajien ja poronhoitajien maatalousyrittäjän eläkelain (MYEL) mukaisesti. Valtio osallistuu näiden rahoitukseen. Valtio korvaa alle kolmivuotiaan lapsen hoidon ja opiskelun ajalta karttavat eläkkeet.

Työtapaturmasta ja ammattitaudista suoritetaan korvauksia tapaturmavakuutuslainsäädännön mukaisesti työntekijöille ja maatalousyrittäjille. Korvauksia maksetaan muun muassa sairaanhoidosta ja ansionmenetyksestä. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaki koskee niitä henkilöitä, joille MYEL -vakuutus on pakollinen. Tapaturmavakuutus rahoitetaan työnantajien tapaturmavakuutusmaksuin, mutta valtio osallistuu maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen rahoitukseen.

Omaeläkkeen lisäksi eläkettä voidaan maksaa perhehuoltajan kuoltua. Yleisen perhe-eläkkeen tavoitteena on turvata vähimmäistoimeentulo perhehuoltajan kuoltua. Perhe-eläkettä maksetaan leskelle ja alaikäiselle lapselle. Leskeneläkettä yhteensovitetaan laskennallisen omaeläkkeen kanssa.

Kansaneläkkeen tavoitteena on turvata vähimmäistoimeentulo niille eläkkeensaajille, jotka eivät saa muuta eläkettä tai joiden muu eläketurva on vähäinen. Kansaneläkkeen määrä pienenee työeläketulojen kasvaessa, eikä kansaneläkettä jää maksettavaksi työeläkkeiden ylitettyä tietyn määrän. Eläkkeeseen voi kuulua myös eläkettä saavan hoitotuki, asumistuki ja lapsikorotus. Kansaneläkejärjestelmästä maksetaan myös työkyvyttömyyseläkettä, kuntoutustukea ja yksilöllistä varhaiseläkettä, jos henkilö ei saa muuta eläkettä tai eläke on pieni.

Valtio rahoittaa eläkkeensaajan asumistuet ja vammaisetuudet kokonaisuudessaan. Eläkkeensaajan asumistuen tavoitteena on korvata pienituloisten eläkeläisten asumismenoja ja vammaisuuksien tarkoituksena on tukea vammaisten ja pitkäaikaisesti sairaiden henkilöiden itsenäistä selviytymistä ja elämänlaatua. Vammaisuuksia ovat eläkettä saavan hoitotuki, alle 16-vuotiaan vammaistuki, 16 vuotta täyttäneen vammaistuki ja ruokavaliokorvaukset.

50. Valtion osuus merimieseläkekassan menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 62 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää merimieseläkelain (1290/2006) 152 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Valtion osuus merimieseläkemenosta on 1/3.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	3 642
Yhteensä	3 642

2014 talousarvio	62 000 000
2013 talousarvio	58 358 000
2012 tilinpäätös	54 100 000

51. Valtion osuus maatalousyrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 604 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 135 §:n ja 135 a §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen

2) sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain (1317/1990) 41 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Valtio korvaa maatalousyrittäjien eläkkeiden aiheuttamat kustannukset siltä osin kuin vakuutusmaksut ja sijoitusten tuotto eivät niihin riitä, ryhmähenkivakuutuksen korvausmenoista valtion osuus on kuitenkin 1/3. Valtion osuuden etuusmenoista arvioidaan vuonna 2014 olevan 77 %.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	24 000
Yhteensä	24 000

2014 talousarvio	604 000 000
2013 talousarvio	580 000 000
2012 tilinpäätös	564 900 000

52. Valtion osuus yrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 73 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää yrittäjän eläkelain (1272/2006) 140 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Valtio korvaa yrittäjäeläkkeiden aiheuttamat kustannukset siltä osin kuin vakuutusmaksurahasto ei niihin riitä.

Yrittäjien maksuprosentti on vuonna 2014 oletettu olevan 23,3 % alle 53-vuotiaiden osalta ja 24,8 % 53-vuotiaiden ja sitä vanhempien osalta, jolloin vakuutusmaksutulo olisi 1 055 400 000 euroa. Kokonaiseläkemenoksi arvioidaan 982 900 000 euroa. Valtion osuuteen vaikuttavat lisäksi YEL 10 §:n 2 momentissa tarkoitetut avoimet maksut, joiden määräksi on arvioitu 92 000 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Menosäästö päätöksen tarkistaminen	2 100
Tarvearvion muutos	900
Yhteensä	3 000

2014 talousarvio	73 000 000
2013 talousarvio	70 000 000
2012 tilinpäätös	29 100 010

53. Valtion korvaus lapsen hoidon ja opiskelun ajalta kertyvästä eläkkeestä (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 3 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) 8 §:n mukaiseen valtion korvaukseen.

Selvitysosa: Alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta myönnetyn eläkkeen aiheuttamat kustannukset korvataan kokonaan valtion varoista.

Valtion korvaus maksetaan vuoden viiveellä. Talousarvioon varattava määräraha koskee vuoteen 2013 kohdistuvia korvauksia.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	611
Yhteensä	611

2014 talousarvio	3 000 000
2013 talousarvio	2 389 000
2012 tilinpäätös	1 246 425

54. Valtion osuus maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kustannuksista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 17 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) 15 §:n ja 16 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen

2) sairausvakuutuslain mukaisen omavastuun korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain (118/1991) 10 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Valtion välitön osuus kokonaiskustannuksista on 29,5 % ja maatalousyrittäjien osuus on 33,5 %. Perusturvaosuus rahoitetaan Kansaneläkelaitoksen ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen kautta. Kansaneläkelaitoksen osuus on kokonaiskustannuksista 27,6 % ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen 9,4 %.

Sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille aiheutuvat kustannukset maksetaan kokonaan valtion varoista. Momentilta maksetaan myös apurahansaajille maksettavat tapaturmavakuutuksen mukaiset korvaukset ja sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta aiheutuvat kustannukset.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kuolevuus- ja elinaikamallinnuksen päivittäminen	1 000
Tarvearvion muutos	439
Yhteensä	1 439

2014 talousarvio	17 200 000
2013 talousarvio	15 761 000
2012 tilinpäätös	15 020 000

60. Valtion osuus kansaneläkeläistä ja eräistä muista laeista johtuvista menoista (arviomääräraha) Momentille myönnetään 3 750 100 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) kansaneläkelain (568/2007) 101—103 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen
- 2) vammaisetuksista annetun lain (570/2007) 53 §:n mukaisten etuuksien maksamiseen
- 3) eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 57 §:n mukaisten etuuksien maksamiseen
- 4) maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) 16 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen
- 5) eräiden pitkäaikaisesti työttömien henkilöiden eläketuesta annetun lain (39/2005) mukaisten vuosien 2005—2009 etuuksien maksatuksen oikaisuun
- 6) takuueläkelain (703/2010) 36 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen
- 7) maahanmuuttajien erityistuesta annetun lain (1192/2002) mukaisten etuuksien maksatuksen oikaisuun.

Selvitysosa: Valtio rahoittaa kansaneläkkeet, takuueläkkeet, perhe-eläkkeet, eläkkeensaajan asumistuet ja vammaisetuudet kokonaisuudessaan. Lisäksi valtio turvaa kansaneläkerahaston maksuvalmiuden.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä annetun lain muuttamisesta siten, että sitä jatketaan. Määrärahan mitoituksessa on vähennyksenä otettu huomioon 500 000 euroa.

Viitaten momentin 33.10.53 selvitysosaan määrärahan mitoituksessa on vähennyksenä otettu huomioon 12 500 000 euroa vuoden 2014 indeksitarkistuksen aikaistuksesta johtuen.

Määrärahan mitoituksessa on vähennyksenä otettu huomioon 1 000 000 euroa kansaneläkkeen varhennetun vanhuuseläkkeen ikärajan nostamisesta 63 vuoteen.

Kun hallituksen esitykset on otettu huomioon kansaneläkevakuutuksen valtion osuudet, muut menot ja tulot vuonna 2014 ovat arviolta seuraavat (milj. euroa)

Menot	
Kansaneläkemenot	2 427
Takuueläke	157
Vammaisetuudet	600

Eläkkeensaajan asumistuki	492
Toimintamenot	74
Siirrot eläkevakuutusrahastoon	32
Yhteensä	3 782

Tulot

Omaisuuksien tuotot	2
Valtion osuudet etuuksista	3 676
Valtion osuus toimintakuluista	74
Rahoitusomaisuuden vähimmäismäärän turvaaminen (valtio)	-
Yhteensä	3 752

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	30 100
Työkyvyttömyyseläkkeen lepäämäänjättämislain jatkaminen (osatyökykyryhmä)	-500
Varhennetun vanhuuseläkkeen ikärajan nosto 63 vuoteen	-1 000
Vuoden 2014 indeksitarkistuksen aikaistaminen (ks. momentti 33.10.53)	-12 500
Yhteensä	16 100

2014 talousarvio	3 750 100 000
2013 talousarvio	3 734 000 000
2012 tilinpäätös	3 615 506 421

50. Veteraanien tukeminen

Selvitysosa: Luvun menot muodostuvat lähinnä sotainvalideille, sotilasinvalidideille ja heidän puolisoilleen sekä rintamaveteraaneille maksettavista etuuksista ja kuntoutuksesta. Lisäksi sairaskodeissa toteutettavaan kuntoutukseen ja laitoshuoltoon käytetään Raha-automaattiyhdistyksen tuottovaroja.

Määrärahaa saa käyttää myös kuntoutushoitokustannusten ja sairaanhoitokulujen asiantuntijapalkkioiden maksamiseen.

Sotilasvammakorvausten tavoitteena on korvata sodassa tai asepalveluksessa saatujen vammojen ja sairauksien aiheuttama haitta sekä turvata mahdollisuus itsenäiseen selviytymiseen. Tavoitteena on myös turvata toimeentulo niille sotainvalideille, jotka eivät muutoin saa riittävää toimeentuloa. Kuntoutustoiminnan tavoitteena on tukea itsenäistä selviytymistä ja siten lisätä sotainvalidien ja heidän puolisoitensa mahdollisuuksia asua kotona mahdollisimman pitkään.

Eräitä sotainvalideja ja rintamaveteraaneja koskevia laajuustietoja

	2011 toteutunut	2012 toteutunut	2013 arvio	2014 arvio
Sotainvalidien määrä vuoden lopussa	6 236	5 138	4 314	3 487
Sotilasinvalidien määrä vuoden lopussa	2 679	2 612	2 327	2 200
Rintamaveteraanien määrä	38 405	33 206	28 130	23 896
Sotainvalidien omaisten määrä (= huoltoeläkkeensaajat)	9 100	8 343	7 300	6 900
Rintama-avustusta saavien määrä	167	145	140	125
Eräissä sotiin liittyvissä tehtävissä palvelleiden määrä	6 120	5 500	5 000	4 500

Talousarvioesitys 2014, Ministeriön ehdotus

	2011 toteutunut	2012 toteutunut	2013 arvio	2014 arvio
Kuntoutukseen oikeutettujen puolisoiden ja leskien määrä	5 700	5 200	4 700	4 300
Sotainvalidien puolisoiden kuntoutustoiminta — annettujen maksusitoumuspäätösten määrä	1 637	1 582	1 600	1 550

30. Valtion korvaus sodista kärsineiden huoltoon (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 450 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää siirtoväen huollon järjestämisestä annetun lain (864/1949) 2 §:n nojalla kunnille suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveydenhuollon laitoksiin sijoitettujen sotasiirtolaisten määrän arvioidaan vuonna 2014 olevan 36. Määräraha jakautuu sekä korvausennakoiden että loppuerien maksamiseen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	-100
Yhteensä	-100

2014 talousarvio	1 450 000
2013 talousarvio	1 550 000
2012 tilinpäätös	1 605 446

50. Rintamalisät (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 31 900 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) rintamasotilaseläkelain (119/1977) mukaisen rintamalisän maksamiseen
- 2) ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetun lain (988/1988) mukaisen rintamalisän maksamiseen.

Selvitysosa: Viitaten momentin 33.10.53 selvitysosaan määrärahan mitoituksessa on vähennyksenä otettu huomioon 125 000 euroa vuoden 2014 indeksitarkistuksen aikaistamisesta johtuen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	-6 475
Vuoden 2014 indeksitarkistuksen aikaistaminen (ks. momentti 33.10.53)	-125
Yhteensä	-6 600

2014 talousarvio	31 900 000
2013 talousarvio	38 500 000
2012 tilinpäätös	42 030 566

51. Sotilasvammakorvaukset (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 135 121 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) sotilasvammalain (404/1948) ja muiden siihen liittyvien lakien sekä arpajaislain (1047/2001) 22 §:n 2 momentin nojalla suoritettavien korvausten maksamiseen
- 2) sotainvalidien laitoshoitoon sekä sotainvalidien kuntoutus- ja hoitolaitosten käyttökustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen
- 3) kuntoutushoitokustannusten ja sairaanhoitokulujen asiantuntijapalkkioiden maksamiseen
- 4) kunnallisten avopalvelujen kustannusten korvaamiseen Ruotsissa asuville vähintään 20 prosentin sotainvalideille myös muiden kuin ateriapalvelujen osalta.

Selvitysosa: Pääosa sotilasvammakorvauksista muodostuu elinkoroista ja täydennyskoroista, sotainvalidien leskille ja lapsille maksettavista huoltoeläkkeistä sekä sairaanhoito- ja kuntoutuskustannuksista.

Elinkoron ja huoltoeläkkeiden saajia arvioidaan vuoden 2014 lopussa olevan noin 11 990, joista elinkoron saajia on 5 687.

Kilpailutuksella sekä laadunkehittämis- ja auditointitoimin pyritään hillitsemään laitosten hoitopäivä- ja hoitokäyntikertahintojen nousua sekä huolehtimaan kuntoutus- ja laitoshuoltopalvelujen laatuun liittyvistä tavoitteista.

Ruotsissa asuvat sotainvalidit ovat tasa-arvoisessa asemassa Suomessa asuvien sotainvalidien kanssa, myös muiden kuin ateriapalvelujen osalta.

Valtiokonttorin kustantamia ateriapalveluja Ruotsissa käytti 72 henkilöä vuonna 2012.

Sotilasvammalain 6 d §:n muutos (21.12.2012/900) mahdollistaa sen, että kunnille ja kuntayhtymille korvattavia avohuoltokustannuksia voidaan rahoittaa raha-automaattitoiminnan tuottovaroista. Raha-automaattiyhdistys ry tilittää tähän liittyen 20 000 000 euroa momentille 12.33.90.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Lakisääteinen indeksikorotus v. 2014 tasoon	2 776
Tarvearvion muutos	-17 488
Yhteensä	-14 712

2014 talousarvio	135 121 000
2013 talousarvio	149 833 000
2012 tilinpäätös	156 218 622

52. Valtion korvaus sotainvalidien laitosten käyttökustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 66 207 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) arpajaislain (1047/2001) 22 §:n 2 momentin ja sotilasvammalain (404/1948) 6 d §:n nojalla sotainvalidien kuntoutus- ja hoitolaitosten käyttökustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen
- 2) neuvontapalvelutoimintaan suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen
- 3) 20 prosentin sotainvalideille muissa yksityisissä hoitolaitoksissa järjestetystä laitoshoidosta suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen.

Selvitysosa: Sotainvalidien laitosten hoitopaikkoja arvioidaan olevan vuonna 2014 yhteensä 1 723 ja sotainvalidien ja heidän aviopuolisoidensa kesken jaettuina hoitopäiviä yhteensä 300 688. Kilpailutuksella sekä laadunkehittämis- ja auditointitoimin hillitään laitosten hoitopäivä- ja hoitokäyntikertahintojen nousua sekä huolehditaan kuntoutus- ja laitoshuoltopalvelujen laatuun liittyvistä tavoitteista. Korvaus käyttökustannuksiin suoritetaan hoitopäivä- ja

hoitokäyntikertahinnoista tehtävän sopimuksen perusteella. Korvausta käytetään myös sotainvalidien neuvontapalvelutoimintaan.

Toiminnan laajuus 2011—2014

	2011 toteutunut	2012 toteutunut	2013 arvio	2014 arvio
Sotainvalidien laitosten, hoitopaikkojen ja -päivien lukumäärä				
— hoitopaikkoja	1 723	1 723	1 723	1 723
— laitushoitopäiviä	215 018	201 103	202 226	203 453
— intervallihoitopäiviä	50 946	46 260	42 534	39 123
— laituskuntoutuspäiviä	53 013	46 431	41 132	36 542

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	-2 000
Yhteensä	-2 000

2014 talousarvio	66 207 000
2013 talousarvio	68 207 000
2012 tilinpäätös	65 207 000

53. Valtionapu sotainvalidien puolisoiden kuntoutustoimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 3 100 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) sotainvalidien puolisoiden ja vaikeavammaista sotainvalidia hoitaneiden leskien sekä sotaleskien kuntoutustoimintamenojen maksamiseen valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaan
- 2) kuntoutuskustannuksiin liittyvien asiantuntijapalkkioiden maksamiseen.

Selvitysosa: Kuntoutettavien määrän arvioidaan vuonna 2014 olevan 1 550, josta sotaleskien osuus on 20. Kuntoutusjakson pituus on kaksi viikkoa kuntoutettavaa kohti.

Kilpailutuksella sekä laadunkehittämis- ja auditointitoimin hillitään kuntoutus- ja hoitolaitosten hoitopäivähintojen kustannusten nousua sekä huolehditaan kuntoutuspalvelujen laatuun liittyvistä tavoitteista.

2014 talousarvio	3 100 000
2013 talousarvio	3 100 000
2012 tilinpäätös	3 100 000

54. Rintama-avustus eräille ulkomaalaisille vapaaehtoisille rintamasotilaille (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 60 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaan rintama-avustuksen maksamiseen eräille vaikeissa olosuhteissa Virossa ja muualla entisen Neuvostoliiton alueella eläville, Suomen puolustusvoimissa vuosien 1939—1945 sotiin osallistuneille ulkomaalaisille vapaaehtoisille rintamasotilaille.

- 2) rintama-avustuksen myöntämiseen myös Suomessa pysyvästi asuville vapaaehtoisille rintamasotilaille.

Selvitysosa: Tavoitteena on tukea vaatimattomissa taloudellisissa oloissa elävien veteraanien toimeentuloa.

Toiminnan laajuus 2011—2014

	2011 toteutunut	2012 toteutunut	2013 arvio	2014 arvio
Avustusta saavien lukumäärä	167	145	140	125
Avustus euroa/henkilö	540	540	540	540

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	-10
Yhteensä	-10

2014 talousarvio	60 000
2013 talousarvio	70 000
2012 tilinpäätös	80 000

55. Eräät kuntoutustoiminnan menot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 3 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) arpajaislain (1047/2001) 22 §:n 2 momentin ja eräissä Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutuksesta annetun lain (1039/1997) nojalla kuntoutuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen

2) kuntoutuskustannuksiin liittyvien asiantuntijapalkkioiden maksamiseen.

Selvitysosa: Kuntoutusta järjestetään laitos- ja avokuntoutuksena pääsääntöisesti samoissa kuntoutus- ja hoitolaitoksissa kuin veteraanikuntoutustakin. Kuntoutuksen laatu ja kustannukset ovat samaa tasoa veteraanikuntoutuksen kanssa. Kuntoutettavien määrän arvioidaan olevan 2 900 henkilöä vuonna 2014. Kilpailutuksella sekä laadunkehittämis- ja auditointitoiminnalla hillitään laitosten hoito- ja hoitokäyntikertahintojen nousua sekä huolehditaan kuntoutus- ja laitoshuoltopalvelujen laatuun liittyvistä tavoitteista.

2014 talousarvio	3 500 000
2013 talousarvio	3 500 000
2012 tilinpäätös	3 500 000

56. Rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan menot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 22 588 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) arpajaislain (1047/2001) 22 §:n 2 momentin ja rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain (1184/1988) nojalla rintamaveteraanien kuntoutuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen

2) rintamaveteraanikuntoutuksen tutkimus- ja matkakulumenojen maksamiseen

3) kuntoutushoitokustannusten asiantuntijapalkkioiden maksamiseen

4) kuntoutettavien kotiin vietävien palvelujen maksamiseen.

Selvitysosa: Raha-automaattiyhdistyksen tuottoihin perustuva määräraha vähentää vastaavasti määrärahan tarvetta momentilta 33.50.57.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	-8 000
Yhteensä	-8 000

2014 talousarvio	22 588 000
2013 talousarvio	30 588 000
2012 tilinpäätös	30 588 000

57. Valtionapu rintamaveteraanien kuntoutustoimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 10 008 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain (1184/1988) nojalla rintamaveteraanien kuntoutuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen

2) rintamaveteraanikuntoutuksen tutkimus- ja kehittämismenojen maksamiseen

3) kuntoutushoitokustannusten asiantuntijapalkkioiden maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon ennakoitu palvelutarve sekä Raha-automaattiyhdistyksen tuotto momentilta 33.50.56.

Kilpailutuksella sekä laadunkehittämis- ja auditointitoimin hillitään kuntoutus- ja hoitolaitosten hoitopäivähintojen kustannusten nousua sekä huolehditaan kuntoutuspalvelujen laadusta.

Kuntoutettavien määrän arvioidaan vuonna 2014 olevan 23 970.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Veteraanikuntoutuksen tason turvaaminen	4 000
Yhteensä	4 000

2014 talousarvio	10 008 000
2013 talousarvio	6 008 000
2012 tilinpäätös	8 000

60. Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat pääosin perustoimeentulotuen valtionosuudesta, valtion korvauksesta terveydenhuoltolain mukaisiin lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin ja valtion rahoituksesta yliopistotasoisien terveyden tutkimukseen, valtionavustuksesta kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon hankkeisiin sekä valtion korvauksesta rikosasioiden sovitteluun.

Vuoden 2010 alusta lukien sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuudet ovat sisältyneet valtiovarainministeriön pääluokassa kuntien peruspalvelujen valtionosuusmomentille 28.90.30.

Keskeiset uudistukset

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain muuttamisesta. Työn ja perhe-elämän yhteensovittamisen parantamiseksi esitetään otettavaksi käyttöön joustava hoitoraha, joka kannustaa myös lyhyen osa-aikatyön tekemiseen. Alle 3-vuotiaiden lasten vanhemmille maksettava osittainen hoitoraha esitetään korvattavaksi uudella joustavalla hoitorahalla.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen oppilas- ja opiskeluhoitolaiksi. Lain on tarkoitus tulla voimaan 1.8.2014.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi lastensuojelulain muuttamisesta. Lailla täsmennetään velvoitetta lapsen edun toteuttamisesta kaikissa lapseen liittyvissä asioissa. Lailla varmistetaan moniammatillisen asiantuntemuksen hyödyntäminen sekä lastensuojelutyössä riittävän ajan varaaminen lapsen kanssa työskentelyyn.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi asiakkaan ja potilaan itsemääräämisoikeudesta ja rajoitustoimenpiteiden käytön edellytyksistä sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lailla pyritään vahvistamaan asiakkaan ja potilaan itsemääräämisoikeutta sosiaali- ja terveydenhuollossa, sekä sääntelemään soveltamisalallaan nykyistä tarkemmin rajoitustoimenpiteiden käytön edellytyksiä.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi lapsen kohdistuneen seksuaalirikoksen selvittämisen järjestämistä koskevan lain soveltamisalan laajentamisesta pahoinpitelyrikoksiin. Tehtävä ja kustannusvastuu esitetään siirrettäväksi kunnilta valtiolle.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioon liittyvän esityksen uudeksi kemikaalilaiksi. Esityksessä ehdotetaan, että kuntien kemikaalien markkinavalvontaan liittyvät tehtävät siirtyvät Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle 1.9.2013 alkaen.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioon liittyvän esityksen laiksi rajat ylittävästä terveydenhuollosta. Laissa säädettäisiin muun muassa Suomessa työskentelevien EU- ja ETA-valtioiden ja Sveitsin kansalaisten julkisessa terveydenhuollossa aiheutuneiden hoitokustannusten korvaamisesta kunnille Kelan kautta.

Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioon liittyvän esityksen laiksi sosiaalihoitolain muuttamisesta siten, että turvakotipaikkojen määrää nostettaisiin asteittain nykyisestä 125 paikasta 530 paikkaan vuosina 2014—2017.

Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen tarkoituksen saavuttamiseksi esitetään kysymyksessä olevien tukien käyttöä nostettavaksi nykyisestä 11 prosentin 15 prosenttiin kokonaismenoista.

Ehkäisevän toiminnan tavoitteena on terveyttä, sosiaalista turvallisuutta, elämänhallintaa ja itsenäistä selviytymistä tukevien olosuhteiden ja ympäristön luominen, ihmisten työ- ja toimintakyvyn edistäminen, elämänlaadun parantaminen, sosiaalisten ja terveydellisten ongelmien ennaltaehkäisy, väestöryhmien välisten terveyserojen vähentäminen sekä ympäristöterveydenhuollon toimintaedellytysten parantaminen. Tavoitteisiin pyritään muun ohella laatimalla kuntien paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin perustuvat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteet, laatimalla määrääjain hyvinvointikertomus, kehittämällä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toiminnan tietopohjaa, rakenteita ja johtamista, parantamalla ehkäiseviä palveluja ja varhaista tukea sekä vakiinnuttamalla hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen osaksi hallintokuntien yhteistyötä ja kaikkea päätöksentekoa. Suunnittelussa ja päätöksenteossa hyödynnetään sosiaalisten ja terveydellisten vaikutusten arviointia sekä jatketaan ympäristöterveydenhuollon alueellisen yhteistoiminnan edistämistä ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueesta annetun lain (410/2009) edellyttämälle tasolle.

Sosiaali- ja terveystalouden tavoitteena on julkisen vallan järjestämisvastuulla olevien, pääosin verovaroin kustannettavien sosiaali- ja terveystalouden toimivuuden, saatavuuden ja kattavuuden sekä perustoimeentulon turvaaminen koko maassa. Palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden varmistamiseksi uudistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta osana kuntauudistusta.

Sosiaali- ja terveysministeriö on käynnistänyt seuraavat kehittämis- ja lainsäädäntöhankkeet, jotka tukevat osaltaan kuntia tuottamaan asetettujen tavoitteiden mukaiset sosiaali- ja terveydenhuollon ehkäisevän toiminnan toimenpiteet ja sosiaali- ja terveystaloudet asukkaalleen:

- Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelma, Kaste, jossa määritellään keskeisimmät sosiaali- ja terveystaloudelliset tavoitteet, kehittämistoiminnan painopisteet sekä niiden toteuttamista tukevat keskeiset uudistus- ja lainsäädäntöhankkeet sekä ohjeet ja suositukset.
- Terveys 2015 -kansanterveysohjelma linjaa kansallista terveystaloudellista politiikkaa pitkällä tähtäimellä.

- Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä, rahoitusta, kehittämistä ja valvontaa koskeva lakiuudistus.
- Sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelujen kehittäminen terveydenhuoltolain ja valmisteilla olevan sosiaalihuollon lainsäädännön pohjalta.
- Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallinen potilas- ja asiakastietojen sähköinen tietojärjestelmähanke, joka tukee palveluiden laadukasta ja kustannustehokasta tuottamista sekä kansalaisen toimintamahdollisuuksia.
- Sosiaalihuollon lainsäädännön kokonaisuudistus.
- Lastensuojelulain muuttaminen.
- Kotihoidon tuen ja lasten hoitojärjestelmän joustavuuden edistäminen
- Vanhuspalvelulain toimeenpano.
- Terveydenhuoltolain toimeenpanon jatkaminen ja arvioinnin toteuttaminen.
- Alkoholiohjelman jatkaminen.

Järjestelmäkuvaukset

Toimeentulotuki muodostuu perustoimeentulotuesta, täydentävästä toimeentulotuesta, ehkäisevästä toimeentulotuesta sekä kuntouttavan työtoiminnan toimintarahasta ja matkakorvauksista. Perustoimeentulotuki sisältää perusosan ja muut perusmenot, joihin kuuluu asumistukilain 6 §:ssä tarkoitetut asumismenot, taloussähköstä aiheutuvat menot, kotivakuutusmaksu sekä vähäistä suuremmat terveydenhuoltomenot. Perustoimeentulotukeen momentilta 33.60.35 maksettava valtionosuus määräytyy kustannusperusteisesti ja on määrältään 50 % nettokustannuksista. Muun toimeentulotuen valtionosuus sisältyy momentilta 28.90.30 maksettavaan laskennallisesti määräytyvään kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen.

Terveydenhuollon toimintayksiköille maksetaan terveydenhuoltolain perusteella valtion korvausta niihin kustannuksiin, jotka aiheutuvat yliopistotasoisesta terveyden tutkimuksesta (33.60.32) ja lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksesta (33.60.33). Terveyden tutkimuksen rahoitus perustuu sosiaali- ja terveysministeriön määrittelemien tutkimustoiminnan painoalueiden ja tavoitteiden toteutumiseen, tutkimuksen laatuun, määrään ja tuloksellisuuteen. Koulutustoiminnan korvaus perustuu yliopistosairaaloitten osalta tutkintojen ja aloittaneiden uusien opiskelijoiden lukumääriin ja tutkinnolle määrättyyn korvaukseen ja muiden terveydenhuollon toimintayksiköiden osalta kuukausikorvaukseen. Lääkäri- ja hammaslääkärikoulutukseen suoritettavan korvauksen suuruudesta säädetään vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. Terveyden tutkimuksen painoalueet ja tavoitteet vahvistetaan nelivuotiskausittain sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Valtionavustuksella kuntien ja kuntayhtymien sosiaali- ja terveydenhuollon hankkeisiin (33.60.31) tuetaan sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisen kehittämisohjelman toimeenpanoa sekä edistetään kunta- ja palvelurakennehankkeen toteuttamista.

Kuntien järjestämän sosiaali- ja terveydenhuollon eräitä laajuustietoja

	2011	2012	2013	2014
	toteutunut	toteutunut	arvio	arvio
Kunnallinen toimeentuloturva				
Toimeentulotuki, kotitalouksia vuoden aikana	239 212	250 000	250 000	250 000
Perustoimeentulotuki, kotitalouksia vuoden aikana ¹	222 451	235 000	235 000	235 000
Täydentävä toimeentulotuki, kotitalouksia vuoden aikana	94 816	99 000	99 000	99 000
Toimeentulotuki, saajia vuoden aikana	371 898	390 000	390 000	390 000
Perustoimeentulotuki, saajia vuoden aikana ¹	344 686	350 000	350 000	350 000
Täydentävä toimeentulotuki, saajia vuoden aikana	170 416	176 000	176 000	176 000
Ehkäisevä toimeentulotuki, kotitalouksia vuoden aikana	24 511	27 000	27 000	27 000
Sosiaalipalvelut				
Kodinhoitoapu, kotitalouksia vuoden aikana	132 414	133 000	134 500	136 500

Talousarvioesitys 2014, Ministeriön ehdotus

	2011 toteutunut	2012 toteutunut	2013 arvio	2014 arvio
Tukipalvelut, 65 vuotta täyttäneitä saajia vuoden aikana	129 551	131 000	133 000	135 500
Vanhainkodit, asukkaiden määrä 31.12. ²	15 520	14 400	13 000	12 000
Omaishoidontuki, saajia vuoden aikana	39 452	41 000	43 500	45 000
Vanhusten palveluasuminen, asukkaiden määrä 31.12.	36 819	39 000	42 000	44 000
Vammaisten palveluasuminen, asiakkaita keskimäärin ³	11 675	12 700	14 000	15 500
Kehitysvammaisten laitoshuolto, asukkaiden määrä 31.12.	1 900	1 700	1 500	1 200
Vaikeavammaisten kuljetuspalvelut, saajia vuoden aikana	97 557	98 500	99 500	102 000
Kansanterveystyö				
Hoitopäivät (milj.)	6,20	5,83	5,48	5,15
Avohoitokäynnit (milj.)				
— Lääkärin luona	8,40	8,65	8,91	9,18
— Muun ammattihenkilön luona	18,80	19,55	20,33	21,15
— Hammashuollon käynnit	4,90	4,90	5,00	5,00
— Kotisairaanhoidon käynnit	5,00	5,35	5,67	6,01
Somaattinen erikoissairaanhoito				
Hoitopäiviä (milj.)	3,4	3,29	3,19	3,09
Päätyneet hoitokäynnit (milj.)	0,99	0,99	1,00	1,00
Keskimääräinen hoitoaika (päiviä)	3,44	3,31	3,19	3,09
Avohoitokäynnit (milj.)	6,53	6,86	7,20	7,30
Psykiatrin erikoissairaanhoito				
Hoitopäiviä (milj.)	1,45	1,43	1,40	1,35
Päätyneet hoitokäynnit	0,04	0,04	0,03	0,03
Keskimääräinen hoitoaika (päiviä)	35,00	35,00	35,00	34,00
Avohoitokäynnit (milj.)	1,68	1,75	1,8	1,85

¹⁾ Menojen rahoitus momentilta 33.60.35.

²⁾ Mukana myös alle 65-vuotiaat asiakkaat.

³⁾ Lukuun on laskettu mukaan vammaisten ryhmämuotoiset asumispalvelut sekä vammaisten palvelu- ja tukiasunnot.

Lääkäri- ja hammaslääkärikoulutus ja terveystieteellinen tutkimustoiminta

	2011 toteutunut	2012 arvio	2013 arvio	2014 arvio
Lääkäri- ja hammaslääkäritutkinnot ja uudet opiskelijat (3 v. keskiarvo)	1 090,9	1 129,5	1 165,7	1 170,0
Tutkintokorvaus, euroa	64 700	64 600	62 700	64 000
Koulutuksen kuukausikorvaus, euroa	1 380	1 380	1 380	1 380

Mielentilatutkimustoiminta

	2011 toteutunut	2012 toteutunut	2013 arvio	2014 arvio
Mielentilatutkimusten lukumäärät yhteensä	108	112	140	140
— valtion yksiköt	80	77	80	80
— kunnalliset sairaalat	22	24	50	50
— vankeinhoitolaitoksen sairaalat	6	11	10	10

30. Valtion korvaus terveydenhuollon valtakunnallisen valmiuden kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) sosiaali- ja terveysministeriön nimeämän ja valtuuttaman valtakunnallisen toimijan valtakunnallisen valmiuden ylläpidosta ja koulutuksesta aiheutuvien kustannusten maksamiseen
- 2) valtakunnalliselle toimijalle, järjestöille, säätiöille tai yhdistyksille vakavien onnettomuustilanteiden hoitamisesta aiheutuvien ylimääräisten kustannusten korvaamiseen
- 3) sosiaali- ja terveysministeriön nimeämälle ja valtuuttamalle valtakunnalliselle toimijalle vakavien myrkytystilanteiden hoitamisesta ja niihin varautumisesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen.

Selvitysosa: Suuremmissa onnettomuus- ja erityistilanteissa yksittäisen kunnan tai alueen voimavarat ja osaaminen eivät riitä tilanteen hallintaan eikä johtamiseen. Viime vuosina vakavissa onnettomuuksissa ja tapahtumissa Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri ja Vantaan kaupungin sosiaali- ja kriisipäivystys ovat osallistuneet merkittäväillä resursseilla toimintaan, jotka ylittävät niiden omien toiminta-alueiden rajat. Määrärahasta on tarkoitus korvata erityisesti sellaisia kustannuksia, joita ei ole otettu toimijoiden perusrahoituksen mitoituksessa huomioon.

2014 talousarvio	500 000
2013 talousarvio	500 000
2012 tilinpäätös	200 000

31. Valtionavustus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon hankkeisiin ja eräisiin muihin menoihin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 11 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) eräiden sosiaali- ja terveydenhuollon lakien sekä sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionavustuksesta annetun lain (733/1992) ja sen nojalla annettujen asetusten mukaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon perustamis- ja kehittämishankkeisiin suoritettavan valtionavustuksen maksamiseen
- 2) pitkäaikaisasunnottomien tukipalvelujen järjestämiseen
- 3) kehittämishankkeiden valvontaan ja tarkastukseen
- 4) kehittämishankkeiden valtionavustusten hallinnointiin liittyvistä valtakunnallisista tehtävistä suoritettavan korvauksen maksamiseen
- 5) sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisen kehittämisohjelman toimeenpanoon.

Selvitysosa: Valtionavustuksella tuettavien hankkeiden painoalueet määritellään sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisessa kehittämisohjelmassa (Kaste II).

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Eduskunnan tekemän kertaluonteisen lisäyksen vähennys	-3 400
Menosäästöpäätös	-2 000
Tasomuutos	-1 000
Yhteensä	-6 400

2014 talousarvio	11 500 000
2013 talousarvio	17 900 000
2012 tilinpäätös	17 500 000

32. Valtion rahoitus terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen (kiinteä määräraha) Momentille myönnetään 30 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää terveydenhuoltolain (1326/2010) 61—63 §:n mukaisen tutkimustoiminnan valtion rahoituksen maksamiseen.

Selvitysosa: Määräraha on tarkoitettu käyttämään yliopistotasoisesta terveyden tutkimuksen rahoitukseen. Sosiaali- ja terveysministeriö määrittelee tutkimuksen painoalueet ja tavoitteet nelivuotiskausittain ja myöntää tutkimusrahoitusta erityisvastuualueiden tutkimustoimikunnille, jotka päättävät tutkimusrahoituksen osoittamisesta tutkimushankkeille erityisvastuualueellaan hakemusten perusteella.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Eduskunnan kertaluonteisen lisäyksen poisto	-1 000
Yhteensä	-1 000

2014 talousarvio	30 000 000
2013 talousarvio	31 000 000
2012 tilinpäätös	36 000 000

33. Valtion korvaus terveydenhuollon yksiköille lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 110 440 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) terveydenhuoltolain (1326/2010) 59 ja 60 §:n mukaisen valtion korvauksen maksamiseen lääkäri- ja hammaslääkärikoulutukseen

2) enintään 1 100 000 euron lisäkorvauksen maksamiseen Pohjois-Savon sairaanhoitopiirille hammaslääkäriin peruskoulutuksesta aiheutuviin menoihin.

Selvitysosa: Määrärahasta on tarkoitettu käyttämään 74 000 000 euroa lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksen korvausten maksamiseen yliopistollista sairaalaa ylläpitäville kuntayhtymille, 35 170 000 euroa muille terveydenhuollon toimintayksiköille, 85 000 euroa Pirkanmaan sairaanhoitopiirille ja 1 185 000 euroa Pohjois-Savon sairaanhoitopiirille.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Lisäkorvaus Pohjois-Savon sairaanhoitopiirille	200
Yhteensä	200

2014 talousarvio	110 440 000
2013 talousarvio	110 240 000
2012 tilinpäätös	105 997 551

34. Valtion korvaus terveydenhuollon toimintayksiköille oikeuspsykiatrisista tutkimuksista sekä potilassiirroista aiheutuviin kustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 13 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) mielenterveyslain (1116/1990) 32 §:n mukaisten valtion korvausten maksamiseen
- 2) mielenterveyslain 22 t §:n mukaisten hoitoseuraamukseen tuomittujen henkilöiden tahdosta riippumattoman hoidon edellytysten selvittämisen kustannusten korvaamiseen
- 3) lapsen kohdistuneen seksuaalirikoksen ja pahoinpitelyrikoksen selvittämisen järjestämisestä annetun lain (1009/2008) mukaisten valtion korvausten maksamiseen
- 4) kohdissa 1—3 tarkoitettuihin korvauksiin sisältyvien kulutusmenojen maksamiseen
- 5) Suomen ja Ruotsin välillä solmitun sopimuksen mukaisista potilassiirroista kunnille ja kuntayhtymille sekä Ruotsin valtiolle aiheutuviin kustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen
- 6) pohjoismaisen sosiaalipalvelusopimuksen mukaisten potilassiirtojen tukemiseen kertaluonteisena 25 000 euroa siirrettyä potilasta kohden maksettavana korvauksena kunnille ja kuntayhtymille.

Selvitysosa: Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen lapsen kohdistuneen seksuaalirikoksen selvittämisen järjestämistä koskevan lain (1009/2008) soveltamisalan laajentamisesta pahoinpitelyrikoksiin. Esityksen mukaan lapsen kohdistuneen pahoinpitelyrikosten kustannusvastuu siirtyy kunnilta valtiolle. Määrärahan mitoituksessa on otettu lisäyksenä huomioon 2 200 000 euroa lain muutoksen johdosta siirtona momentilta 28.90.30.

Määrärahan mitoituksessa on mielentilatutkimuksista aiheutuviin kustannuksiin maksettavina korvauksina ja hoitoseuraamukseen tuomittujen tahdosta riippumattoman hoidon edellytysten selvittämisen kustannuksina otettu huomioon 5 560 000 euroa, lasten ja nuorten oikeuspsykiatrisista tutkimuksista maksettavina korvauksina 5 300 000 euroa ja potilassiirroista aiheutuvien kustannusten korvauksina 140 000 euroa, josta 59 000 euroa on kertaluonteisia korvauksia potilassiirtojen tukemiseksi. Lisäksi määrärahamitoituksessa on otettu huomioon lapsen kohdistuneen seksuaalirikoksen selvittämisen järjestämisestä annetun lain (1009/2008) soveltamisalan laajentaminen pahoinpitelyrikoksiin. Lapsen kohdistuneen seksuaalirikoksen selvittämisen järjestämisestä annetun lain soveltamisalan laajentamisen kustannuksiksi on arvioitu 2 200 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Lapsen kohdistuneen pahoinpitelyrikoksen selvittämisen järjestäminen siirtona momentilta 28.90.30	2 200
Tarvearvion muutos	500
Yhteensä	2 700

2014 talousarvio	13 200 000
2013 talousarvio	10 500 000
2012 tilinpäätös	7 716 362

35. *Valtionosuus kunnille perustoimeentulotuen kustannuksiin* (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 332 350 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukaisen valtionosuuden maksamiseen perustoimeentulotuen kustannuksiin.

Selvitysosa: Perustoimeentulotukea saavia kotitalouksia arvioidaan vuonna 2014 olevan noin 235 000.

Toimeentulotuen perusosan suuruus määritellään toimeentulotukilain (1412/1997) 9 §:ssä, jonka mukaan perusosan määriä tarkistetaan siten kuin kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001) säädetään.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	-11 700
Vuoden 2014 indeksitarkistuksen aikaistaminen (ks. momentti 33.10.53)	-1 300
Yhteensä	-13 000

2014 talousarvio	332 350 000
2013 talousarvio	345 350 000
2012 tilinpäätös	308 855 129

36. *Valtionavustus saamenkielisten sosiaali- ja terveystalvelujen turvaamiseksi* (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 480 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustuksen maksamiseksi saamelaiskäräjien kautta saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 4 §:ssä tarkoitetuille saamelaisten kotiseutualueen kunnille saamenkielisten sosiaali- ja terveystalvelujen turvaamiseksi.

Selvitysosa: Toiminnan tavoitteena on turvata saamenkielisten sosiaali- ja terveystalvelujen saatavuus.

2014 talousarvio	480 000
2013 talousarvio	480 000
2012 tilinpäätös	600 000

37. *Valtionavustus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon korjaushankkeisiin* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 40 000 000 euroa.

Selvitysosa: Määrärahaa saa käyttää vuonna 2014 alkaviin sosiaali- ja terveydenhuollon rakennusten homekorjaushankkeisiin. Valtionapuviranomaisena toimivat aluehallintovirastot.

Valtionavustuksen myöntämisessä noudatetaan soveltuvin osin sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionavustuksesta annetun lain (733/1992) 20—30 §:ien mukaista menettelyä.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Sosiaali- ja terveydenhuollon korjaushankkeet	40 000
Yhteensä	40 000

2014 talousarvio	40 000 000
2013 talousarvio	—
2012 tilinpäätös	20 000 000

(38.) Valtionavustus kunnille vanhuspalvelulain toimeenpanoon (siirtomääräraha 2 v)
Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2013 talousarvio 5 757 000

40. Valtion rahoitus lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan menoihin (siirtomääräraha 3 v)
Momentille myönnetään 32 811 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan hallinnointiyksikön FinnHEMS Oy:n hallinnointi- ja lentotoiminnan menojen maksamiseen. FinnHEMS Oy:n lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan hallinnointi- ja lentotoiminnan kustannukset voivat sisältää kustannuksia, jotka aiheutuvat lentotoiminnan hankinnasta ja hankintasopimuksen voimassaoloajan kestävästä lentotoiminnan valvonnasta, helikopterin ohjaamomiehistöä mukaan luettuna lentoavustaja, helikopteritoiminnan tukikohdista ja niiden ylläpidosta mukaan luettuna lentotoimintaan kiinteästi liittyvät maayksiköt, sekä muista helikopteritoiminnan edellyttämistä asioista, jotka eivät kuulu yliopistollisten sairaanhoitopiirien vastuulle.

Selvitysosa: Lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan hallinnoinnista vastaa yliopistollisten sairaaloiden yhdessä perustama FinnHEMS Oy. FinnHEMS Oy on voittoa tavoittelematon, yliopistosairaaloiden taustalla olevien kuntayhtymien omistama osakeyhtiö, joka vastaa suomalaisen lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan järjestämisestä yhdessä ao. kuntayhtymien kanssa vuodesta 2011 eteenpäin. Yliopistolliset sairaanhoitopiirit vastaavat alueellaan tarvittavan lääkäri- tai lääkintähelikopterin lääkinnällisestä toiminnasta.

FinnHEMS Oy:n toiminnasta aiheutuvia hallinnoinnin menoja ovat muun muassa lentotoiminnan kilpailutus ja sopimuksen laatiminen sekä lentotoiminnan valvonta sopimuksen voimassaoloajan. Lentotoiminta sisältää helikopterin ja sen edellyttämän ohjaamomiehistön, tarvittavat tukikohdat ja lähialuetehävissä käytettävät ja lentotoiminnan tilapäisesti sääolosuhteista tai teknisistä syistä korvaavat maayksiköt.

Lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan hallinnointi- ja lentotoiminnan menoiksi on arvioitu noin 32 660 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Sopimusten hinnantarkistukset ja polttoaineen hinnan nousu	2 081
Tukikohtainvestoinnit ja irtaimistohankinnat	5 840
Tasomuutos	1 150
Yhteensä	9 071

2014 talousarvio 32 811 000
2013 talousarvio 23 740 000
2012 tilinpäätös 22 460 000

63. Valtionavustus sosiaalialan osaamiskeskusten toimintaan (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 3 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta annetun lain (1230/2001) mukaisen valtionavustuksen maksamiseen sosiaalialan osaamiskeskuksille.

Selvitysosa: Koko maan kattavat alueelliset osaamiskeskuksukset ovat Etelä-Suomen, Häme-Satakunnan, Itä-Suomen, Kaakkois-Suomen, Keski-Suomen, Pohjanmaan maakuntien, Pohjois-Suomen ja Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksukset. Lisäksi erityisesti ruotsinkielisten kuntien tarpeista lähtien on muodostettu Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området, jonka toimialue käsittää koko maan. Kullekin osaamiskeskukselle kohdentuvan

valtionavustuksen perusteet on määritelty valtioneuvoston asetuksessa sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta (1411/2001).

Toiminnan tavoitteena on laadukkaiden sosiaalipalvelujen turvaaminen alueellisesti yhteistyössä kuntien sekä järjestetyn tutkimus-, kehittämis- ja koulutustoiminnan kanssa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Menosäästö päätös	-500
Yhteensä	-500

2014 talousarvio	3 000 000
2013 talousarvio	3 500 000
2012 tilinpäätös	3 500 000

64. Valtion korvaus rikosasioiden sovittelun järjestämisen kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v) Momentille myönnetään 7 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun lain (1015/2005) mukaisen valtion korvauksen maksamiseen sovittelun järjestämisestä aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi.

Selvitysosa: Valtion korvauksen arvioidaan kattavan sovittelutoimintaan osallistuvan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvat sekä muut toiminnan kannalta tarpeelliset menot. Korvaus maksetaan aluehallintoviraston kanssa sopimuksen tehneelle kunnalle tai muulle palvelun tuottajalle ja sen maksatuksesta huolehtii aluehallintovirasto. Korvauksen perusteet on määritelty valtioneuvoston asetuksella rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta (267/2006).

Toiminnan tavoitteena on erityisesti nuorten rikosketjun varhainen katkaiseminen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasokorotus kohonnutta kustannustasoa vastaavaksi	700
Yhteensä	700

2014 talousarvio	7 000 000
2013 talousarvio	6 300 000
2012 tilinpäätös	6 300 000

70. Terveiden ja toimintakyvyn edistäminen

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat työsuojelun aluehallintoviranomaisten toimintamenoista, terveysvalvonnan, tartuntatautien valvonnan, rokotteiden hankinnan ja pandemiavarautumisen erityismenoista, terveyden edistämisen menoista, työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen menoista sekä UKK-instituutin valtionavustuksesta. Terveiden ja toimintakyvyn edistämistä ja terveysvalvontaa toteutetaan osin myös momenttien 33.02.03, 33.02.05, 33.03.04 ja 33.03.50 määrärahoilla. Kunnat ovat keskeisiä terveysvalvonnasta vastaavia toimijoita.

Työsuojelun aluehallintoviranomaisten toimenpiteet

Sosiaali- ja terveysministeriön Sosiaalisesti kestävä Suomi 2020 -strategian yhtenä tavoitteena on, että elinaikainen työaika pitenee kolmella vuodella vuoteen 2020 mennessä. Vuonna 2011 vahvistettujen Työympäristön ja työhyvinvoinnin linjausten mukaisesti työsuojelun aluehallintoviranomaiset suuntaavat toimintaansa niin, että vuoden 2010 tasoon verrattuna 1) ammattitautien määrä vähenee 10 %, 2) työpaikkatapaturmien taajuus alenee 25 % ja 3) työn aiheuttama haitallinen kuormitus työssä vähenee 20 %. Sidosryhmäyhteistyöllä ja asiantuntijaorganisaatioiden tuella pyritään siihen, että työpaikat omaksuvat turvallisuusjohtamisen keskeiset käytännöt ja hoitavat perusasiat kuntoon niin, että työolot ovat turvalliset ja terveelliset, ja että työelämän pelisääntöjä noudatetaan. Työsuojeluviranomaiset valvovat, että työnantajat ja muut vastuutahot noudattavat lainsäädännön velvoitteita. Työsuojelun aluehallintoviranomaiset toteuttavat osaltaan harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan toimintaohjelmaa vuosille 2012—2015.

Palkansaaajien työoloja kuvaavien tunnuslukujen kehitys

	2007	2008	2009	2010	2011	2012 ¹
Korvatut työtaturmat	137 300	141 400	116 700	124 000	130 500	126 500
Korvatut työpaikkatapaturmat milj. työtuntia kohden, kaikki toimialat	34	33	29	30	31	30
— rakentaminen	80	73	65	68	66	65
— teollisuus	46	46	37	38	39	38
— kuljetus ja varastointi	50	50	43	45	49	49
Työpaikalla ja työliikenteessä sattuneet kuolemat	38	30	26	33	26	28
Työmatkakuolemat (työmatkalla, asunnosta työhön tai päinvastoin)	25	18	11	18	21	20

Lähde: Tapaturmavakuutuslaitosten liitto

¹⁾ Ennakkotieto

Vaikuttavuus

Viranomaisaloitteinen toiminta

Työsuojelun aluehallintoviranomaisten toiminta kohdennetaan toimintaympäristöanalyysien perusteella työpaikoille, joilla valvonnan avulla voidaan saada suurimmat hyödyt työelämän pelisääntöjen noudattamisessa ja työurien pidentämisessä.

Työelämän pelisääntöjen valvonta sisältää harmaan talouden torjuntaan osallistumisen, työsuhte- ja työaikalainsäädännön valvonnan sekä ajo- ja lepoaikavalvonnan. Harmaan talouden torjunnassa työsuojelun vastuualueet valvovat erityisesti ulkomaisen työvoiman käyttöä, tilaajavastuulain, työsuhte- ja työaikalainsäädännön noudattamista sekä rakennuslalla kuvallisen, työntekijän veronumeron sisältävän tunnistekortin käyttöä.

Työurien pidentämisessä keskitytään työn aiheuttaman haitallisen kuormituksen ehkäisyyn, työtaturmien torjuntaan, kemikaaliriskien hallintaan ja kemikaalien turvallisen käytön valvontaan työpaikoilla, kosteus- ja homeongelmien valvontaan sekä työterveyshuollon valvontaan.

Tuotteiden turvallisuuteen kohdistuvan valvonnan avulla varmistetaan koneiden, henkilösuojainten ja kemikaalien säädöstenmukaisuus.

Valvonnalla vaikutetaan turvallisuuden hallintajärjestelmiin siten, että työpaikoilla on toimivat käytännöt vaarojen tunnistamiseen ja arviointiin, toimenpiteiden toteutukseen sekä tarkkailuun ja seurantaan. Hallintajärjestelmien toimivuus käytännössä todennetaan muun muassa työolomittareiden avulla. Tehokkaan tiedotuksen sekä sidosryhmäyhteistyön avulla tuetaan valvontatoimintaa.

Asiakasaloitteinen toiminta

Työsuojeluvalvontaan liittyvään asiakaskysyntään vastataan kaikilta osin sovittuja määräaikoja noudattaen. Asiakasaloitteisen toiminnan sisältö ja laatu pyritään yhtenäistämään työsuojelun vastuualueilla. Sähköistä asiointia sekä valvontatoimintaa tukevaa viestintää kehitetään resurssien käytön tehostamiseksi.

Terveyden ja toimintakyvyn edistämisen toimenpiteet

Terveyttä edistetään ja kansantauteja vähennetään yhteiskuntapolitiikan eri keinoin. Ihmisten omatoimisuutta terveytensä ja hyvinvointinsa ylläpitäjinä ja edistäjinä tuetaan huolehtimalla, että ympäristö ja olosuhteet tukevat terveellisiä valintoja. Kansainvälinen toiminta vaikuttaa yhä enemmän ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin sekä elämäntapoihin ja terveystottumuksiin. Terveyden edistämisen toiminnan perustana on Terveys 2015 -kansanterveysohjelma.

Terveysvalvonta (33.70.21) keskittyy erityisesti talousveden laadun valvonnan tehostamiseen, ympäristöterveydenhuollon tietojärjestelmien kehittämiseen sekä EU:n uuden kemikaalilainsäädännön (REACH-asetus) toimeenpanoon ja kansallisen kemikaaliohjelman valmisteluun.

Tavoitteet:

- Elinympäristöstä ihmisille aiheutuvien terveyshaittojen ehkäisy ja poistaminen.
- Turvata säädösten edellyttämien ympäristön terveydellisten laatuvaatimusten toteutuminen, valvontamenettelyjen toimivuus, ajanmukaisuus, tuloksellisuus sekä valvonnan johdon tehokkuus.
- Vähentää talousvesistä aiheutuvia epidemioita.
- Ehkäistä geeni-, bio- ja nanoteknologiaan liittyviä terveyshaittoja.

Rokotteiden hankinnan ja tartuntatautien torjunnan (33.70.20 ja 33.70.22) painopisteinä ovat rokotusohjelman kehittäminen sekä sen toteutumisen ja vaikuttavuuden seuranta, hoitoon liittyvien infektioiden ja mikrobilääkeresistanssin torjunta, HIV-infektioiden ja muiden veri- tai sukupuoliteitse leviävien tartuntojen ehkäiseminen, varautuminen vakaviin epidemioihin ja kansainvälisenä yhteistyönä toteutettavan torjuntatyön vahvistaminen.

Tavoitteet:

- Rokotuksen ehkäistävien tautien matala esiintyvyys, influenssarokotusten kattavuuden parantaminen yli 65-vuotiailla ja yleisen rokotuskattavuuden ylläpito (esimerkkinä hinkuuskän esiintyvyys, yli 65-vuotiaiden influenssarokotusten kattavuus).
- Tartuntatautien leviämisen ehkäisy ja epidemioiden selvittäminen (esimerkkinä kampylobakteeri, epidemioiden epäilyilmoitusten lukumäärät).
- Suomen kansainvälisesti verrattuna hyvän tartuntatautilanteen säilyttäminen (esimerkkinä tuberkuloosi, MRSA/resistentti stafylokokki-sairaalainfektio).
- WHO- ja EU-järjestelmiin yhteensopivan, nopean reagoinnin mahdollistavan seuranta- ja torjuntajärjestelmän edelleen kehittäminen (systeemikehitys).
- HIV-infektion ja muiden veri- tai sukupuoliteitse leviävien tartuntojen leviämisen aiheuttaman terveyspalvelujen tarpeen kasvun ehkäisy (uusien HIV-tapausten lukumäärä).
- Pandemiavalmiuden ja alueellisen epidemiologisen toiminnan kehittäminen.

Terveyden edistämisen (33.70.50) tavoitteena on ylläpitää ja kohentaa väestön terveyttä sekä työ- ja toimintakykyä, vähentää elinympäristön vaaratekijöitä sekä kaventaa väestöryhmien välisiä terveyseroja. Terveyden edistämistä toteutetaan tehokkaimmin laajoin, samanaikaisin ja usean eri toimijan yhteisin toimin.

Määrärahalta tuettavien hankkeiden tulee tukea Terveys 2015 -kansanterveysohjelman, terveyserojen kaventamisen toimenpideohjelman ja muiden valtakunnallisten terveyden edistämisen ohjelmien toimeenpanoa.

Tavoitteet:

- Tehostaa terveyden edistämisen toiminnan kehittämistä ja olemassa olevien käytäntöjen soveltamista sekä eri toimijoiden yhteistyötä.
- Tukea erityisesti hankkeita, jotka ottavat huomioon ja pyrkivät kaventamaan sosioekonomisten väestöryhmien välisiä terveyseroja, mukaan luettuna sukupuolten väliset terveyserot.
- Tukea lasten ja nuorten tupakoimattomuutta edistävää työtä, erityisesti pyrkien huomioimaan erot eri koulutusasteilla opiskelevien nuorten välillä. Kehittää tupakoinnin lopettamisen lyhytneuvontaa ja vieroitustoimintaa terveystaloustoimintajärjestelmässä.
- Ehkäistä ja vähentää lasten, nuorten ja lapsiperheiden alkoholin ja muiden päihteiden käyttöä. Tehostaa alkoholin suurkuluttajien mini-intervention käyttöönottoa perusterveydenhuollossa. Tukea päihteiden käyttöön liittyvien tapahtumien ehkäisyä.
- Ehkäistä ja vähentää väestön ylipainoa ja sairauksia ruokavalion ja liikunnan avulla. Keskeisiä kohderyhmiä ovat lapset, nuoret ja lapsiperheet. Lisätä terveytensä kannalta riittävästi liikkuvien määrää. Tukea väestön terveellisiä ravitsemustottumuksia huomioiden uudet ravitsemussuositukset. Tukea ikääntyneiden, erityisesti toimintakyvyltään heikentyneiden, arkiliikkumista ja lihasvoimaa ylläpitävää liikkumista.
- Tukea ympäristön ja palvelujen esteettömyyttä ja siten kansalaisten yhdenvertaisuutta.
- Lisätä kansalaisten osallisuutta lisääviä toimintatapoja ja sitä kautta terveellisen yhteiskunnan kehittämistä.
- Edistää ja tehostaa tapaturmien ehkäisyä. Tukea erityisesti iäkkäiden kaatumisten, liikuntatapaturmien sekä lasten ja nuorten tapaturmien ehkäisyn toimintamallien kehittämistä ja levittämistä.
- Tukea lasten ja nuorten psykososiaalista kehitystä ja mielenterveyttä. Aikuisilla keskeisenä tavoitteena on itsemurhien ehkäisy ja vähentäminen. Ikääntyvillä tavoitteena on vahvistaa mielenterveyttä edistävien menetelmien käyttöä osana sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita.
- Tehostaa nuorten seksuaaliterveyden edistämistä sekä seksuaaliväestön integroimista kiinteäksi osaksi sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita.

Työterveys- ja erikoislääkärin koulutuksen (33.70.51) määrärahaa käytetään työterveys- ja erikoislääkärin koulutuksesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen. Työterveyslaitos käyttää varoja oman ja yliopistojen koulutuksen kehittämiseen sekä maksaa korvausta työterveys- ja erikoislääkärin koulutuksesta aiheutuneisiin kustannuksiin yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain tarkoittamille palvelujen tuottajille sekä työnantajan ylläpitämiselle työterveys- ja erikoislääkärin koulutustoiminnalle.

Tavoitteet:

- Varmistaa, että työterveys- ja erikoislääkärin koulutuksessa päätoimisesti työskentelevät lääkärit ovat työterveys- ja erikoislääkäreitä kuten asetuksessa (1484/2001) säädetään.
- Turvata työterveyslääkärien eläkkeelle siirtymisestä johtuva koulutuksen määrällinen tarve.
- Nostaa työterveyslääkärien koulutustaso vastaamaan työelämän tarpeita siten, että työterveys- ja erikoislääkärin koulutustason tuetaan työntekijöiden työssä jaksamista ja jatkamista sekä turvataan työterveys- ja erikoislääkärin koulutustoiminnan toimeenpano.

Terveyden ja toimintakyvyn edistämisen tunnusluvut 2011—2014

	2011	2012	2013	2014
	toteutunut	toteutunut	arvio	arvio
Terveysvalvonta				
Vesivälitteiset epidemiat				
— epidemioiden lukumäärä	5	3 ¹	5	5
— sairastuneet henkilöt	70	600 ¹	100	100

Talousarvioesitys 2014, Ministeriön ehdotus

	2011 toteutunut	2012 toteutunut	2013 arvio	2014 arvio
Tartuntatautien torjunta ja rokotteiden hankinta				
Influenssarokotusten kattavuus yli 65-vuotiailla, %	40	39	55	50
Hinkuyskätapaukset, lkm	555	535	500	500
Kampylobakteerilöydökset, lkm	4 267	4 252	4 200	4 200
Epidemioiden epäilyilmoitukset	53	88	80	80
Tuberkuloositapaukset yhteensä, lkm	322	276	300	300
Tuberkuloositapaukset (keuhko), lkm	226	194	200	200
MRSA/resistentti stafylokokki (kantajuus), lkm	1 337	1 283	1 300	1 300
MRSA/resistentti stafylokokki (veri/likvor), lkm	43	30	30	30
HIV ilmoitetut tapaukset, lkm	187	177	180	180
Hepatiitti C-virustartunnat, lkm	1 156	1 175	1 100	1 100
Hepatiitti B-virustartunnat (akuutti uusi), lkm	23	35	30	30
Tippuritartunnat, lkm	288	315	300	300
Kuppatartunnat, lkm	179	204	180	180
Klamydiatartunnat, lkm	13 661	13 227	13 000	13 000
Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutus				
Työterveyshuollon erikoislääkäritutkintojen lukumäärä	48	48	45	45

¹⁾ Ennakkotieto

Terveyden edistämisen määrärahan jakautuminen painopistealueisiin, euroa/vuosi

	2012	2013	2014 arvio
Painopistealueet			
Tupakan, alkoholin ja huumeiden käytön ehkäisy ja vähentäminen	1 145 000	900 000	700 000
Toimintakyvyn edistäminen ja liikunnan lisääminen	820 000	530 000	450 000
Terveellisen ravitsemuksen edistäminen	550 000	650 000	500 000
Mielenterveyden edistäminen ja väkivallan ehkäiseminen	530 000	670 000	500 000
Seksuaaliterveyden edistäminen	175 000	275 000	250 000
Ympäristön turvallisuuden ja esteettömyyden tukeminen sekä koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäiseminen	320 000	120 000	200 000
Terveyden edistämisen rakenteiden, laadun, menetelmien ja yhteistyön kehittäminen	1 560 000	635 000	530 000
Yhteensä	5 100 000	3 780 000	3 130 000

01. Työsuojelun aluehallintoviranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 27 807 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös ulkomailla olevien suomalaisten alusten tarkastustoiminnan ja työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain (44/2006) 15 ja 20 §:n mukaisista toimenpiteistä aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut alustavasti työsuojelun aluehallintoviranomaisille seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2014. Vastuualuekohtaiset tulostavoitteet määritellään ministeriön ja työsuojelun aluehallintoviranomaisten välisissä tulossopimuksissa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Viranomaisvalvonnan vaikuttavuutta parannetaan kohdentamalla valvontaa ja varmistamalla tasalaatuinen valvonta yhteneväisillä valvontakäytännöillä. Voimavarojen suuntaamista ja käyttöä

toiminnan painoalueille seurataan. Toimintojen tuottavuuden parantamiseksi toimintatapoja tehostetaan.

Tarkastustoiminnalle asetetaan seuraavat määrätavoitteet:

Vuonna 2012 suoritettiin 23 900, vuonna 2013 arvioidaan suoritettavan 26 000 ja vuonna 2014 28 000 tarkastusta.

Työsuojelun aluehallinnon kokonaiskustannukset (1 000 €) ja henkilötyövuodet

Tulosalue	2012	%-	htv	2013	%-	htv	2014	%-	htv
	toteutunut	osuus		tavoite	osuus		tavoite	osuus	
Viranomaisaloitteinen toiminta	17 303	66	278	17 989	65	300	18 075	65	297
Asiakasaloitteinen toiminta	4 457	17	72	5 535	20	92	5 561	20	91
Hallinto- ja tukitoiminnot	4 457	17	72	4 151	15	69	4 171	15	69
Yhteensä	26 217	100	422	27 675	100	461	27 807	100	457

Toiminnallinen tehokkuus

Työsuojelun aluehallintoviranomaiset suunnittelevat resurssien käytön ja suuntaavat ne tehokkaasti toiminnan vaikuttavuuden huomioiden.

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueen yhteydessä toimivan vastuualueiden yhteisen tukipalveluyksikön toiminta organisoidaan uudelleen vuoden 2014 alusta alkaen.

Maksullisen toiminnan tavoitteena on, että julkisoikeudellisten suoritteiden maksut vastaavat kokonaiskustannuksia ja suoritteet ovat tarkoituksenmukaista laatutasoa. Liiketaloudellisen suoritustuotannon tavoitteena on kokonaiskannattavuus.

Tuotokset ja laadunhallinta

Työsuojelun aluehallintoviranomaiset toimivat kiinteässä yhteistyössä työpaikkojen, työmarkkinajärjestöjen sekä muiden sidosryhmien kanssa. Erityisesti aluetasolla tehostetaan yhteistyötä eri toimijoiden välillä. Työterveyslaitoksen ja muiden asiantuntijatahojen asiantuntemusta käytetään joustavasti työsuojelun aluehallintoviranomaisten valvontatoiminnan tukena.

Työsuojelun aluehallintoviranomaisten toiminnan suunnittelun ja kohdentamisen menetelmiä kehitetään ja niiden toimivuutta seurataan. Toiminnan laatua ja tuottavuutta parannetaan, valvontamenetelmiä kehitetään ja toiminnan eri osa-alueiden arviointia jatketaan.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Työsuojelun vastuualueilla varmistetaan osaamisen ja henkilöstövoimavarojen tarkoituksenmukainen sijoittuminen. Henkilöstön osaamisen kehittämistä ja ammattitaidon ylläpitämistä tuetaan ja työhyvinvoinnista huolehditaan. Työsuojeluhallinnon koulutusjärjestelmä uudistetaan vuoteen 2015 mennessä.

Vuonna 2013 voimaan tulleen uuden kemikaalilain (HE 38/2013) myötä valvontatehtäviä siirrettiin työsuojelun vastuualueilta Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Uudistukseen liittyen vuoden 2014 alusta tehdään 40 000 euron määrärahasiirto momentilta 33.70.01 momentille 32.40.05 Turvallisuus- ja kemikaaliviraston toimintamenot.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2012 toteutuma	2013 varsinainen talousarvio	2014 esitys
Bruttomenot	26 354	27 805	27 937
Bruttotulot	136	130	130
Nettomenot	26 218	27 675	27 807
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	5 063	6 565	

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Palkkausten tarkistukset sekä vpj-fuusiosopimusten erillisrahoituserä	97
Siirto momentille 32.40.05 kemikaalilain mukaiseen valvontaan	-40
Siirto momentilta 33.01.21 Vera-tietojärjestelmän jatkokehitykseen	300
Tuottavuustoimet	-225
Yhteensä	132

2014 talousarvio	27 807 000
2013 talousarvio	27 675 000
2012 tilinpäätös	27 720 000

20. Rokotteiden hankinta (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 27 090 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) tartuntatautilain (583/1986) 25 §:n perusteella maksutta toimitettavien rokotustilaisuuksissa tarvittavien rokotteiden hankkimisesta ja edelleen toimittamisesta ja käytön ohjeistamisesta molemmilla kotimaisilla kielillä, kansallisen rokotusohjelman rokotusten epidemiologisten ja immunologisten vaikutusten, kattavuuden ja turvallisuuden selvittämisestä sekä niiden seurantajärjestelmien kehittämisestä, velvoitevarastoinnista, rokotejakelujärjestelmästä sekä muiden yleisen rokotusohjelman toteuttamisesta aiheutuvien menojen ja korvausten maksamiseen
- 2) Suomen lääkevahinkokorvausosuuskunnan jäsenmaksuun
- 3) rokotteiden hankkimisesta ja edelleen toimittamisesta välitystoimintaan aiheutuvien menojen maksamiseen
- 4) rokotteiden hankintapäätösprosessiin liittyviin kustannuksiin.

Määrärahaa saa käyttää myös enintään kahta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen kansallisen rokotusohjelman rokotusten epidemiologisten ja immunologisten vaikutusten, kattavuuden ja turvallisuuden selvittämiseksi sekä niiden seurantajärjestelmien kehittämiseksi.

Selvitysosa: Rokotusohjelman toteuttamisesta arvioidaan aiheutuvan menoja yhteensä 27 090 000 euroa. Summa on arvioitu tulevien tilausten mukaan. Määrärahaan sisältyy pandemiarokotteen vuosivarausmaksu 2 500 000 euroa sekä vesirokkorokotteen käyttöönotosta aiheutuvat kustannukset 4 200 000 euroa. Rokotteiden välitystoimintaan ja muuhun rokotteiden hankintaan, huoltoon ja välitykseen on arvioitu käytettävän 211 000 euroa.

Rokotteiden välitystoiminnan aiheuttamat muut menot on merkitty momentille 33.03.04. Tulot rokotteiden myynnistä ja välitystoiminnasta on merkitty momentille 12.33.03.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Rokotusohjelman kehittäminen (vesirokkorokote)	4 200
Rokotusohjelman kehittämiseen liittyvän kertameno poisto	-1 500
Yhteensä	2 700

2014 talousarvio	27 090 000
2013 talousarvio	24 390 000
2012 tilinpäätös	22 890 000

21. Terveysvalvonta (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 930 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) terveydensuojelulain (763/1994), geenitekniikkalain (377/1995), kemikaalilain (744/1989), säteilylain (592/1991) ja kosmetiikkalain (22/2005) edellyttämästä terveysturvonnasta, terveysturvontatutkimuksesta ja henkilöstön jatko- ja täydennyskoulutuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen

2) bio- ja nanoteknologian riskinhallintaan liittyvästä koulutuksesta ja tutkimuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen

3) edellä mainittuihin tarkoituksiin myönnettävien harkinnanvaraisten valtionavustusten maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen ja siitä aiheutuvien muiden menojen maksamiseen.

2014 talousarvio	930 000
2013 talousarvio	930 000
2012 tilinpäätös	1 000 000

22. Tartuntatautien valvonta (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 660 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) tartuntatautilain (583/1986) edellyttämän ehkäisyn ja valistustoiminnan, yllättävien epidemioiden selvittämisen ja seurannan sekä näiden edellyttämän kansainvälisen yhteistyön aiheuttamien menojen maksamiseen

2) edellä mainittuihin tarkoituksiin myönnettävien harkinnanvaraisten valtionavustusten maksamiseen.

Määrärahaa saa käyttää myös enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen ja sosiaali- ja terveysministeriölle aiheutuvien muiden toimintamenojen maksamiseen.

2014 talousarvio	660 000
2013 talousarvio	660 000
2012 tilinpäätös	660 000

50. *Terveyden edistäminen* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 3 130 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää terveyden edistämisen määrärahasta annetun lain (333/2009) 1 §:n mukaisten menojen maksamiseen.

Määrärahasta voidaan myöntää valtionavustuksia järjestöille, säätioille, kunnille ja muille toimijoille. Määrärahasta voidaan myös tehdä sopimuksia valtionhallinnon laitosten kanssa terveyden edistämisen hankkeista. Määrärahaa saa käyttää myös määrärahan hallinnointiin liittyvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Menosäästö (HO)	-500
Siirto momentille 33.70.52	-150
Yhteensä	-650

2014 talousarvio	3 130 000
2013 talousarvio	3 780 000
2012 tilinpäätös	5 100 000

51. *Valtion korvaus työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 900 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain (159/1978) 3 a §:n mukaiseen työterveyshuollon erikoislääkärin koulutuksesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen.

Selvitysosa: Työterveyslaitokselle maksetaan valtion varoista korvausta työterveyshuoltoon erikoistuvien lääkärin koulutuksesta aiheutuneisiin kustannuksiin. Työterveyslaitos voi maksaa korvausta yliopistoille, yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain (152/1990) tarkoittamille palvelujen tuottajille sekä työterveyshuoltolain tarkoittamille palvelujen tuottajille (työnantajan ylläpitämät terveysasemat). Lisäksi Työterveyslaitos voi käyttää määrärahaa itse antamansa työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen kustannuksiin.

Tavoitteena on turvata työterveyslääkärin eläkkeelle siirtymisestä johtuva koulutuksen määrällinen tarve ja nostaa työterveyslääkärin koulutustaso vastaamaan työelämän tarpeita siten, että työterveyshuollon toimenpitein tuetaan työntekijöiden työssä jaksamista ja jatkamista sekä turvataan työterveyshuoltolain toimeenpano. Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen aiheuttamiin kustannuksiin kohdennetut voimavarat ovat lisänneet tutkintojen lukumäärää selvästi jo vuodesta 2005 lähtien. Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen sisältöä on kyetty kehittämään.

Määrärahan mitoitus perustuu siihen, että tutkintokohtaisen korvauksen suuruus on 64 700 euroa ja että vuonna 2014 suoritetaan 45 tutkintoa. Vuonna 2012 tutkintoja suoritettiin 42 ja vuonna 2013 arvioidaan suoritettavan 45 tutkintoa.

2014 talousarvio	2 900 000
2013 talousarvio	2 900 000
2012 tilinpäätös	2 900 000

52. Valtionavustus UKK-instituutin toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 072 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustuksen myöntämiseen Urho Kekkosen kuntoinstituutisäätiön ylläpitämälle UKK-instituutille (laki valtionavusta Urho Kekkosen kuntoinstituutisäätiön toimintaan 1284/2010, 2 §).

Selvitysosa: Avustus on tarkoitettu UKK-instituutin toimintaan, jonka tarkoituksena on yksilön ja väestön terveyden, toimintakyvyn ja omatoimisen terveydenhoidon sekä terveyttä edistävän liikunnan edistäminen, kehittäminen ja tutkimus.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Eduskunnan kertaluonteisen lisäyksen vähennys	-50
Siirto momentilta 33.70.50	150
Yhteensä	100

2014 talousarvio	1 072 000
2013 talousarvio	972 000
2012 tilinpäätös	947 000

80. Maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomitustoiminta

Selvitysosa: Lomitustoiminnan tarkoituksena on edistää maatalousyrittäjien ja turkistuottajien työssä jaksamista, terveyttä ja toimintakykyä. Maatalousyrittäjien lomituspalvelujen järjestämisestä aiheutuneet kustannukset korvataan valtion varoista kustannusperusteisesti. Turkistuottajien ja poronhoitajien lomituspalveluista aiheutuvat kustannukset korvataan valtion talousarviossa tarkoitukseen osoitetun siirtomäärärahan rajoissa.

Maatalousyrittäjillä on oikeus 26 päivän vuosilomaan. Vuosiloma kuuluu vain kotieläintaloutta harjoittaville maatalousyrittäjille. Sijaisapua voi saada myös kasvinviljelyn harjoittaja. Sijaisapua annetaan maatalousyrittäjälle, joka on sairauden tai muun tilapäisen syyn vuoksi estynyt hoitamasta maatalousyrittäjien hoitoon kuuluvia välttämättömiä tehtäviä. Vuosiloma on maksuton, mutta sijaisavusta peritään maksu. Maatalousyrittäjä voi lisäksi tietyin edellytyksin ostaa lomittaja-apua tuettuun hintaan enintään 120 tuntia vuodessa.

Turkistuottajalle arvioidaan järjestettävän tarkoitukseen varatun määrärahan rajoissa vuosilomalomitusta enintään 18 päivää ja maksullista lisävapaata enintään 120 tuntia vuonna 2014.

Lomituspalvelujen yleinen johto, ohjaus ja valvonta kuuluvat sosiaali- ja terveystieteiden ministeriölle. Vastuu lomituspalvelujen toimeenpanosta on Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella (Mela). Lomituspalvelujen järjestämisestä vastaavina paikallisyksikköinä toimivat kunnat Melan kanssa tekemiensä toimeksiantosopimusten perusteella. Melalle ja paikallisyksiköille suoritetaan valtion varoista laskennallinen korvaus lomituspalvelujen hallintokustannuksiin.

Toiminnan laajuus 2011—2014

	2011 toteutunut	2012 toteutunut	2013 arvio	2014 arvio
Maatalousyrittäjät:				
1. Vuosilomatoiminta				
Palvelujen käyttäjien lukumäärä	24 637	23 144	22 100	21 100
Lomituspäivien lukumäärä	628 391	589 669	563 200	537 900

Talousarvioesitys 2014, Ministeriön ehdotus

	2011	2012	2013	2014
	toteutunut	toteutunut	arvio	arvio
Lomituspäiviä/käyttäjä	25,51	25,48	25,48	25,49
Lomitustuntien lukumäärä	4 187 617	3 928 515	3 751 700	3 582 900
Lomituspäivien keskim. kesto tunteina	6,66	6,66	6,66	6,66
2. Sijaisaputoiminta				
Palvelujen käyttäjien lukumäärä	10 179	9 500	9 000	8 700
Lomituspäivien lukumäärä	439 507	427 830	396 400	382 500
Lomituspäiviä/käyttäjä	43,18	45,03	44,04	43,97
Lomitustuntien lukumäärä	3 064 386	3 001 390	2 774 400	2 677 300
Lomituspäivän keskim. kesto tunteina	6,97	7,02	7,00	7,00
3. Tuettu maksullinen lomittaja-apu				
Maksullisen lomittaja-avun käyttäjien lukumäärä	12 460	11 722	11 400	11 100
Lomituspäivien lukumäärä	102 877	102 058	101 800	101 800
Lomituspäiviä/käyttäjä	8,26	8,71	8,93	9,17
Maksullisen lomittaja-apatuntien lukumäärä	695 002	691 369	689 200	689 200
Lomituspäivien keskim. kesto tunteina	6,76	6,77	6,77	6,77
Turkistuottajat:				
1. Vuosiloma				
Palvelujen käyttäjien lukumäärä	665	768	768	768
Lomituspäivien lukumäärä	10 176	11 700	13 800	13 800
Lomituspäiviä/käyttäjä	15,3	15,2	18	18
Lomitustuntien lukumäärä	69 441	81 900	96 600	96 600
Lomituspäivien keskim. kesto tunteina	6,8	7,00	7,00	7,00
2. Lisävapaa				
Palvelujen käyttäjien lukumäärä	391	400	400	400
Lomitustuntien lukumäärä	32 917	40 000	40 000	40 000
Lomitustunteja/käyttäjä	84	100	100	100
Poronhoitajien sijaisapu	100	120	-	220
Palvelujen käyttäjien lukumäärä	13 000	15 000	-	16 000
Lomitustunnit	100	125	-	132
Lomitustunteja/käyttäjä				
Lomituspalvelun hallinto				
Koko- ja osapäiväisiä toimihenkilöitä				
— Melassa	6	6	7	7
— Paikallisyksiköissä, josta	313	299	295	295
— Vastuuhenkilöitä	51	45	45	45
— Toimistohenkilöitä	30	23	20	20
— Johtavia lomittajia	232	231	230	230
Paikallisyksikköjen lukumäärä	47	47	45	45
Vakinaisten lomittajien lukumäärä	4 463	4 498	4 400	4 400

40. Valtion korvaus maatalousyrittäjien lomituspalvelujen kustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 206 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (1231/1996) 35 §:ssä tarkoitettuihin lomituspalvelujen käyttökustannuksiin lain 37 §:n nojalla kunnille suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen

2) enintään 182 000 euroa maatalouslomittajien oppisopimuskoulutuksesta paikallisyksiköille aiheutuneiden nettokustannusten korvaamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoitus perustuu vuoden 2012 kustannuksia kuvaaviin alustaviin toteutumatietoihin ja niiden perusteella tehtyihin arvioihin toiminnan laajuuden ja kustannusten kehityksestä vuosina 2013 ja 2014.

Määrärahasta arvioidaan käytettävän vuosilomatoimintaan 122 000 000 euroa, sijaisaputoimintaan 69 000 000 euroa ja maksulliseen lomittaja-apuun 15 000 000 euroa.

Määrärahasta arvioidaan tarvittavan 200 000 000 euroa valtion korvausten ennakoiden ja 6 000 000 euroa valtion korvausten loppuerien maksamiseen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	1 000
Yhteensä	1 000

2014 talousarvio	206 000 000
2013 talousarvio	205 000 000
2012 tilinpäätös	206 673 279

41. Valtion korvaus turkistuottajien lomituspalvelujen kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)
Momentille myönnetään 1 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää turkistuottajien lomituspalvelulain (1264/2009) 25 §:n mukaiseen turkistuottajien lomituspalvelujen käyttökustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen lomituksen paikallisyksiköille.

Selvitysosa: Turkistuottajille järjestetään maksutonta vuosilomaa ja maksullista lisävapaata tarkoitukseen varatun määrärahan rajoissa. Lomituspalvelujen enimmäismäärät vahvistetaan vuosittain sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetuksella.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Siirto momentille 33.80.50	-900
Yhteensä	-900

2014 talousarvio	1 700 000
2013 talousarvio	2 600 000
2012 tilinpäätös	2 600 000

42. Valtion korvaus poronhoitajien sijaisapukokeilun kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)
Momentille myönnetään 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää poronhoitajien sijaisavusta aiheutuviin käyttökustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle.

Selvitysosa: Hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi poronhoitajien sijaisavusta. Laki vastaa sisällöltään poronhoitajien sijaisapukokeilusta annettua lakia (1265/2009). Lain mukaan poronhoitajalla on tarkoitukseen varatun määrärahan rajoissa mahdollisuus saada sijaisapua työkyvyttömyyden perusteella. Poronhoitaja hankkii lomittajan itse ja saa siitä aiheutuviin kustannuksiinsa korvausta valtion varoista.

2014 talousarvio	300 000
2012 talousarvio	300 000
2011 tilinpäätös	300 000

50. Valtion korvaus maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituspalvelujen hallintomenoihin (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 17 040 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) maatalousyrittäjien lomituspalvelulain 31 ja 32 §:n nojalla Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle ja kunnille lomituspalvelujen hallinnon järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen

2) enintään 94 000 euroa lain 12 §:n 3 momentin mukaisen harkinnanvaraisen lisäkorvauksen maksamiseen paikallisyksiköille

3) turkistuottajien lomituspalveluista annetun lain 24 §:n nojalla palvelujen hallinnoinnista aiheutuviin kustannuksiin.

Selvitysosa: Määrärahasta arvioidaan käytettävän kuntien lomituspalvelujen kustannuksiin 15 090 000 euroa, mihin sisältyvät turkistuottajien lomituspalveluista kunnille aiheutuvat kustannukset sekä eräille kunnille maksettava harkinnanvarainen lisäkorvaus. Maataloustuottajien eläkelaitokselle lomituspalvelujen hallinnosta aiheutuviin kustannuksiin arvioidaan käytettävän 2 000 000 euroa, mihin sisältyvät turkistuottajien lomituspalvelujen hallinnosta eläkelaitokselle aiheutuvat kustannukset.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kohonneet hallintokustannukset (siirto momentilta 33.80.41)	724
Lomitusnetti -sovelluksen kehittäminen (siirto momentilta 33.80.41)	176
Yhteensä	900

2014 talousarvio	17 040 000
2013 talousarvio	16 140 000
2012 tilinpäätös	16 139 945

90. Raha-automaattiyhdistyksen avustukset

Selvitysosa: Valtioneuvosto on antanut arpajaislain (1047/2001) nojalla Raha-automaattiyhdistykselle rahapeliluvan yksinoikeudella raha-automaattien käytettävänä pitämiseen, kasinopelien toimeenpanemiseen sekä pelikasinotoimintaan. Rahapelitoiminnasta saatavat varat käytetään terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen myönnettävinä avustuksina oikeuskelpoisille yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille. Varat myönnetään harkinnanvaraisina avustuksina hakemusten perusteella.

Raha-automaattiyhdistys käsittelee avustushakemukset, laatii avustusten jakoehdotuksen ja hallinnoi avustusten maksatusta, valvoo niiden käyttöä ja tekee avustetun toiminnan tuloksellisuusseurantaan raha-automaattiavustuksista säädetyn lain (1056/2001) ja eräistä raha-automaattiavustuksiin sovellettavista määräajoista ja tilintarkastajan raportin muodosta säädetyn sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen (/2013) mukaisesti. Avustuksista päättää Raha-automaattiyhdistyksen hallituksen ehdotuksen pohjalta sosiaali- ja terveysministeriö pääsääntöisesti kerran vuodessa.

Raha-automaattiyhdistyksen tuotosta myönnettiin vuonna 2013 avustuksia 301,0 milj. euroa yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen. Kun lisäksi arpajaislain 22 §:n 2 momentin nojalla osoitettiin Valtiokonttorin käytettäväksi 68,2 milj. euroa sotainvalidien laitosten käyttökustannuksiin, 30,6 milj. euroa rintamaveteraanien kuntoutukseen sekä 3,5 milj. euroa eräissä Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutukseen, Raha-automaattiyhdistyksen tuoton käyttö oli yhteensä 282,2 milj. euroa. Vuoden 2012 tuotosta jätettiin jakamatta 47,4 milj. euroa.

Raha-automaattiyhdistyksen tuottoa on tarkoitus käyttää vuonna 2014 yhteensä 420,3 milj. euroa. Tästä määrästä jaettaisiin avustuksina 308 milj. euroa momentilta 33.90.50. Lisäksi osoitetaan Valtiokonttorin käyttöön yhteensä 112,3 milj. euroa sotilasvammakorvauksiin, korvauksia sotainvalidien laitosten käyttökustannuksiin, eräisiin kuntoutustoiminnan menoihin sekä rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan menoihin. Vastaava tulo 420 295 000 euroa on merkitty momentille 12.33.90. Vuoden 2013 tuottoa jäisi myöhemmin käytettäväksi 72,2 milj. euroa.

50. Avustukset yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 308 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää arpajaislain (1047/2001) 17 §:n 2 momentissa ja 22 §:n 1 ja 3 momentissa mainittuihin tarkoituksiin.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti sopinut Raha-automaattiyhdistyksen kanssa seuraavista tulostavoitteista avustustoiminnalle vuodelle 2014:

Avustustoiminnan lähtökohtana on avustusstrategian (2012—2015) kolme päälinjaa: avustuksia suunnataan 1) terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin vahvistamiseen, 2) terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia uhkaavien ongelmien ehkäisemiseen ja 3) ongelmia kohdanneiden auttamiseen.

Järjestöt tarjoavat ihmisille mahdollisuuden osallistua, toimia ja vaikuttaa sekä saada mm. vertaistukea. Ne edistävät jäsenistönsä, jonkin erityisryhmän, väestönsä tai koko väestön terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia. Järjestöt ovat tärkeitä toimijoita terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämässä ja ko. toimintaan liittyvien uusien toimintatapojen kehittämisessä.

Terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen on jäsenetty Raha-automaattiyhdistyksen avustusstrategiassa kolmen päälinjan muodostamaksi kokonaisuudeksi. Ensimmäiseen päälinjaan sisältyvät toiminnot, joilla vahvistetaan hyvinvoinnin, normaalin arkielämän, yhteisöllisyyden ja osallisuuden toteutumista. Teema-alueita ovat muun muassa ihmisten osallistumisen ja mukanaolon edistäminen, hyvinvoinnille suotuisten elämäntapojen ja valintojen mahdollistaminen sekä ihmisten vaikuttamismahdollisuuksien edistäminen.

Toiseen päälinjaan kuuluvat toiminnot, joilla ehkäistään erilaisia terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia uhkaavia ongelmia tai riskejä. Teema-alueita ovat mm. terveyttä uhkaavien ongelmien havaitseminen ja varhainen puuttuminen niihin, sosiaalista hyvinvointia ja turvallisuutta uhkaavien ongelmien ehkäiseminen sekä omaehtoisen suoriutumisen edistäminen myös elämän riskitilanteissa sekä ongelmien ja riskien vähentäminen vaikuttamalla niiden kehitykseen.

Kolmannessa päälinjassa on kyse ihmisten auttamisesta ja tukemisesta tilanteissa, joista selviämässä tarvitaan erityisesti myös kanssaihmisien apua ja tukea. Teema-alueita ovat järjestölähtöisen avun ja tuen tarjoaminen kanssaihmisille, käyttäjä- ja asiakasnäkökulman ja -kokemuksen varmistaminen palveluiden kehittämisessä sekä syrjäytyneiden auttaminen ja tukeminen heidän saamiseksi yhteiskunnan mahdollisuuksien ja palveluiden piiriin.

Elinkeinoimintaan verrattavaan, korvausta vastaan tapahtuvaan, palvelutoimintaan ei avustuksia myönnetä kilpailun vääristymisen ehkäisemiseksi. Avustukset kohdennetaan raha-automaattiyhdistyksistä annetun lain mukaisesti järjestötoimintaan, joka toteutetaan ostopalvelu- ja kilpailuttamisjärjestelmien ulkopuolella.

Palveluihin liittyvässä kehittämistoiminnassa edistetään soveltuvilta osin järjestöjen ja kuntien välistä yhteistoimintaa. Avustusten suuntaamisessa huomioidaan myös hallitusohjelman

Talousarvioesitys 2014, Ministeriön ehdotus

toteuttamiseen mahdollisesti sisältyvät kehittämis- tms. ohjelmat siltä osin kuin ne soveltuvat Raha-automaattiyhdistyksen avustusstrategian raamittamaan avustusjärjestelmään ja kansalaisjärjestöjen toimintaan sekä ovat sosiaali- ja terveysministeriön ja Raha-automaattiyhdistyksen välisen tulossopimuksen linjausten mukaisia.

Avustusmäärärahan käyttö vuosina 2012—2014

Vuodesta 2012 lähtien avustusmäärärahan käyttösuunnitelma tehdään avustusstrategian kolmen päälinjan mukaisella jaottelulla.

Avustusstrategian 2012—2015 päälinjojen mukainen esitys (milj. euroa)

	2013	2014
Terveiden ja sosiaalisen hyvinvoinnin vahvistaminen	88	90
Terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia uhkaavien ongelmien ehkäiseminen	93	95
Ongelmia kohdanneiden auttaminen ja tukeminen	120	123
Yhteensä	301	308

Avustusmäärärahan käyttö vuosina 2012—2014 (milj. euroa)

	2012	2013	2014
Järjestötoiminnan rakenteiden tukeminen	90	90	92
Matalan kynnyksen osallistumis- ja toimintapaikat	18	26	27
Loma- ja leiritoiminta	18	18	18
Viestinnällinen vaikuttaminen ja koulutus	23	23	24
Ryhmämuotoinen tuki ja toimintakyvyn edistäminen	38	41	42
Yksilöllinen tuki ja toimintakyvyn edistäminen	27	32	33
Asumisen edistäminen ja kehittäminen	17	21	21
Palvelujärjestelmän ja toimintakokonaisuuksien kehittäminen	40	30	31
Kriisiauttaminen	20	20	20
Yhteensä	291	301	308

Avustusmäärärahan käyttö avustuslajeittain vuosina 2012—2014 (milj. euroa)

	2012	2013	2014
Yleisavustukset	52	53	54
Kohdennetut toiminta-avustukset	133	135	138
Investointiavustukset	40	41	42
Projektiavustukset	66	72	74
Yhteensä	291	301	308

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

RAY:n tuottoarvion kasvu momentilla 12.33.90	7 000
Yhteensä	7 000

2014 talousarvio	308 000 000
2013 talousarvio	301 000 000
2012 tilinpäätös	282 180 000